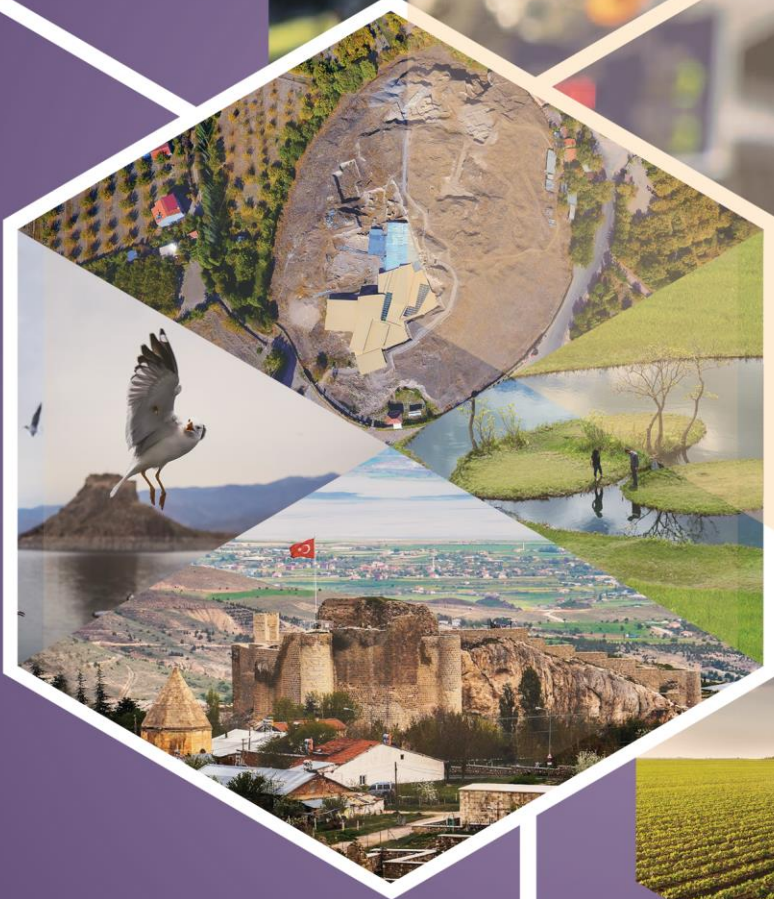






İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
YÖNETİCİ ÖZETİ/SUNUŞ.....	3
1. GİRİŞ	4
2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR.....	5
2.1. İMALAT SANAYİİNDE KURUMSALLAŞMA VE İHRACATIN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI	5
2.2. YUKARI FIRAT HAVZASI TURİZM DESTİNASYONU GELİŞTİRİLMESİ VE MARKALAŞTIRILMASI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI	26
2.3. TARIMSAL ÜRETİMDE KATMA DEĞERLİ ÜRETİME GEÇİŞ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI	48
3. KURUMSAL GELİŞİM.....	63
4. YEREL KALKINMA FIRSATI.....	68
4.1. ULUSLARARASI BÖLGESEL KALKINMA KONFERANSI	68
4.2. DEVAM EDEN PROJELER VE FAALİYETLER İLE DİĞER BİLEŞENLER	68
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	72
1. EKLER.....	75
EK-A GÜDÜMLÜ PROJE BİLGİ FORMU	75
EK-B ÖN FİZİBİLİTE KONUSU PROJE ÖNERİLERİ LİSTESİ	76
EK-C YURTDIŞI FUARLAR VE ÇALIŞMA ZİYARETLERİ TABLOSU	77
EK-D DÜZENLENECEK ETKİNLİKLER TABLOSU	78
EK-E YAPILACAK ARAŞTIRMALAR, ANALİZLER, STRATEJİLER VE RAPORLAR TABLOSU	85



YÖNETİCİ ÖZETİ/SUNUŞ

2010 yılında Malatya, Elâzığ, Bingöl ve Tunceli’den oluşan TRB1 Bölgesinde faaliyetlerine başlayan Fırat Kalkınma Ajansı; bölge illerinde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirerek ve yerel potansiyelleri harekete geçirerek bölgesel kalkınma yolunda önemli adımlar atmaktadır.

Fırat Kalkınma Ajansı 2023 yılı Çalışma Programında, Ajansın geçmiş 13 yıllık süreçteki kazanım ve deneyimleri ışığında, öncelik verilecek odak alanlar dâhilinde faaliyetler belirlenmiş olup bu kapsamda zaman ve maliyet planlaması yapılarak bütçe oluşturulmuştur.

2023 yılı Çalışma Programının temelini üst ölçekli planlar çerçevesinde belirlenen;

- İmalat Sanayiinde Kurumsallaşma ve İhracatın Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı
- Yukarı Fırat Havzası Turizm Destinasyonu Geliştirilmesi ve Markalaştırılması Sonuç Odaklı Programı
- Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı

oluşturmaktadır.

Fırat Kalkınma Ajansı TRB1 Bölgesinin ülke ve ülkeler arası arenada rekabetçiliğini artırarak daha fazla bilgi, hizmet ve ürün üreten, daha fazla istihdam yaratan, daha yaşanılabilir bir bölge olması için faaliyetlerine devam edecektir.

Sonuç Odaklı Programların yanında 2023 yılında hazırlıkları devam edecek olan 2024-2028 TRB1 Bölge Planı, 12. Kalkınma Planı hedefleri çerçevesinde Ajansın bölgesindeki kalkınma eksenlerini güçlendirmesi ve yeni çalışma programlarının kurgulanması yolunda temel bir yol haritası olacaktır. Ayrıca Fırat Kalkınma Ajansı, Kalkınma Ajansları 2022-2023 dönemi “Genç İstihdamı” teması kapsamında genç istihdamının artırılması ve genç girişimciliğin sağlanması için ilgili paydaşlarıyla azami işbirliği ve koordinasyon içerisinde olacaktır.



1. GİRİŞ

25 Temmuz 2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Fırat Kalkınma Ajansı, Bingöl, Elâzığ, Malatya ve Tunceli illerinde 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi doğrultusunda bölgesel planlama ve koordinasyon, destek programları, yatırım destek ve tanıtım faaliyetlerini sürdürmektedir.

2023 yılı Çalışma Programı da bu doğrultuda, Ajansın Sonuç Odaklı Programları ekseninde oluşturulmuştur. Sonuç Odaklı Programlar, belirli bir sektör, tema veya mekânda kalkınma sonuçları elde etmek amacıyla alt program, tedbir, proje ve faaliyetleri içeren, nitelikli analize dayanan, ilgili kurumlarla iş birliği halinde hazırlanan, ölçülebilir sonuç ve çıktı hedefleri olan ve çerçevesi Sonuç Odaklı Yönetim Planları ile belirlenmiş orta vadeli programlardır. Çalışma Programı ile 2014-2023 TRB1 Bölge Planında yer alan öncelik ve tedbirleri hayata geçirmek için Ajans faaliyetleri ve destekleri, çarpan etkisi yaratacak alanlara kanalize edilecek, bölge için farklı kaynak ve enstrümanların önü açılacaktır. Ajansın insan kaynağı ve koordinasyon gücü ise yerel dinamiklerin harekete geçirilmesi, bölgedeki kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerinin artırılması ve iş birliklerinin kuvvetlendirilmesi, ulusal ve uluslararası kaynakların bölgede etkin bir şekilde kullanılması ve uygulamaya dönük araştırmalar için kullanılacaktır.

Kalkınma Ajanslarının 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için, geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak, yeni bir vizyonla gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreci başlatılmıştır. Kalkınma Ajansları yeni dönemde daha proaktif roller üstlenerek bölgelerinin kalkınmasında lider kurumlar olacaktır. Ajanslar; merkezi ve yerel paydaşlarla birlikte bölgeleri için kalkınma gündemini oluşturacak, öncelikli hedefleri belirleyecek, ortak program ve faaliyetlerle kalkınma sürecini hızlandıracaktır. Bu çerçevede kalkınma ajansları ilk adım olarak üst ölçekli plan ve programlarla uyumlu olarak bölge dinamiklerine direk nüfuz edecek Sonuç Odaklı Programlar oluşturmuşlardır.



2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

2.1. İMALAT SANAYİİNDE KURUMSALLAŞMA VE İHRACATIN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI

a. Amaç

İmalat sanayiinde faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal yapısının güçlendirilmesi, stratejik yönetim yetkinlikleri geliştirilerek rekabet gücünün artırılması ile bölge ihracatının artırılması sonucu odaklı programın genel amacı olarak belirlenmiştir.

Programın özel amaçları;

1. Bölgedeki işletmelerin kurumsal yönetim yetkinliği ile tasarım, Ar-Ge, ürün geliştirme yeteneklerinin artırılması,
2. İşletmelerin ihracat yeteneklerinin geliştirilmesi ve bölgede ihracat yapan firma sayısının artırılması,
3. İmalat sanayiinde üretim kabiliyetlerini artıracak altyapı hizmetlerinin güçlendirilmesi,
4. Küresel rekabete uyum sağlayabilecek insan kaynaklarının geliştirilmesi

olarak belirlenmiştir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

11. Kalkınma Planı kapsamında rekabetçiliği ve verimliliği artırıcı politikalar temelinde ithalata daha az bağımlı bir üretim yapısıyla daha fazla mal ve hizmet satılmasını sağlayacak ihracat odaklı bir dönüşümün gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. 11. Kalkınma Planında belirlenen “daha fazla değer üreten, daha adil paylaştan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye” vizyonu çerçevesinde “Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi” hedefine ulaşmada yol haritası niteliğinde olan 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi’nde ihracatın önemi belirtilmiş ve ihracatı güçlendirecek faaliyetlerin genel çerçevesi belirlenmiştir. Bununla birlikte Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nde de vurgulandığı gibi bütün bölgelerin dışa açılma ve ihracat yapma kapasitesinin geliştirilmesi sürdürülebilir ulusal ve bölgesel kalkınma için elzemdir. Nitekim Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’ne göre bölgesel çekim merkezlerinin gelişmesinde ihracat kapasitesinin artırılmasına ağırlık verilmesi gerekmektedir. Ayrıca; kaynakların ve operasyonların daha verimli yönetilmesini ve farklı alanlardaki maliyetlerin azaltılmasını amaçlayan kaynak verimliliği olgusunun içselleştirilmesine yönelik çalışmalar da eş zamanlı olarak sürdürülmelidir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nde gençlerin ekonomik ve sosyal yaşama entegrasyonunun sağlanmasına yönelik olarak girişimcilik ve kendi hesabına çalışma konusunda destek



sağlanması gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca yükseköğrenimlerini tamamlayan gençlerin özel veya kamu kesiminde istihdamına yönelik mekanizmaların kurgulanması ve gençlere verilecek mikro işletmecilik ve girişimcilik eğitimleriyle birlikte tarım dışı iş geliştirme destek programlarının hayata geçirilmesi elzemdir. Ulusal Genç İstihdam Stratejisi ve Eylem Planı'nda 2023 yılında genç işsizlik oranının 2020 verileriyle kıyaslandığında yüzde 25,3'ten yüzde 17,8'e düşmesi, işgücüne katılım oranının yüzde 30,7'den yüzde 46'ya çıkması ve eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin oranının ise yüzde 28,8'den yüzde 20'ye düşmesi hedeflenmektedir. 2022 ve 2023 yılları Kalkınma Ajansları teması olarak belirlenen genç istihdamı teması kapsamında bu hedeflere bölgesel düzeyde katkı sağlayacak faaliyetler önceliklendirilecektir.

TRB1 Bölgesi 2014 – 2023 Bölge Planı performans göstergelerine baktığımızda; TRB1 Bölgesi ihracatı, TÜİK verilerine göre, 2012 yılında ülke ihracatının % 0,22'sini oluşturmakta olup 2023 hedefleri doğrultusunda bu oranın % 0,50'ye yükseltilmesi öngörülmüştür. Güncel veriler ışığında yapılan değerlendirmede 2018 yılında % 0,25'e, 2019 yılında ise % 0,27'ye yükselen oran pandeminin etkilerine rağmen düşüş olmadan 2020 yılında da % 0,27 oranı ile sabit kalmış, 2021 yılında %0,32'ye yükselmiş olup ve 2022 yılının ilk altı ayı için % 0,33 olarak kaydedilmiştir. Bu kapsamda 11. Kalkınma Planında revize edilen 2023 yılı ihracat hedefine ulaşılması için tedbirler alınması elzemdir. TRB1 2014 – 2023 Bölge Planı'nda hedeflenen % 0,50'e ulaşılabilmesi için bölge ihracatının son 5 yıl baz alındığında 2 kat'a yakın artması ve 2021 yılı rakamları baz alındığında 1,12 Milyar Dolar'a ulaşması gerekmektedir. Salgın sonrası küresel resesyon beklentisi göz önünde bulundurulduğunda, bölge planındaki %0,50'lik hedefin % 0,44'e revize edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi'ne de uygun bir şekilde, ihracata dayalı bölgesel kalkınma yaklaşımının bir gereği olarak, bölge ekonomisinin sadece ham veya az işlenmiş ihraç mallarını değil, katma değeri yüksek malları da ihraç edebilir konuma yükseltilmesi gerekmektedir. Ajansımızın yürüttüğü değer zinciri analizleri kapsamında hazırlanan sektör bazlı yükseltme planları, ihraç edilecek ürünlerde katma değer artırılması açısından önem arz edecektir.

Gerek yapılan saha çalışmaları, gerekse de 2018 yılında gerçekleştirilen “Milli Teknoloji, Güçlü Sanayi Hamlesi Yolunda Sanayimizin Geleceği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri” toplantılarında elde edilen geri bildirimler, kurumsallaşmanın eksikliğinin firmaların kırılganlığını arttırdığını ortaya koymuştur. Dolayısı ile, firmaların kurumsal yapısının güçlendirilmesi ile ulusal ve global rekabet edilebilirlik doğrudan ilişkilendirilebilir.



Malatya ve Elâzığ'ın orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünleri üretme potansiyelinin olduğu ve bu konuda Ajansın katalizör olabileceği değerlendirilmektedir. Türkiye ile paralel olarak bölgedeki firmaların çok büyük bir yüzdesini aile şirketleri oluşturmaktadır. Aile şirketlerinin kurumsallaştırılması, altyapı eksikliklerinin giderilmesi ve istihdam artırıcı sektörlerin desteklenmesi, özellikle imalat sanayiinde katma değerin artırılabilmesi için ilgili paydaşların hemfikir olduğu müdahale alanlarıdır. Bu kapsamda ajans olarak son iki yılda yürütülen teknik destek programları ve uygulamalı ihracat danışmanlığı programları ile özel sektörün kurumsallaşması, kapasitelerinin geliştirilmesi ve ihracat kapasitelerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Bölgede baskın olan gıda ve tarıma dayalı sanayi ile tekstil sektörlerine ilave olarak Malatya ve Elâzığ illerinde makine-teçhizat üretimi, metal işleme sanayi ve yapı malzemeleri imalatı sektörleri gelişme eğilimi göstermektedir. Katma değeri artırmaya yönelik bu sektörlerin çeşitlenmesi ve gelişmesi bölge ekonomisi için son derece elzem görülmektedir.

Bölgede faaliyet gösteren mevcut işletmelerin ihracat kapasitelerinin artırılması kadar, yeni yatırımların bölgeye çekilmesi de bölge ihracatının artırılabilmesi için önemlidir. Yatırımların yapılacağı yer sorunu hemen her sektörde ve her ilde mevcut olup, gerek bölgede yerleşik, gerekse de bölge dışından yatırım yapmayı düşünen işletmelerin karşısına çıkan temel problemlerden biridir. Organize Sanayi Bölgelerinde tahsis edilebilecek parsellerin yetersiz oluşu, küçük sanayi sitelerinin pek çok açıdan işletmelere uygun yer çözümü sunamayışı, işletmelerin bir arada bulunmasının sağlayacağı avantajlardan yeterince faydalanılamaması gibi problemlerin aşılması yatırımları, verimliliği ve kârlılığı artıracaktır. Öte yandan Bölgedeki sanayi işletmelerinin genelinde düşük katma değer sorunu bulunmaktadır. Genellikle düşük teknoloji grubunda yer alan ürünler üretilmekte olup ürünler çoğu zaman ileri işlem aşamalara geçilemeden, ham mamul ya da yarı mamul halde satılmaktadır. Malatya'da kayısı ve Elâzığ'da mermer ihracatı bu durumun en açık örneğidir. Bölgedeki firmaların Ar-Ge / Ür-Ge faaliyetleri ve üniversite-sanayi iş birlikleri ile beslenerek katma değeri yüksek ürünler üreten firmalar haline evrilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TRB1 Bölgesinde ihracatın geliştirilmesinin,

- Bölgedeki firmaların satışlarının ve karlılığın artırılması,
- Pazar farklılaşması ile iç pazardaki talep dalgalanmalarından kaynaklanan risklerin azaltılması,
- Ölçek ekonomiyeye ulaşılması ve birim maliyetlerin düşürülmesi,
- Ürün yaşam döngüsünün yeni pazarlara girerek uzatılması,
- Verimliliğin ve kalitenin artırılması,

- Küresel pazar trendlerinin takip edilmesi,
- Firma prestijlerinin artırılması

noktalarında önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Küresel talebin kalite beklentileriyle uyum, kalite belgeleri, dil sorunu ve ihracat finansmanına erişim ihracatın önündeki önemli engeller olarak sıralanabilir. İşletmelerin yeni dış pazarlara açılma ve tanıtım faaliyetlerini yoğunlaştırılması ile sınırlı kalan çabaları, ihracatın artırılması için yeterli olmayacaktır. Bununla birlikte, kurumsallaşmayı sağlayamamış ve yönetim – organizasyon yetkinliğine sahip olamayan firmaların, dış ticaretlerini artıramayacağı ve sürdürülebilir kılamayacağı birçok bilimsel makalede ortaya konulmuştur. Bu çerçevede bölgedeki firmaların stratejik yönetim yetkinliklerinin geliştirilmesi, pazarlama karmalarının optimize edilmesi ile dijital dönüşümleri, ihracat ve küresel rekabetçilik için kilit roldedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

İmalat Sanayiinde Kurumsallaşma ve İhracatın Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının hedeflenen sonuç ve çıktıları aşağıda verilmiştir;

Tablo 1: İG SOP 2023 Yılı Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	İhracat Analizi Raporu Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Bölge Proje Havuzunun Oluşturulması Kapsamında Hazırlanan Ön Fizibilite, Fizibilite ve Proje Değerlendirme Rapor Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Firma Bazlı İhracat Stratejisi Raporları Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	İlçe Bazlı İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı Raporu	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Sanayide Yönetişim Ağı Odak Grup Toplantı ve Çalışma Ziyareti Sayısı	Adet	5	Toplantı Tutanakları
İş Birliği ve Koordinasyon	Güdülenen UR-GE Projesi Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Uluslararası Platformlara/Ağlara Tanıtımı Yapılan ve Dış Ticaret İstihbarat Danışmanlığı Verilen Firma Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Ar-Ge Çalışanlarına Yönelik Düzenlenen Eğitim ve Danışmanlık Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu



Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Kapasite Geliştirme	Ar-Ge/Tasarım Merkezi Başvurusu Yapan Firma Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Yürütülen Ar-Ge Mühendisi/Çalışanı Yetiştirme Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Yetiştirilen Ar-Ge Mühendisi/Çalışanı Sayısı	Kişi	20	Eğitim Katılım Listesi
Kapasite Geliştirme	Sağlanan Dış Ticarete Uzmanlaşma Danışmanlık Hizmeti Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Dış Ticarete Uzmanlaşma Danışmanlık Hizmeti Alan Firma Sayısı	Adet	15	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Düzenlenen Dijitalleşme, Kurumsallaşma ve Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Eğitimi Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Dijitalleşme, Kurumsallaşma ve Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Eğitimlerine Katılan Firma Sayısı	Adet	20	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Düzenlenen E-İhracat Eğitimi ve Danışmanlığı Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Düzenlenen E-İhracat Eğitimine Katılan ve Danışmanlık Hizmeti Alan Firma Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Düzenlenen veya Duyurusu Yapılan Pazar Fırsatları Zirvesi Sayısı	Adet	5	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Pazar Fırsatları Seminerlerine Katılan Firma Sayısı	Adet	120	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Kaynak Verimliliği ile Alakalı Düzenlenen Etkinlik Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Kaynak Verimliliği İle İlgili Düzenlenen Etkinliklere Katılım Sağlayan Firma Sayısı	Adet	40	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Genç İstihdamının Artırılması Kapsamında Verilen Mesleki ve Beceri Geliştirme Eğitimi Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Genç İstihdamının Artırılması Kapsamında Verilen Mesleki ve Beceri Geliştirme Eğitimlerine Katılan Genç Sayısı	Kişi	80	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Bölgesel Kalkınma Fonu için Alınan Ön Talep Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Teknik Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu



Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Ajans Destekleri	Tasarlanan ve Pilot Olarak Uygulanan Yeni Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Proje Fikri Geliştirilen Gütümlü Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Önemli Kamu Yatırımları	Takibi Yapılan Proje/Faaliyet Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	Takibi Yapılan/Uygulanan Proje/Faaliyet Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Diğer Proje ve Faaliyetler	Takibi Yapılan Program Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu

Tablo 2: İG SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Mevcut Durum	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Bölgenin Ülke İhracatındaki Payı	Yüzde	0,33 ¹	0,35	TİM
2	İhracat Yapan Firma Sayısı	Adet	210	300	TİM/TOBB
3	Altyapısı Geliştirilen Sanayi Parseli Sayısı	Adet	-	50	Ajans Proje Nihai Raporları, Ajans Faaliyet Raporu
4	Kazandırılan Nitelikli İş gücü İstihdamı	Kişi	-	150	Program Etki Analizi Raporları, Ajans Faaliyet Raporları

¹ 2022 yılı TÜİK verilerine göre ilk 6 aylık orandır.



d. Proje ve Faaliyetler

1. Araştırma, Analiz ve Programlama

2023 yılında sektörel olarak ihtiyaç duyulabilecek ve uzun dönemli projelere altlık olabilecek hedef pazar, tematik/sektörel bazlı analizler veya raporlar hazırlanacak ve anket çalışmaları/saha araştırmaları yapılacaktır. Bu kapsamda hazırlanabilecek raporların bazıları aşağıdadır;

1.1. İhracat Analiz Raporu

Odak ülke pazarlarının ve ticari fırsatların belirlenmesi maksadıyla 2023 yılında bölge bazlı ihracat analiz raporu hazırlanarak bölge ihracatını artırma noktasında alınacak tedbirler ve uygulanacak faaliyetler belirlenecektir.

1.2. Bölge Proje Havuzunun Oluşturulması

2023 yılında Fizibilite Desteği Programına çıkılmayacağı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra bölgesel gelişme için önem arz eden ve yerel, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarından yararlanılabilmesi için güdülenebilecek projeler için anket, analiz, araştırma ve fizibilite çalışmaları yürütülecektir. Bu kapsamda özellikle yatırımcıların hizmetine sunulabilecek yeni sanayi parsellerinin oluşturulması hususu önceliklendirilecektir.

1.3. Firma Bazlı İhracat Stratejisi Raporları

2022 yılında Bingöl’de 3, Elazığ’da 5, Malatya’da 7 firma olmak üzere toplam 15 firmanın ihracat yol haritası, dış ticarete uzmanlaşma danışmanlık programı kapsamında hazırlanarak firmalara sunulmuştur. Bölgemizde faaliyet gösteren imalat sanayii firmalarından, henüz dış ticaret yapmayan ve ihracat yapsa da henüz bu süreçte sürdürülebilirliği sağlayamayan veya hedef pazarı dar olan firmalar için üretim süreçlerinde ihracata uygunluğun sağlanması, ihracat süreçlerinin yönetilmesi noktasında hizmet alımı veya departman teşekkül edilmesi gibi çözümlerden hangisinin uygun olacağı, dijital ürün kataloglarının hazırlanması, kalite standartları ve sertifikasyon süreçlerinden yapılması gerekenler vb. konularda yol haritası niteliği taşıyacak firma bazlı ihracat stratejisi raporları hazırlanacaktır. 2023 yılında imalat sanayiinde faaliyet gösteren 10 yeni firma için ihracat strateji raporu hazırlanacaktır.

1.4. İlçe Bazlı İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı Raporu

Yatırım teşvik sisteminde 39 ilin 74 ilçesinin bir alt bölge desteğinden yararlanmaya başlaması ve illerin görece daha az gelişmiş ilçelerinin kalkındırılması amacı, ilçelerin ekonomik ve



sosyal yönden mercek altına alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. 2022 İlçe SEGE Raporu'na göre 4. kademe gelişmiş ilçelerin imalat sanayii ve hizmetler sektörleri iş yerleri Türkiye payları %3-4 arasında değişmektedir. Aynı şekilde bilgi yoğun hizmetler sektörlerindeki iş yerlerinin paylarına bakıldığında da bu kademedeki ilçelerin %3'lük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca ülke genelinde iş yerleri payları düşük seyretmesine rağmen bu kademedeki bazı ilçeler belirli istihdam değişkenlerinde öne çıkmaktadır. TRB1 Bölgesinde merkez ilçeler hariç olmak üzere Malatya'dan 2, Elazığ'dan 3, Tunceli'den 5 ve Bingöl'den 1 ilçe 4. Kademe gelişmiş ilçe sınıfında yer almaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması” dikkate alınarak İmalat sanayi alanında potansiyel sahibi olan belirlenecek 3 ilçe için İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanacaktır.

2. İş Birliği ve Koordinasyon

2.1. Sanayi Yönetişim Ağı

2022 yılında Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Sektörel Faaliyetler Birimi, Yatırım Destekleri Birimi ve Strateji ve Kurumsal Planlama Birimi ile tarım, gıda ve hayvancılık sektörü konusunda işbirliği ve koordinasyon toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda bölgemizdeki bahse konu sektördeki mevcut durum, öne çıkan yatırım projeleri, tarım ve gıda sektöründeki önemli oyuncular, hangi ürünlerde ve alanlarda yatırım fırsatlarının olduğu ve yeni yatırımlar için arazi envanteri hususları ele alınmıştır. Ayrıca 2022 yılında Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri ile işbirliği ve koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmiştir.

Dış pazarlardaki sürdürülebilir rekabetçiliğin ön koşulu olan sanayi ve Ar-Ge alanındaki dönüşüm, süreç gerektiren ve iş birliğinin zorunlu olduğu bir alandır. İmalat Sanayiinde Kurumsallaşma ve İhracatın Geliştirilmesi SOP genel amaç ve önceliklerine katkı sağlayabilecek Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, DEİK, bölge üniversiteleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, İhracatçı Birlikleri, Ticaret Borsaları, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, KOSGEB, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Milli Eğitim İl Müdürlükleri, ilgili STK'lar ve iş dünyasının temsilcilerinden oluşan yönetim ağı faaliyetlerine devam edilecektir. Bu Sanayi ve Teknoloji İş Birliği Kurulunda (SANTEK) yer alan temsilciler ile birlikte Kamu-Üniversite-Sanayi iş birliğini geliştirmek amacıyla düzenli aralıklarla SANTEK toplantılarına katılım sağlanmaya devam edilecektir.



2023 çalışma yılı içerisinde de dış ticaret ekosisteminde yer alan paydaşlar ile iş birliği geliştirme toplantıları ve ziyaretleri gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2.2. Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (UR-GE) Çalışmaları

Kümelenme kavramı, belirli bir sektörde değer zincirinde yer alan ve coğrafi olarak birbirine yakın firmaların, destekleyici kuruluşların ve araştırma kurumlarının belli bir hedef çerçevesinde yürüttükleri organize faaliyetler olarak tanımlanabilir. Aynı sektörde faaliyet gösteren firmaların bir araya getirilerek birlikte hareket etmesi sağlanarak uluslararası arenada rekabet gücünün artırılmasına zemin hazırlanmak istenmektedir. Bu çerçevede firmaların ortak ihtiyaç analizi, öğrenme (eğitim ve danışmanlık) pazarlama (tanıtım, marka, ticaret heyeti, eşleştirme) gibi ihracata yönelik ortak eylem ve faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülen Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi Programı kapsamında devam eden 198 proje arasında, bölgeden sadece Malatya Ticaret ve Sanayi Odası'nın "Tekstil ve Tekstil Türev Ürünlerinde Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi ve İhracatın Desteklenmesi Projesi" yer almaktadır. Ticaret Bakanlığı'nın ilgili desteğinden bölgenin daha fazla fayda sağlayabilmesi için sektör temsilcileri ile ilgili paydaşlar arasındaki koordinasyonun sağlanarak program kapsamında yeni projelerin güdülenmesine yönelik sürece, Ticaret ve Sanayi Odaları, İhracatçı birlikleri gibi çatı kuruluşlar ile koordine olunarak devam edilecektir.

2.3. İhracatçı Firmaların Ağ Geliştirme Faaliyetleri ve Dış Ticaret İstihbarat Danışmanlığı

Ajansımız tarafından ihracatçılarımız, ihracata adım atmak isteyen firmalarımız ve yeni tedarikçi bulmak isteyen firmalarımız için güncel ticari bilgilere ulaşılması sağlanarak yurt dışı potansiyel müşteri belirleme sürecinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda bölgede faaliyet gösteren firmalara 6 haneli GTİP bazında Trade Map (ITC) üzerinden küresel ticarete ilişkin temel bilgiler ve bazı hedef müşterilerin iletişim bilgileri, sektörel raporlar, kolay ihracat web sitesinden (<https://www.kolayihracat.gov.tr/>) derlenen dış ticaret istihbarat raporu ve veri tabanlarından potansiyel alıcılara ait profil bilgileri sağlanmaktadır. 2022 yılında başlayan ve şu ana kadar 5 firmanın yararlandığı dış ticaret istihbarat danışmanlığı hizmetine 2023 yılında da devam edilecektir.

Bölgede üretilen ürün ve hizmetlerin hedef dış pazarlarda tanıtımının sağlanması amacıyla öncelikli olarak OSB'lerde yer alan firmaların ürün gamı ve teknik yeterliği hakkında bilgi sağlanması amacıyla Ticaret Bakanlığı'nın akredite ettiği platformlara ve ağlara katılımlarına yönelik faaliyetler devam edecektir.



Bu kapsamda sektörel ya da genel öne çıkan pazar portallarında dijital görünürlüklerin artırılmasına ve web site/sosyal medya hesaplarının dış pazarlar tarafından erişiminin artırılmasına yönelik firmalara bilgilendirmeler yapılacaktır. Yönetim danışmanlığı teknik destek programında firmaların ağ geliştirme faaliyetlerine yönelik ihtiyaç duyduğu danışmanlık ve eğitim faaliyetleri desteklenecektir. Ayrıca ajans tarafından desteklenen Elâzığ Bölgesel Dış Ticaret Hızlandırma Merkezi ile ihracatçı firmaların ağ geliştirme faaliyetlerine yönelik ortak çalışmalar yürütülecek, Tendata, Hoovers vb. platformlar kullanılarak ihracatçı-hedef pazar firması eşleştirmelerine devam edilecektir.

3. Kapasite Geliştirme

3.1. Ar-ge Merkezlerine Yönelik Faaliyetler

2018 yılına kadar sadece 1 adet Ar-Ge Merkezinin olduğu TRB1 illerinde gerek 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun güncellenmesi, gerekse yürütülen iş birliği çalışmalarıyla bölgedeki Ar-Ge Merkezi sayısı 6'ya çıkmıştır. Bunlardan 4'ü Malatya (Baykan Denim Konfeksiyon A.Ş., Çalık Denim Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş., Ilsan Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Maksan Malatya Makina Sanayii A.Ş., 2'si ise Elâzığ'da (Bader Motor Teknolojileri Sanayi ve Ticaret A.Ş., Eti Krom A.Ş.) faaliyet göstermektedir. Ayrıca Malatya'da Mimsan Endüstri Kazanları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tasarım merkezi bulunmaktadır.

Yapılan saha araştırmaları ve Ajans koordinasyonunda düzenlenen eğitimler çerçevesinde önümüzdeki süreçte, Ar-ge merkezlerinin sayısının ve niteliğinin artırılmasına, uluslararası fonlardan yararlanmalarına yönelik, Ar-Ge mentorluğu, danışmanlık, eğitim hizmetlerinin verilmesi ve panellerin düzenlenmesi planlanmaktadır. Ayrıca Ar-Ge merkezi olmak isteyen firmalara yönelik danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

Ayrıca yürütülen Avrupa Birliği projesi kapsamında 2022 yılında başlanılan Ar-Ge personeli yetiştirilmesine yönelik eğitim faaliyetlerine devam edilecektir. Söz konusu programı başarı ile tamamlayan mühendisler, istihdam amacı ile bünyesinde Ar-Ge merkezleri olan firmalar ile eşleştirilecektir.

3.2. Dış Ticarete Uzmanlaşma Danışmanlık Hizmetleri

2021 ve 2022 yıllarında dış ticarete uzmanlaşma danışmanlık hizmetlerinden toplam 33 firma yararlanmıştır. İki yıldır devam eden çalışmalar sayesinde programdan yararlanan firmalardan yurt dışında şube açma, yeni pazarlara girme ve birçok potansiyel alıcıyla iletişime geçme gibi



somut çıktılar elde edilmiştir. Ayrıca eğitim ve danışmanlık faaliyetleri sayesinde firmaların bilgi ve farkındalık düzeylerinde artışlar olmuş, bazı firmalar üretim süreçlerini ve/veya ürünlerini ihracata uygun hale getirmek için bir başlangıç yapmışlardır.

2023 yılında seçilen bölge firmaları arasından hiç ihracat yapmamış olanlara dış ticaret adaptasyonu sağlanması ve hâlihazırda ihracat yapan firmaların ise pazar çeşitliğini ve derinliğini artırmalarına katkı sağlamak amacı ile dış ticarete uzmanlaşma danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

3.3. Dijitalleşme, Kurumsallaşma ve Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Hizmetleri

İmalat sanayiinde faaliyet gösteren işletmelerin yönetim ve işletme uygulamalarının iyileştirilmesine, pratik sorunlarının çözüme kavuşturulmasına, organizasyonlarının performansını artırmaya, diğer organizasyonların deneyimlerinden ders almalarına ve yeni iş fırsatları kollamalarına yardımcı olacak yönetim danışmanlığı alanlarında eğitim, danışmanlık ve etkinliklerin uygulanması planlanmaktadır. Ajans koordinasyonunda ilgili paydaşlar ile iş birliği halinde firmaların rekabet gücünü artırmak amacıyla alanında uzman kişilerin katılımıyla paneller düzenlenecektir. Kurumsallaşma kapsamında aile şirketlerinde kurumsallaşma, şirket anayasası, toplam kalite yönetimi, yalın üretim, liderlik, zaman yönetimi gibi başlıklarda eğitim ve danışmanlık verilecektir.

3.4. E-İhracat Eğitimi ve Danışmanlığı Programı

Hızla gelişen ve dijitalleşen küresel ekonomide elektronik ortamda mal ve hizmetlerin satış oranı ve bu alanda yeni kurulan şirket sayısı her geçen yıl artmaktadır. Firmaların e-ihracat dönüşümünün gerçekleştirilmesi için sektörün özellikleri dikkate alınarak firma bazlı yol haritası oluşturulması gereklidir. Firmaların e-ihracat yapabilmesi için gerekli altyapının mevcut durum analizinin yapılması, e-ihracat stratejilerinin belirlenmesi için elzemdir. Bu kapsamda, Türkiye’yi bölgesel bir e-ticaret merkezi haline getirme vizyonuna uygun olarak, insan kaynağı yeterliliği, lojistik kabiliyetler, dijital pazarlama altyapısı gibi kriterler dikkate alınarak ve e-ihracat danışmanlığı konusunda firma özelinde yol haritaları oluşturularak firmalara danışmanlık hizmeti verilecektir. Ayrıca e-ihracat konusunda KOBİ’lerin hedef alındığı eğitim programı ve etkinliklere devam edilecektir.



3.5. Pazar Fırsatları Zirveleri

Bölge erişiminin etkin olduğu ve potansiyel arz eden dış pazarlara yönelik ticaret ataşeleri ile ticaret müşavirlerinin deneyimlerinden faydalanma ve fırsatların değerlendirilmesine zemin hazırlama maksadıyla pazar fırsatları zirveleri düzenlenecektir.

Ticaret Bakanlığı'nın ya da diğer kurumların düzenleyicisi olduğu çevrimiçi zirvelere de bölge firmalarının katılım sağlaması hususunda gerekli organizasyon ve duyuruların yapılmasına devam edilecektir.

3.6. Kaynak Verimliliğine Yönelik Faaliyetler

Fırat Kalkınma Ajansı, “üretirken verimlilik, tüketirken verimlilik” vurgusuyla bu alanda yerel ve ulusal farkındalık oluşturmaya hedeflemektedir. Kaynak verimliliği; endüstriyel simbiyoz, eko-verimlilik, yenilenebilir enerji, geri dönüşüm, geri kazanım, döngüsel ekonomi, sürdürülebilir tüketim ve üretim gibi sistemleri içermekte olup, ilgili SOP kapsamında yaygınlaştırılması gereken bir husus olarak değerlendirilmektedir. Kaynak verimliliği çerçevesinde bilinçlendirme, farkındalık artırma, kapasite geliştirme, etüt, kurumsal iş birliklerinin tesis edilmesi alanlarında çalışmalar ile kaynak verimlilik konusunda eğitim ve danışmanlık faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Yenilenebilir enerji yatırımları ile ilgili teşvik ve finansman imkânları ve verimlilik projeleri ile alakalı olarak ilgili yönetmelik, mevzuat, destekler ve destek veren kuruluşlar ilgili paydaşlara tanıtılacaktır.

Ayrıca yalın üretim, dijital dönüşüm ve verimlilik öncelikli alanlar olmak üzere kaynak verimliliği konusunda bölge firmalarına teknik destek programı ile eğitim ve danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

3.7. Nitelikli Genç İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Genç İstihdamının Artırılması

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2022-2023 yıllarında tüm kalkınma ajansları için odaklanılacak tema olarak “Genç İstihdamı” konusu belirlenmiştir. Genç İstihdamı teması kapsamında Fırat Kalkınma Ajansı genç istihdamının artırılması ve genç girişimciliğinin sağlanması amacına yönelik faaliyetlerini önceliklendirecektir. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2021 yılında hazırlanan “Genç İstihdamı Teması Uygulama Çerçevesi”ne uygun olarak tema kapsamında bölgede genç istihdamının artırılması amacıyla gençlerin; geleceğin işlerinin gerektirdiği beceriler ile donatılması, becerilerine uygun işlerde istihdam edilmesi ve üretim süreçlerine aktif katılımının sağlanmasına katkı sağlayacak faaliyetlerin yürütülmesi planlanmaktadır. Nitelikli genç insan kaynaklarının geliştirilmesi ve



genç istihdamının artırılması amacıyla 2023 yılında gerçekleştirmesi planlanan mesleki eğitimlere aşağıda yer verilmiştir.

Kadın ve gençlere mesleki eğitimlerin verilmesi ile ilgili Ajansın yararlanıcısı olduğu bir Avrupa Birliği destekli proje yürütülmektedir. Proje kapsamında kursiyer seçimi ve eğitim program içeriği, bölgede faaliyet gösteren firmalar ile görüşülerek belirlenmekte olup eğitim sonunda kursiyerlerin istihdam edilmesine yönelik süreç takibi yapılacaktır.

Ayrıca bölgede genç girişimciliğinin desteklenmesi amacı ile yeni nesil mali destek programı kurgulanacak ve uygulanacaktır.

3.7.1. Bilgi Teknolojileri Alanında İnsan Kaynağının Geliştirilmesi

Ülkemizde ve dünyada, yazılım, donanım ve tasarım geliştirme bilgi ve becerisine sahip, nitelikli insan gücüne ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Dijital dönüşümün yapı taşları olan bu unsurlara hemen hemen hayatın her alanda ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizde büyük yatırımlar alan veya yurt dışına satılan oyun şirketlerinin değerine bakıldığında, bu dijital becerilerin evrensel olduğu ve dünyanın her yerinde istihdam imkânı sunduğu görülmektedir.

2022 yılı CMDP programı ile Ajans tarafından Fırat Üniversitesi'nin yararlanıcısı olduğu Code-23 Fırat Yazılım Atölyesi projesi güdülenmiştir. Proje kapsamında yazılım sektöründe nitelikli eleman yetiştirmeye yönelik sertifikalı eğitimlerin verileceği bir mesleki eğitim merkezi üniversite bünyesinde oluşturulacaktır.

Teoriyi pratiğe dönüştürmeyi başarabilen, öz güven ve isteklendirme sahibi, analitik düşünme yeteneği gelişmiş yazılımcılar ve bilişim teknolojisi uzmanları yetiştirilmesi, hali hazırda ülke genelinde yürütülen yazılımcı yetiştirme programlarına katılımın teşvik edilmesi ve desteklenmesi ile özellikle genç istihdamına katkı sunulması hedeflenmektedir.

3.7.2. Dış Ticaret Uzmanı Yetiştirilmesi

Dış ticaret uzmanları, küresel pazarlarda iş geliştirme faaliyetleri yürüten ve ittifakları teşvik eden kişilerdir. Görev aldıkları firmalara dünya çapında mevcut olan iş ve genişleme fırsatlarıyla ilgili bilgi sağlar, sermayeyi, tesisleri ve fiziksel kaynakları güvence altına alınmasına yönelik iş stratejilerini geliştirir uygular. Bölgede ihracatın artırılması için dış ticaret uzmanı havuzunun geliştirilmesi öncelik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda, dış ticarete yönelik ithalat/ihracat işlemlerini yürütme, sevkiyatlar için gümrük belgelerini kontrol etme ve hazırlama, gümrük mevzuatı değişikliklerini takip etme ve operasyonları anında uygulama, müşteri teslim tarihlerine göre ihracat operasyonları planlama ve yürütme becerileri



kazandırmak amacı ile lisans dereceli, dil bilen genç işsizlerin istihdamına yönelik Dış Ticaret Uzmanı Yetiştirme Eğitim Programı düzenlenecektir.

4. Tanıtım ve Yatırım Destek

4.1. Yatırım Ortamı Tanıtımı ve Lobi Faaliyetleri

Yatırım Destek Ofisleri (YDO), yeni yatırımlar için gerekli idari işlemlerin mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilmesine katkı sağlayan, yerli ve yabancı yatırımcılara danışmanlık hizmeti veren, bölgenin yatırım olanaklarını tanıtmak ve bilinirliğini artırmak için yurtiçi ve yurtdışında çeşitli faaliyetlerde bulunarak bölgeye yatırımcı çekmeye çalışan birimlerdir. YDO'lar başta olmak üzere ajans uzmanları tarafından yürütülmesi planlanan yatırım ortamı tanıtım ve lobi faaliyetleri aşağıda sıralanmıştır;

- Yurtiçinde büyükşehirlerde bulunan bölge ile ilgili dernekler ile oda, borsa, ihracatçı birliği vb. bünyesinde yapılacak tanıtım faaliyetleri,
- Geçmiş yıllarda tespiti yapılan yatırıma uygun kamu arazilerinin yerli ve yabancı yatırımcılara tanıtımına yönelik faaliyetler,
- Bölge firmalarına yönelik yatırım destek ve işletme mentorluk faaliyetleri,
- Yurtdışı alım heyetlerinin bölge illerine yapacağı ziyaretlerin koordinasyon faaliyetleri,
- Bölge firmalarından oluşan heyetlerin gerçekleştireceği dış pazar ziyaretlerinin koordinasyon faaliyetleri,
- Dijital platform ve basılı yayımlar kullanılarak bölgenin yatırım fırsatlarının tanıtılması faaliyetleri,
- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda Ajans tarafından hazırlanan/hazırlanacak yatırım fizibilitelerinin yatırımlara dönüştürülmesi için Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ile iş birliği içinde yatırımcılara tanıtımının yapılması

4.2. Devlet Destekleri Bilgilendirme Faaliyetleri

Aralarında Kalkınma Ajansları, KOSGEB, TKDK, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜBİTAK, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın olduğu birçok kurum ve kuruluşun farklı temalarda destek programları bulunmaktadır. Yapılan istişarelerde ve saha ziyaretlerinde, destek programlarından firmaların yeterince haberdar olmadığı, farkındalık eksikliğinden dolayı teşvik ve desteklerden azami ölçüde yararlanamadıkları tespit edilmiştir.



Firmaların rekabetçiliğinin ve ihracat kabiliyetlerinin artırılması amacıyla, KOSGEB, TÜBİTAK, TKDK gibi kurumların ve AB gibi birlik ve örgütlenmelerin sağlamakta olduğu desteklerin tanıtımı ve bu desteklerden bölge işletmelerinin azami düzeyde istifade edebilmesi için dönemsel olarak bilgilendirme programları yürütülecektir. Bu kapsamda, paydaş veri tabanı güncel tutularak destek ve teşviklere ilişkin güncellemeler, sosyal medya, web sitesi, e-posta ve telefon yoluyla firmalara iletilmesinin yanı sıra dönemsel olarak ilgili kurumlardan uzman davet edilerek destek bilgilendirme toplantıları organize edilecektir. Gerek devlet destekleri gerekse ajans faaliyet ve programlarına dair yapılacak duyurularda standardın sağlanması ve kurumsal kimliğin etkili biçimde yansıtılması amacıyla mailing hizmeti alınmıştır.

Bununla birlikte www.yatirimadestek.gov.tr 'nin geliştirilmesine yönelik yapılacak çalışmalara katkı sağlanacak olup söz konusu platformdan yatırımcıların azami ölçüde yararlanmasına öncülük edilecektir.

4.3. Bölgesel Kalkınma Fonu Tanıtım Faaliyetleri

Ülkemiz genelinde erken aşama girişim sermayesi yatırımlarının artırılması ve büyüme potansiyeli taşıyan şirketlere yatırım yapılması amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yatırımcısı olduğu Bölgesel Kalkınma Fonu kurulmuştur. 2021 yılında fonun tanıtımları ve firmalardan gelen ön taleplerin toplanması işlemleri etkin şekilde yürütülmüş olup 1 firmanın başvurusu gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında da, öncelikli olarak aktif bir şekilde faaliyet gösteren, bölgede başat sanayi kuruluşu olmaya aday, özel bir ürün üreten firmalara yönelik olmak üzere Bölgesel Kalkınma Fonu'nun tanıtımına devam edilerek, potansiyel firmaların fona başvuru yapması özendirilecek ve firmaların fondan yararlanmaları hususunda kolaylaştırıcı rol üstlenilecektir. Ayrıca fonun yönetiminden sorumlu Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.'nin kıstaslarına uyan istekli şirketlerin ön talepleri Ajans tarafından toplanacaktır.

5. Ajans Destekleri

5.1. Yönetim Danışmanlığı Teknik Destek Programı

Ajansların teknik destek programlarının amacı bölgelerindeki yerel aktörlerin bölgesel kalkınma açısından önem arz eden, ancak kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sıkıntı ile karşılaşılan çalışmalarına destek sağlamaktır.

Teknik Destek Programı aracılığı ile eğitim verme, program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama, geçici uzman personel görevlendirme, danışmanlık sağlama, lobi faaliyetleri ve



uluslararası ilişkiler kurma gibi kurumsal nitelikli faaliyetler ile kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, özel sektör, İŞGEM, Teknokent, özel sektörü temsil eden meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Program kapsamında işletmelerin rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak eğitim, yerinde danışmanlık, mentorlük, belgelendirme vd. faaliyetlerin yer aldığı projeler de desteklenecektir.

Yıl içinde programlanması öngörülen Yönetim Danışmanlığı Teknik Destek Programı kapsamında aşağıda yer alan temaların öncelikli olarak desteklenmesi planlanmaktadır.

- **Dış Ticaret:** TRB1 Bölgesinde imalat sanayiinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet gücünü ve ihracat oranlarını artırmak ve karşılaşılan sorunları azaltabilmek için dış ticaret konusunda eğitim, yerinde danışmanlık, mentorlük ve belgelendirme faaliyetleri (Özellikle önceden ihracat yapan ve birtakım sebeplerden ötürü ihracat yapmayı bırakan firmalar hedef alınacak olup bu firmaların ihracatta sürekliliği yakalaması ve bu noktada karşılaşılan zorlukları önleme konularına ağırlık verilecektir.)
- **Kaynak Verimliliği:** Üretirken ve tüketirken verimlilik anlayışı kapsamında üretim kısıtları ile enerji sarfiyatlarının tespiti, su yönetimi, sürekli iyileştirmelerin sağlanması, işletmelerin proses haritalarının çıkarılması sağlanarak verimlilik artışı ve yalınlaşma konularında eylem planlarının belirlenmesi
- **Kurumsallaşma:** Aile şirketleri başta olmak üzere işletmelerin, patron, lider yönetici ve önemli personele bağımlı olmadan faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütebilmelerine yönelik danışmanlık ve belgelendirme faaliyetleri
- **Dijitalleşme:** Dijital dönüşümün önemi hususundaki farkındalığı artırmak ve sürecin hız kazanmasını sağlamak amacıyla yönetim danışmanlığı
- **Ar-Ge ve Yenilikçilik:** Ar-Ge ve yenilikçilik önceliği kapsamında, hali hazırda Ar-Ge merkezi ya da birimi olan firmalara Ar-Ge projesi hazırlama, Ar-Ge süreçlerinin yönetimi, Ar-Ge harcamalarının muhasebeleştirilmesi

5.3. Mali Destek Programı

5.3.1. “Fırat’ın Yeni Nesil Girişimcileri” Destek Programı:

Ajanslar mevcut destek türlerinin iyileştirilmesi veya yeni destek türlerinin geliştirilmesi amacıyla; konusu, öncelik alanları, destek oranı ve limitleri, uygulama süresi, başvuru sahipleri, başvuru şekli, uygunluk kriterleri, değerlendirme usulleri ve kriterleri, performans göstergeleri ile uygulama sürecini içeren yeni destek türleri tasarlayabilir ve bunları Sanayi ve Teknoloji



Bakanlığı onayıyla pilot olarak yürütebilir. Bu kapsamda TRB1 Bölgesinde girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, güçlü bir girişimcilik ekosisteminin oluşturulması ve girişimcilik yolunda gerekli kişisel donanımların kazandırılması amacıyla “Fırat’ın Yeni Nesil Girişimcileri” Destek Programı pilot olarak tasarlanacaktır. Girişimcilik proje fikirleri; bilişim teknolojileri, imalat sanayii, tarımsal ve kırsal kalkınma ile turizm konularında olacaktır. Program kapsamında ilk aşamada sunulan ön proje bilgi formu ile başvurular Ajansa sunulacaktır. Başvurular arasından seçilen girişimci adaylarına finansal yönetim, pazarlama, sunum teknikleri, problem çözme yöntemleri, iş planı oluşturma vb. eğitim konulardan oluşan girişimcilik kampı düzenlenecektir. Yıl içerisinde başarılı proje sahibi kişiler/grupların destekleneceği bir destek mekanizması kurgulanacaktır.

5. 2. Güdümlü Proje Desteği

Bölge planında öngörülen öncelikler doğrultusunda bölgesel gelişmenin hızlandırılması, bölgenin rekabet edebilirliğinin güçlendirilmesi, bölgedeki iş ortamının iyileştirilmesi ve bölgedeki girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek nitelikteki projeler güdülenecektir. Projeler güdülenirken ilgili yararlanıcı kuruma proje süresi içinde stajyer çalıştırılmasına yönelik yönlendirmeler yapılacak ve projeye zorunlu staj bileşeni eklenecektir.

6. Önemli Kamu Yatırımları

Bölgede sanayi ve girişimcilik altyapısının geliştirilmesi kapsamında aşağıdaki ve benzer projelerin takibi yapılacaktır.

- Elâzığ 2. Organize Sanayi Bölgesi
- Malatya 1. Organize Sanayi Bölgesi’nin Genişletilmesi
- Elâzığ 1. Organize Sanayi Bölgesi’nin Genişletilmesi
- Elâzığ Tarıma Dayalı İhtisas (Besi) Organize Sanayi Bölgesi
- Malatya Tarıma Dayalı İhtisas (Besi) Organize Sanayi Bölgesi
- Malatya Yazıhan Tarıma Dayalı ihtisas (Sera) Organize Sanayi Bölgesi
- Bingöl Organize Sanayi Bölgesi
- Bingöl 3. Kısım Sanayi Sitesi
- Darende Organize Sanayi Bölgesi
- Bingöl Teknokent



7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

7.1. Bingöl İŞGEM

Ajansın proje aşamasında nihai faydalanıcı olduğu Bingöl İŞGEM, 2018 yılında faaliyete geçmiş ve kısa bir sürede doluluk oranı üst seviyelere ulaşmıştır. Ajansın, diğer paydaşlarla iş birliği ve koordinasyon içerisinde çalışması ile Bingöl İŞGEM, başlangıç ve büyüme safhalarında başarı şanslarını artırmak için girişimcileri destekleyerek ve ilave istihdam yaratarak ilin girişimcilik ve üretim alanlarına katkı sağlanacaktır.

7.2. TRB1 Bölgesindeki Dezavantajlı Kişilerin İş gücü Piyasasına Sürdürülebilir Entegrasyonu

Uygulama süresi 26 Temmuz 2021-25 Temmuz 2023 olan ve Ajans tarafından yürütülmeye devam eden operasyon (kadinvegencistihdam.org) kapsamında, TRB1 Bölgesinde yoksul veya yoksulluk riski bulunan kadın ve gençlerin hedef alındığı dezavantajlı kişilerin iş gücü piyasasına katılımının artırılması hedeflenmektedir. 14 Şubat 2020’de imzalanan sözleşme kapsamında 3,6 milyon Avro olan Operasyon kapsamında yürütülen müdahale başlıkları aşağıdaki gibidir:

- Genç ve kadınların istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik istihdam garantili mesleki eğitim programları,
- Gençlerin ve kadınların iş hayatına geçişte deneyim eksikliğinden kaynaklı sorunlarına cevap verebilecek beceri geliştirme eğitimleri,
- Dezavantajlı kişilerin işgücü piyasasında yer almasına yönelik farkındalık artırma çalışmaları,
- Gençlerin ve kadınlar için alanında uzman kişiler tarafından sağlanacak kariyer ve psikolojik destek danışmanlığı,
- Dezavantajlı grupların işgücü piyasasında yer almasına yönelik faaliyetler yürüten kurumların kurumsal kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitimler & teknik gezi,
- Hedef gruba yönelik istihdam fırsatlarının analiz edileceği, bölgedeki açık iş pozisyonlarının gerektiği eğitim, teknik yeterlilik, beceri ve davranış özelliklerinin profilinin çıkarıldığı, iş ilanları ile iş arayanların kariyerleri arasında boşluk analizinin (gap analysis) yapılacağı araştırma çalışması,
- TRB1 Bölgesinde Sosyal Girişimcilik ve İşbirliği Modeli oluşturulmasına yönelik araştırma çalışması.

2022-2023 yılları için Kalkınma Ajanslarının teması olan genç istihdamı teması ile de ilişkili olarak 620 kadın ve gencin istihdam edilebilirliklerini artırmaya yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Mesleki eğitimler, bölgede sanayi ve diğer sektörlerde ihtiyaç duyulan niteliklerin karşılanmasını amaçlayacaktır. Proje kapsamında bölgedeki firmalar, teknokentler,



OSB'ler, ticaret ve sanayi odaları gibi kurum/kuruluşlarla yapılacak görüşme ve iş birlikleri doğrultusunda piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikler belirlenerek ve bu niteliklerin kazandırılmasına yönelik istihdam garantili eğitim programları düzenlenmektedir.

7.3. Türkiye'nin Nadir Toprak Elementleri Araştırma ve Yenilik Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi

Yükseköğrenim Kurulu Başkanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından desteklenen Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programı kapsamında Munzur Üniversitesi'nin "Stratejik Hammaddeler ve İleri Teknoloji Uygulamaları" alanında ihtisaslaşması uygun görülmüştür. Munzur Üniversitesi bünyesindeki "Nadir Toprak Elementleri Uygulama ve Araştırma Merkezi" ileri teknolojinin vazgeçilemez stratejik hammadde kaynağı olan nadir toprak elementlerinin ülkemizde bilinen cevherleşme sahalarının bilimsel yöntemlerle incelenmesi, cevherleşmelerin oluşum mekanizmalarının ortaya konulması, jeolojik/jeodinamik modellerin geliştirilmesi ve bu bilgiler ışığında potansiyel olabilecek sahaların araştırılmasını sağlamak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. 2019 yılında Ajansımız desteğiyle Nadir Toprak Elementleri Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından "Nadir Toprak Elementleri" çalıştay düzenlenmiş ve ardından Avrupa Birliği IPA programı kapsamında "Türkiye'nin Nadir Toprak Elementleri Araştırma ve Yenilik Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi" destek almaya hak kazanmıştır.

Proje faydalanıcısı T.C Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü olup; proje ortakları olarak Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Munzur Üniversitesi Nadir Toprak Elementleri Uygulama ve Araştırma Merkezi (MUNTEAM) ve Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu'na bağlı Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü (TENMAK-NATEN) yer almaktadır. Bu proje; nadir toprak elementlerinin tedarik zincirinin üretiminden son ürüne kadar güvenilir ve kesintisiz şekilde kurulmasını amaçlamaktadır.

Bu proje sürecinde KOBİ'ler, imalat sanayii, Ar-Ge merkezleri, girişimciler, yatırımcılar ve kamu kurumları vb. tarafından Nadir Toprak Elementleri (NTE) sektörünün yurt içi gelişimi için gerekli altyapıların kullanımı ve teknik bilgi aktarımları sağlanabilecektir. Projenin toplam bütçesi yaklaşık 14 milyon Euro olup, çeşitli teknik danışmanlık hizmetleri ve laboratuvar kurulumları içermektedir.

Günümüzde başta elektrikli araçlar olmak üzere rüzgâr türbinleri, nükleer enerji ve havacılık teknolojisi, fiber optik kablolar, güneş panelleri, bilgisayar ve cep telefonları gibi pek çok



üründe kullanılan NTE'lerin yerli kaynaklardan üretilmesi adına proje kapsamında gerçekleştirilecek üç temel faaliyet:

- Doğal kaynaklardan üretim süreci; NTE cevherleşmesi açısından Türkiye'nin en büyük iki sahasından çevre dostu yöntemlerle yüksek saflıkta üretilen NTE'lerin; stratejik hammadde kaynağı ve tedariki açısından da önemi yüksek olacaktır.
- MTA'da kurulacak olan "Geri Dönüşüm Pilot Tesisi" ile yüksek miktarda NTE içeren mıknaş, batarya ve LED sistemleri gibi elektronik atıkların geri dönüşümü sağlanacaktır. Bu şekilde yalnızca jeolojik kaynaklar yoluyla değil; geri dönüşüm yöntemiyle de NTE temini gerçekleşmiş olacaktır.
- Proje kapsamında yerli aracın birçok parçasında, rüzgâr türbinleri, bilgisayar ve cep telefonları gibi 200'den fazla teknolojik üründe kullanılabilen ve kritik öneme sahip olan "NdFeB Mıknaş" yerli imkânlarla üretilen ve bununla beraber imalat sanayii için yüksek katma değerli ürünler geliştirilip, patentlenecektir.

Bu kapsamda Ajansımız ve Munzur Üniversitesi Nadir Toprak Elementleri Uygulama ve Araştırma Merkezi iş birliği ile TRB1 Bölgesindeki stratejik hammadde kullanan, bu alanda ar-ge desteğine ihtiyaç duyan ya da yeni yatırım planlayan paydaşların tespiti için saha ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

7.4. Avrupa İşlemeler Ağı-Tek Pazar Programı (SMP COSME)

Bölgemizdeki KOBİ'lerin AB nezdindeki çalışmalara erişimini ve işbirliklerini artırmak için ajansımızın konsorsiyum üyesi olarak dâhil olduğu Avrupa İşletmeler Ağı (AİA) toplam 50 ortakdan oluşan 11 konsorsiyum ile ülke genelinde faaliyetlerini yürütmektedir.

Ajansımız; BSN-EA Konsorsiyumu ile birlikte yeni dönemde çıkılan COSME Tek Pazar Programı çağrısına başvuruda bulunmuştur.

Program kapsamında bölgede faaliyet gösteren KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu bilgi, danışmanlık, teknik destek ve finansman gibi konularda KOBİ'leri destekleyerek yeni girişimlerin hayata geçmesini teşvik edilmesi ve bölgedeki KOBİ'lerin bugünün küresel ekonomisine entegre olmalarını amaçlanmaktadır.

KOBİ'lerin ekonomik, çevresel ve sosyal olarak sürdürülebilirliklerinin sağlanması, dijitalleşmesi, ar-ge ve inovasyon yapma kapasite ve süreçlerinin desteklenmesi, Tek Pazar'a ve üçüncü ülke pazarlarına erişimlerinin kolaylaştırılması gibi amaçlara yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir. Ayrıca yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa çapındaki kümelenmelere ve



endüstriyel ekosistemlere entegre olmaları ve iş birliği yapmalarına yardımcı olunması hedeflenmektedir.

8. Diğer Proje ve Faaliyetler

Başta CMAP, SOGEP ve CUGEP projeleri olmak üzere, özellikle genç istihdamı temasına uygun olarak ilgili SOP dâhilinde değerlendirilebilecek projelerin güdülenmesi ve süreç takibi yapılacak olup gerekli durumlarda destek sağlanacaktır.

e. Program Süresi ve Zaman Planlaması

İmalat Sanayiinde Kurumsallaşma ve İhracatın Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı 6 aylık dönemler çerçevesinde 3 senelik olarak planlanmıştır. Yıl içindeki faaliyet takvimi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3: İG SOP Faaliyet Takvimi

Bileşen Adı	Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
İhracat Analiz Raporu	Şubat	Temmuz
Bölge Proje Havuzunun Oluşturulması	Mart	Aralık
Firma Bazlı İhracat Stratejisi Raporları	Ekim	Aralık
İlçe Bazlı İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı Raporu	Mart	Aralık
Sanayide Yönetişim Ağı Odak Grup Toplantı ve Çalışma Ziyaretleri	Ocak	Aralık
UR-GE Çalışmaları	Ocak	Aralık
İhracatçı Firmaların Ağ Geliştirme Faaliyetleri ve Dış Ticaret İstihbarat Danışmanlığı	Ocak	Aralık
Ar-Ge Merkezlerine Yönelik Faaliyetler	Nisan	Aralık
Dış Ticarete Uzmanlaşma Danışmanlık Hizmetleri	Ocak	Aralık
Dijitalleşme, Kurumsallaşma ve Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Hizmetleri	Ocak	Aralık
E-İhracat Eğitimi ve Danışmanlığı Programı	Haziran	Ekim
Pazar Fırsatları Zirveleri	Temmuz	Aralık
Kaynak Verimliliğine Yönelik Faaliyetler	Şubat	Kasım
Nitelikli Genç İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Genç İstihdamının Artırılması	Mayıs	Kasım
Yatırım Ortamı Tanıtımı ve Lobi Faaliyetleri	Ocak	Aralık
Devlet Destekleri Bilgilendirme Faaliyetleri	Ocak	Aralık
Bölgesel Kalkınma Fonu Tanıtım Faaliyetleri	Şubat	Ekim
Teknik Destek Programı	Mart	Aralık
Yeni Nesil Girişimcilik Destek Programı	Şubat	Aralık
Güdümlü Proje Destekleri	Şubat	Ekim
Önemli Kamu Yatırımları	Ocak	Aralık
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	Ocak	Aralık



Bileşen Adı	Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Diğer Proje ve Faaliyetler	Ocak	Aralık

f. İzleme ve Değerlendirme

İmalat Sanayiinde Dönüşüm Birimi tarafından haftalık faaliyet raporlarında SOP'un gidişatı ile ilgili durum bilgisi verilecektir. SOP'ların ilerleme durumu ve faaliyet planlaması ile ilgili 3'er aylık dönemlerde Genel Sekreter başkanlığında koordinasyon toplantıları düzenlenecektir. İmalat Sanayiinde Dönüşüm Birimi faaliyet takvimini takip edecek, ilgili paydaşlarla koordinasyonu sağlayacak ve gerekli tedbirleri devreye alacaktır.

2.2. YUKARI FIRAT HAVZASI TURİZM DESTİNASYONU GELİŞTİRİLMESİ VE MARKALAŞTIRILMASI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI

a. Amaç

Bölgede turizmin geliştirilerek turist ve geceleme sayılarının ve turizmden elde edilen gelirin artırılması sonuç odaklı programın genel amacı olarak belirlenmiştir.

Programın özel amaçları;

1. Yukarı Fırat Havzası destinasyonlarının oluşturulması, markalaştırılması ve tanıtılması,
2. Turizm değerlerinin altyapı eksikliklerinin giderilmesi,
3. Bölgeye düzenlenen düzenli tur sayısının artırılması,
4. Beşeri kaynakların geliştirilmesi ve istihdamın artırılması,

olarak belirlenmiştir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Turizm bölgesel kalkınmada en önemli araçlardan biridir. Bu nedenle turizm potansiyeli bulunan bölgeler turizm faaliyetlerine ağırlık vererek bölgelerindeki refah düzeyini yükseltmeyi amaçlamaktadır. Turizm sektörü ekonomik gelişmeyi sağlayabilecek birçok ekonomik faaliyetle doğrudan ve dolaylı bağlantılı olmakla birlikte birbirinden farklı çok sayıda üretim biriminin bir araya gelebildiği ender sektörlerden biri olma özelliğine de sahiptir. Birçok farklı sektörü ve farklı özellikteki üretim birimlerini yan yana getirmesi ile ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte iş hacmini arttırırken yeni pazarların gelişmesine de katkı sağlamaktadır.

10. ve 11. Kalkınma Planlarında belirtildiği üzere turizm sektörü ülkenin önemli gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Bu nedenle bölgedeki turizmin daha iyi duruma getirilmesi adına beşeri ve fiziki altyapısal, sistemsel ve yönetsel olarak geliştirilmesinin önemi Kalkınma Planlarında vurgulanmıştır. Dünyada sürekli değişen ve gelişen boş zaman geçirme



eğilimleri de turizmin farklı noktalara taşınmasına ve çeşitlendirilmesine duyulan ihtiyacın ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

TRB1 2014-2023 Bölge Planı'nda bölgenin kalkınmasına yönelik belirlenen iki gelişme ekseninden biri "Sürdürülebilir Ekonomi" eksenidir ve bu eksen altında "Alternatif Turizm Türlerinin Geliştirilmesi" ana başlığı belirlenen hedeflerden biri olarak vurgulanmıştır. Bölgenin var olan turizm potansiyelinin az bir bölümünün ülke çapında tanındığı, bölgenin UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Aslantepe Höyüğü'ne sahip olmasına ve yine aynı listedeki iki kültür varlığına komşu olmasına rağmen bir turizm bölgesi olarak anılmayışı ve turizm gelirlerinin yetersiz oluşu, ülkenin ziyaretçi sayısının ve turizm gelirinin %2'sinden daha az pay alması, Bölgenin turizm potansiyeline uygun katma değer üretmediğini, bu konuda gelişmesi gerektiği görülmektedir. Bölge Planı'nda yer alan "Alternatif Turizm Türlerinin Geliştirilmesi" önceliği içerisinde alt tedbirler olarak yer verilen başlıklar;

- Turistik tesis sayısının ve hizmet kalitesinin artırılması
- Turizm değerlerinin tanıtılması ve pazarlanması
- Turizm değerlerine erişilebilirliğin iyileştirilmesi

şeklinde.

Ajans tarafından hazırlanan "TRB1 Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Stratejisi ve Eylem Planına göre bölgede tarih, kültür, doğa, sağlık, termal, inanç ve kış turizmi türlerinin geliştirilebilir olduğu tespit edilmiştir.

Doğu Anadolu Bölgesi'nde Erzurum-Kars Bölümü, Yukarı Fırat Bölümü, Yukarı Murat-Van Bölümü, Hakkâri Bölümü olmak üzere dört bölüm vardır. 1941 yılında gerçekleştirilen 1. Coğrafya Kongresinde Türkiye'deki 21 coğrafi bölümden biri olarak tanımlanan Yukarı Fırat Bölümü Tunceli, Erzincan, Elâzığ, Malatya ve Bingöl sınırları içerisinde geniş çöküntü ovalarına sahiptir. Tarih öncesi çağlardan beri insanoğluna yurt olmuş, medeniyetlere kaynaklık eden önemli noktalardan birisi olan Fırat Havzası'nda yer alan değerlerin tanıtılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda havzadaki ortak değerlere yönelik sahiplik duygusunun pekiştirilmesine yönelik farkındalığın artırılması ve havza boyutunda bütüncül planlama yapılması gerekmektedir. Yukarı Fırat Bölgesi önemli bir turizm potansiyeli taşıyan fakat bu potansiyeli yeterli şekilde kullanamayan ve tanıtamayan bir bölgedir. Ancak bölgede turizm son yıllarda giderek önem kazanmaktadır ve bu durum istatistiki verilerden de görülmektedir. Turizm altyapısı açısından TRB1 Bölgesi illerinin rekabet durumuna baktığımızda; 81 il arasında tesis, oda ve yatak sayılarında Türkiye ortalamasının çok altında ve Türkiye genelinde çok az bir paya sahip oldukları görülmektedir.

TRB1 Bölgesi illerinin turizm işletme belgeli ve belediye belgeli tesislerinde konaklayan turist sayıları ve geceleme sayıları oldukça düşük olmakla birlikte bölgedeki turizm potansiyelinin geliştirilmesi ile birlikte bu değerlerin artacağı düşünülmektedir.

Bölge illerinin 2014-2021 yıllarını kapsayan dönemdeki konaklayan turist ve geceleme sayılarına ait veriler aşağıdaki gibidir;

Tablo 4: Bingöl İli Turizm Verileri (2014-2021)

BİNGÖL	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ	
YILLAR	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis
2014	21.524	14.853	36.377	21.541	18.100	39.641	1,00	1,20
2015	19.402	22.550	41.952	19.602	31.247	50.849	1,01	1,38
2016	19.207	36.749	55.956	19.469	44.197	63.666	1,01	1,20
2017	32.730	37.161	69.891	35.603	46.713	82.316	1,09	1,26
2018	35.576	31.518	67.094	46.389	41.250	87.639	1,30	1,31
2019	35.267	23.867	59.134	47.880	32.787	80.667	1,36	1,37
2020	19.154	20.718	39.872	43.975	31.907	75.882	2,30	1,56
2021	34.979	27.051	62.030	56.340	34.879	91.219	1,61	1,29

KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablo 5: Elâzığ İli Turizm Verileri (2014-2021)

ELÂZİĞ	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ	
YILLAR	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis
2014	102.988	76.079	179.067	122.712	107.420	230.132	1,19	1,41
2015	103.981	76.316	180.297	124.400	112.420	236.820	1,19	1,47
2016	110.015	98.289	208.304	122.061	139.295	261.356	1,11	1,42
2017	69.044	142.430	211.474	128.900	222.461	351.361	1,87	1,56
2018	54.944	167.608	222.552	111.574	266.460	378.034	2,03	1,59
2019	61.457	179.614	241.071	112.690	275.163	387.853	1,83	1,53
2020	49.925	144.707	194.632	107.512	243.849	351.361	2,15	1,69
2021	52.386	180.381	232.767	118.143	296.028	414.171	2,26	1,64

KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablo 6: Malatya İli Turizm Verileri (2014-2021)

MALATYA	TESİSE GELİŞ SAYISI		GECELEME	ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ
---------	---------------------	--	----------	-----------------------



YILLAR	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis
2014	117.664	130.245	247.909	154.075	191.174	345.249	1,30	1,50
2015	87.715	153.143	240.858	128.943	221.972	350.915	1,50	1,40
2016	100.860	156.420	257.280	147.129	221.767	368.896	1,50	1,40
2017	91.413	195.823	287.236	190.284	295.989	486.273	2,08	1,51
2018	95.289	201.112	296.401	202.179	296.947	499.126	2,12	1,48
2019	113.066	193.309	306.375	228.930	281.565	510.495	2,02	1,46
2020	119.762	147.150	266.912	252.365	205.691	458.056	2,11	1,40
2021	174.632	195.176	369.808	348.725	263.608	612.333	2,00	1,35

KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablo 7: Tunceli İli Turizm Verileri (2014-2021)

TUNCELİ	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ	
YILLAR	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis	TOPLAM	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis
2014	14.425	19.935	34.360	22.554	31.150	53.704	1,60	1,60
2015	12.864	22.525	35.389	19.475	32.925	52.400	1,50	1,50
2016	17.780	23.061	40.841	15.594	23.061	38.655	1,10	1,40
2017	4.979	35.147	40.126	9.829	35.147	44.976	1,97	1,43
2018	3.878	27.967	31.845	4.687	37.960	42.647	1,21	1,36
2019	3.507	30.657	34.164	4.781	40.304	45.085	1,36	1,31
2020	685	16.358	17.043	795	26.166	26.961	1,16	1,60
2021	230	21.475	21.705	530	34.082	34.612	2,30	1,59

KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablo 8: Türkiye’de Turistlerin Ortalama Kalış Süresi (2014-2021)

TÜRKİYE	ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ	
YILLAR	Belediye Belgeli Tesis	Turizm İşletme Belgeli Tesis
2014	2,05	3,20
2015	1,80	3,10
2016	1,90	3,00
2017	2,09	2,70
2018	2,14	2,87
2019	2,11	2,84
2020	2,07	2,38
2021	2,23	2,62



KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablo 9: 07.07.2022 Tarihi İtibarıyla Bakanlık Belgeli Konaklama Tesisi İstatistikleri

Şehir	İşletme Belgeli Tesis Sayısı	Toplam İşletme Belgeli Oda Sayısı	Toplam İşletme Belgeli Yatak Sayısı	Toplam Yatırım Belgeli Tesis Sayısı	Toplam Yatırım Belgeli Oda Sayısı	Toplam Yatırım Belgeli Yatak Sayısı
Bingöl	3	177	374	0	0	0
Elazığ	24	1114	2251	1	142	284
Malatya	18	1306	2601	0	0	0
Tunceli	11	294	584	3	59	142
TRB1	56	2891	5810	4	201	426
Türkiye	6.592	558.398	1.167.925	584	64.493	142.377

KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablo 10: 07.07.2022 Tarihi İtibarıyla Belediye Belgeli Konaklama Tesisi İstatistikleri

Şehir	Toplam Belediye Belgeli Tesis Sayısı	Toplam Belediye Belgeli Oda Sayısı	Toplam Belediye Belgeli Yatak Sayısı
Bingöl	8	230	392
Elazığ	20	491	962
Malatya	41	1323	2605
Tunceli	7	111	237
TRB1	76	2155	4196
Türkiye	10.966	305.349	695.849

KAYNAK: Turizm Bakanlığı

Tablolarda görüldüğü üzere 2014-2019 yılları arasındaki süreçte Tunceli hariç bölgenin diğer illerinde tesise geliş sayısı, geceleme sayısı ve ortalama kalış sürelerinde her yıl düzenli olarak artışlar gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, Sonuç Odaklı Programın uygulamaya geçtiği 2020 yılındaki salgına bağlı olarak sektörde büyük bir kırılma yaşanmıştır. 2021 yılının ortalarında uygulanmaya başlayan normalleşme sürecine bağlı olarak turizmin tekrar ivme kazandığı verilerden anlaşılmaktadır. Tablo 9 ve 10'da tesis ve oda sayılarına bakıldığında, Bölgede, yine Türkiye'deki toplam tesis sayısının %1'inden daha az sayıda tesis bulunmaktadır. Turizm tanıtımlarına paralel olarak tesis yatırımlarının artırılması da önem arz etmektedir.

Bölge illerinin ortalama kalış süresi verileri dikkate alındığında Türkiye ortalamasının altında olduğu açıkça görülmektedir. Bu rakamları artırmak için altyapı yatırımlarının tamamlanması ve turizm faaliyetlerinin geliştirilerek turizmin çeşitlendirilmesi, bütünleşik turizm projelerinin yanında tanıtım ve markalaşma çalışmalarının yapılması gerekmektedir. TRB1 Bölgesindeki turistik değerlerin yeterli oranda bilinmemesi, tur şirketlerinin bölgedeki turizm değerlerini yeterince tanımaması turizm destinasyonu olma hedefine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bölgedeki turizm zenginliklerinin ortaya çıkarılması, bunların bir destinasyon olarak



markalaşması, tanıtılması ve turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi yoluyla gelen ziyaretçilerin bölgede ortalama kalış süresi artırılacak, daha fazla turizm geliri elde edilmiş olacaktır.

11. Kalkınma Planı'nda mevcut kaynak pazarların güçlendirilmesi, geliştirilmesi ve bunun yanı sıra yeni kaynak pazarların yaratılması yoluyla ziyaretçi sayısı artırılması gerekliliği vurgulanmış, turizm değerlerinin destinasyon bazında gruplandırılarak tanıtılması politikası benimsenmiştir.

2023-2025 Orta Vadeli Program'da pandemi sonrası turizm gelirlerinde önemli bir artış yaşandığı ortaya konmuş, turizm gelirlerinin büyüme rakamlarındaki iyileşmelere katkı sunduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, değişen tüketici eğilimleriyle teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi amacıyla alternatif turizm ürünleri belirlenmesi, bu doğrultuda hedef pazarlarda tanıtım faaliyetleri yürütülmesi, 2023-2025 Orta Vadeli Program'ın politika ve tedbirler kısmında yer almıştır. "Heal in Türkiye" markası ile sağlık turizmi konusunda tanıtım çalışmaları hedeflenmektedir. Mevcut pazarlar dışında Uzak Doğu hedefi ortaya konmuştur. TRB1 Bölgesinde 2022 yılı içerisinde UNESCO Kalıcı Listesine giren Aslantepe Höyüğü ve Geçici Listede yer alan Harput bölgesi Uzak Doğu hedefi için önemli turizm noktaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

TRB1 Bölgesi, Türkiye Turizm 2023 Strateji Belgesinde gelişim bölgesi olarak belirlenen GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesince çevrelenmiş bir bölgedir ve gerek coğrafi konumu ve doğal güzellikleri ve gerekse de kültürel ve tarihi zenginlikleri açısından belirlenen bu bölge ile birçok benzer özelliklere sahiptir. Strateji belgesinde GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesine yapılan vurgunun bölge için stratejik bir öneme sahip olduğu düşünülmekte ve belirtilen bu bölgenin gelişim sürecine paralel olarak bölge ile rekabet içerisinde değil entegrasyon içerisinde TRB1 Bölgesinin gelişiminin sağlanması planlanmaktadır.

TÜRSAB acenteleri ile 2021 ve 2022 yılları içerisinde bölgede gerçekleştirilen tanıtım etkinliklerinde Yukarı Fırat Destinasyonunun düzenli turları bölgeye çekebilecek bir zenginliğe sahip olduğu acenteler tarafından vurgulanmıştır. Bu turların düzenli hale gelmemesinde; tanıtım eksikliği, turizm sektörü altyapı eksiklikleri ve bazı turizm aktivitelerindeki süreksizlik neden olarak belirtilmiştir. Bu eksikliklerin giderildiği, destinasyonun markalaştığı ve etkin tanıtım yapıldığı takdirde bu bölgeye düzenli turlar için büyük bir rağbet olabileceği hususu belirtilmiştir.

Türkiye'de son yıllarda meydana gelen kur artışları yurt dışından gelen ziyaretçi sayısında artışa, yurt dışına çıkış sayısında ise büyük bir düşüşe sebep olmuştur. Yeni bölgeler ve kültürler

tanıma, farklı yöresel mutfakları deneyimleme ve yeni destinasyonlar keşfetme isteğine sahip olan yerli turist bu alışkanlıklarını kur artışları nedeniyle iç piyasaya kaydirmiştir ve bu talep farklılaşması Yukarı Fırat Bölgesi destinasyonlarının geliştirilmesi ve markalaştırılması adına büyük bir fırsat olarak görülmektedir.

Söz konusu gerekçelerle Sonuç Odaklı Program olarak “Yukarı Fırat Havzası Turizm Destinasyonu Geliştirilmesi ve Markalaştırılması” seçilmiştir. Bu sonuç odaklı program çerçevesinde; bölge turizmini destinasyon bazında ele alarak markalaşmak, etkin tanıtım ve lobi faaliyetleri yürütmek ve turizm altyapı eksikliklerini gidermek amacıyla faaliyetler gerçekleştirilecektir. Stratejiler ve hedefler, Yukarı Fırat Bölgesi’nin potansiyeli ve turizm ürününü oluşturan ve aşağıda belirtilen kaynak değerlere göre belirlenmiştir;

Şekil 1: Yukarı Fırat Bölgesi Turistik Değerleri



c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Yukarı Fırat Turizm Destinasyonu Geliştirilmesi ve Markalaştırılması Sonuç Odaklı Programının hedeflenen sonuç ve çıktıları aşağıda verilmiştir;

Tablo 11: YFT SOP Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Tematik Rota Belirleme Çalışması Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu



Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Mekânsal Bazlı Yatırım Projesi Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Odak Grup Toplantı Sayısı	Adet	4	Toplantı Tutanaqları
İş Birliği ve Koordinasyon	Sakin Şehir İlan Edilmesi İçin Başvuru Noktası Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu, Basında Çıkan Haberler
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaşlarla Gerçekleştirilen Organizasyon Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu, Basında Çıkan Haberler
Kapasite Geliştirme	İnsan Kaynağı Geliştirme Programı Kapsamında Eğitim Alan Kişi Sayısı	Adet	100	Eğitim Sertifikaları
Kapasite Geliştirme	Turizm Sektörüne Yönelik Bilinçlendirme Faaliyeti Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu, Basında Çıkan Haberler,
Tanıtım ve Yatırım Destek	Organize Edilecek Fam Trip Sayısı	Adet	3	Basında ve Sosyal Medyada Çıkan Haberler
Tanıtım ve Yatırım Destek	Blogger ve Influencerlar ile Organize Edilen Etkinlik Sayısı	Adet	2	Basında Çıkan Haberler
Tanıtım ve Yatırım Destek	Bölge Değerlerinin Tanıtımı Amacıyla Aktif Kullanılan Sosyal Medya Hesabı Sayısı	Adet	5	İlgili Sosyal Medya Hesapları
Tanıtım ve Yatırım Destek	Tanıtım ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesine Yönelik Dâhil Olunan Etkinlik Sayısı	Adet	5	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Teknik Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Mali Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Diğer Proje ve Faaliyetler	SOP kapsamında Takibi Yapılan Diğer Proje ve Faaliyet Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu

Tablo 12: YFT SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Mevcut Durum	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Markalaştırılan Destinasyon Sayısı	Adet	-	1	Basında ve Sosyal Medyada Çıkan Haberler, Görsel Kimlik ve İmaj Çalışmaları ve Bunlar Çerçevesinde Gerçekleştirilen Faaliyetler
2	Altyapı Oluşturulan/Geliştirilen Turizm Yatırımı Sayısı	Adet	-	10	Ajans Faaliyet Raporu
3	Bölgeye Gelen Turist Sayısındaki Artış Oranı	Yüzde	-	10	İl Kültür Turizm Müdürlükleri İstatistikleri
3	Turist Geceleme Sayısındaki Artış Oranı	Yüzde	-	3	İl Kültür Turizm Müdürlükleri İstatistikleri



Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Mevcut Durum	Hedef	Doğrulama Kaynağı
3	Ajans Tarafından GÜdülenerek Hayata Geçirilecek Düzenli Tur Sayısı	Adet	-	1	Ajans Faaliyet Raporu, Basında ve Sosyal Medyada Çıkan Haberler, TÜRİSAB ve Acenteleri İle Gerçekleştirilen Toplantı/Organizasyonlar.
4	Turizm sektöründe kazandırılan nitelikli iş gücü istihdamı	Kişi	-	50	SGK ve İŞKUR kayıtları

d. Proje ve Faaliyetler

1. Araştırma, Analiz ve Programlama

2023 yılında Fizibilite Desteği Programına çıkılması öngörülmemektedir. Bunun yanı sıra bölgesel gelişme için önem arz eden ve yerel, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarından yararlanılabilmesi adına güdülenebilecek projeler için analiz, araştırma, fizibilite ve konsept belirleme çalışmaları yürütülecektir.

Sektörel olarak yıl içinde ihtiyaç duyulabilecek ve uzun dönemli projelere altlık olabilecek hedef pazar, tematik/bölgesel turizm analiz veya raporları hazırlanacak ve gerekli görülürse anket çalışmaları/saha araştırmaları yapılacaktır.

Bu kapsamda hazırlanabilecek raporların bazıları aşağıdadır;

1.1. Yukarı Fırat Havzası Tematik ve Alternatif Rotaların Belirlenmesi

11. Kalkınma Planında turizmin geliştirilmesinin önemine vurgu yapılmış olup bu hedefe ulaşmada destinasyon temelli bir yaklaşım benimsenmiştir. Deniz, kum ve güneş turizminin yanı sıra kültür turizmi başta olmak üzere sağlık turizmi, termal turizm, kış turizmi, eko turizm, doğa turizmi gibi alternatif turizm türlerinin öncelikli olarak ele alınarak destinasyon yaklaşımı kapsamında geliştirilmesi hedefi vurgulanmıştır.

Bu çerçevede, TRB1 Bölgesi'nde tematik rotalar oluşturulması hedefi ile bölgede yer alan turizm değerlerinin analiz edilmesi, farklı ilgi odağına sahip turistlere yönelik tematik ve alternatif rotalar oluşturulması ve rota tabanlı planlamaların yapılabilmesi amacıyla "Yukarı Fırat Destinasyonu Tematik ve Alternatif Rotaların Belirlenmesi" çalışmaları başlatılmıştır. Bu minvalde, 2021 yılı içerisinde Malatya ile Elazığ'ın, 2022 yılı içerisinde ise Bingöl ile Tunceli'nin yürüyüş ve bisiklet rotaları tamamlanmıştır.

2023 yılında da bu kapsamdaki çalışmalar sürdürülecek olup bölgeyi ziyaret eden konuklara farklı deneyimler sunulması amacıyla özgün ve tematik rotalar Ajans tarafından belirlenecektir.



1.2. Mekân Bazlı Konsept Yatırım Projeleri için Fizibilite ve Plan Hazırlanması

Turizm potansiyeli yüksek alanlar etkin planlama ve uygulama süreçlerine tabi tutulmadıklarında bölgeye turist çekecek ve katma değer yaratacak cazibe noktalarına dönüşme imkânı bulamamaktadırlar. Özellikle Hazar Gölü çevresi, Arapgir ve Tunceli’de farklı kamu kurumlarının bünyesinde tamamen atıl olarak duran ve yatırıma/projeye dönüşmeyen alanlar bu bölgelerdeki turizm potansiyelinin atıl kapasite olarak kalmasına yol açmaktadır. Bu sorunu gidermek üzere turizm potansiyeli yüksek alanlarda yatırıma ve projeye dönüştürülebilecek parsellerin belirlenerek bu parsellere sahip kurumlarla görüşülmesi ve yapılacak protokoller ile bu alanların yatırıma açılması hususunda çalışmalar yürütülecektir. İlgili kurumlardan olumlu dönüşler alınması durumunda doğrudan ilgili parsellere yönelik mekânsal bazlı konsept projeler için fizibilite ve avan projeler hazırlatılarak bu alanların yatırıma dönüşmesi sağlanacaktır.

Bu çerçevede, 2023 yılı içerisinde Tunceli, Sivrice ve Arapgir’e odaklanılarak ve bu destinasyonların tematik değerleri göz önünde bulundurularak organize bir şekilde potansiyellerinin değerlendirilmesine yönelik projelendirmeler yapılacaktır.

2. İş Birliği ve Koordinasyon

2.1. Turizm Yönetişim Ağı

Yukarı Fırat Havzası Turizm Destinasyonu Geliştirilmesi Ve Markalaştırılması Sonuç Odaklı Programı kapsamında oluşturulan ve/veya var olan destinasyonların gelişimi, sürdürülebilirliği, kalıcılığının sağlanması ve pazarlanması amacıyla çok paydaşlı bir yapı kurulması gerekmektedir. Bu minvalde turizm alanında çalışan akademisyenler, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, ilgili STK’lar ve iş dünyasının temsilcilerinden oluşan bir yönetim ağı oluşturulmuş ve farklı dönemlerde toplantılar ve ortak projeler geliştirilmiştir.

Sonuç Odaklı Program kapsamında yapılan faaliyetlerin; paydaşlara anlatılması, paydaşların ortak amaç etrafında birleştirilmesi, sağlıklı ve katılımcı bir şekilde yürütülebilmesi için geçtiğimiz dönemde başlatılan ağ kurma çalışmaları sürmektedir. Bu çerçevede, turizm paydaşların katılımı ile belirli aralıklarla toplantılar gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilecektir.

2022 yılı içerisinde Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) tarafından illerde oluşturulan İl Tanıtım Kurulları vasıtasıyla ildeki turizm paydaşları belirli aralıklarla bir araya gelerek potansiyel projeler üzerine istişarelerde bulunmaktadır. Bu kurullarda etkin rol alınmakta ve birçok faaliyete öncülük edilmektedir. Bu kurulda gerçekleştirilen toplantılar



haricinde belirli aralıklarla il kültür turizm müdürleri ile odak grup toplantıları yapılarak illerin turizm faaliyetleri üzerinde politika ve stratejiler geliştirilmektedir.

Turizm Yönetişim Ağı, Sonuç Odaklı Programın sağlıklı bir şekilde ilerlemesi ve belirlenen hedeflere ulaşılması açısından kritik bir öneme sahip olup 2023 yılında da bu kapsamdaki faaliyetlere devam edilecektir.

2.2. Sakin Şehir Unvanı Alınmasına Yönelik Faaliyetler

Elâzığ'ın Ağın ilçesinin, Uluslararası Cittaslow Birliği tarafından verilen Cittaslow (Sakin Şehir) unvanını alabilmesi amacıyla ilgili kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyon süreci 2023 yılında devam ettirilecektir. 2019 yılında yapılan başvuruya ilişkin Ağın'ı ziyaret eden heyetin raporuna bağlı olarak 2023 yılında faaliyetlerin tamamlanması planlanmaktadır.

2.3. Yukarı Fırat Havzası Turizm Destinasyonu Tanıtım ve Markalaşma Organizasyonlarına Yönelik İlgili Paydaşlarla İş Birlikleri

Turistik destinasyonlarda yönetişimin doğru sağlanabilmesi, başarılı proje fikirlerinin ortaya çıkabilmesi ve uygulanabilmesi için başlıca gereklilik paydaşlar arası iş birliğidir. Destinasyonların markalaşma sürecinde özellikle paydaşlar birbirleri ile iş birliği yaptığında geliştirilecek proje ve planların etkisi ve sürdürülebilirliği artacaktır.

Kalkınma Ajansları kurumsal olarak direkt yatırımcı kurumlar olmamaları hasebiyle hayata geçirilmesinde fayda gördükleri projelerde paydaşları ile iş birliği yapmak, onları güdülemek, harekete geçirmek ve nihai olarak paydaşları optimum fayda üzerine ikna ederek uygulama sürecine birlikte adım atma prensibi doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kapsamda süreç içerisinde turizm sektörüne yönelik hayata geçirilmesinde fayda görülen fakat hâlihazırda net bir çerçeve çizilemeyen projelerin uygulama aşamasına geçebilmesi adına Ajans faaliyetler yürütecektir.

2021 yılı içerisinde UNESCO Kalıcı Miras Listesi'ne giren Arslantepe'nin tanıtım ve markalaşmasına yönelik 2023 yılında Ajans etkin rol oynamaya devam edecek ve paydaşlar ile iş birliği içerisinde önemi UNESCO tarafından da tescillenen alana yönelik turist sayısının ve turizm gelirlerinin artırılması amacıyla muhtelif organizasyonları güdüleyecek ve destekleyecektir.



Arslantepe; UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer alan iki kültürel miras alanına da komşu konumdadır. Malatya'ya komşu Sivas Divriği Ulu Camii Camii ve Darüşşifası ile Malatya il sınırına 235 metre uzaklıkta bulunan Nemrut Dağı'nın Fırat Destinasyonu içerisine entegre edilerek bir UNESCO Rotası oluşturma amacıyla Orta Anadolu Kalkınma Ajansı ve İpekyolu Kalkınma Ajansı ile iş birliği çalışmalarının yürütülmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte, kalıcı listede yer alan bu öğelere ek olarak UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Harput, planlanacak rota içerisinde yer alabilecek öneme sahiptir.

Küreselleşen ve dijitalleşen dünya büyük bir hızla değişmekte ve dönüşmektedir. Bu dönüşüme ayak uydurma çabasıyla eş zamanlı olarak eskiye, teknolojik olmayana ve yöresel kültüre ait deneyimlere yönelik bireylerin ilgisi ve özlemi de artmaktadır. Bu nedenlerle insanların, çevreye zarar vermeden ondan yararlanma ve yerli halkın kültürünü yok etmeden onun bir parçası olma, onu deneyimleme eğilimi alternatif bir turizm aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgede ilgili paydaşlarla iş birliği içerisinde yürütülmesi planlanan faaliyetler ile; Arguvan Türkü Festivali, Kayısı ve Kiraz Festivalleri, Ovacık Kış Festivali, Hesarek Kış Festivali, Bağ Bozumu Festivalleri, Orcik Festivali, Bingöl Bal Festivali ve Gezin Çilek Festivali gibi bölgeye özgü tematik günlerde o tema ile ilgili insanlar yörede ağırlanacak ve etkinliklerin gerek tanıtım gerekse organizasyonunda aktif rol alınacaktır.

Yukarıda belirtilen projeler ve paydaşlarla gerçekleştirilebilecek benzeri faaliyetlerde Fırat Kalkınma Ajansı fikir ve organizasyon aşamasında etkin rol oynayacak, paydaşları harekete geçirecek ve uygulama sürecine katkı sağlayacaktır.

2022 yılı içerisinde salgın sonrası normalleşme çabaları ölçüsünde gecikmeli olarak başlatılan ve paydaşlarla iş birliği içerisinde yürütülen tanıtım ve markalaşma faaliyetlerine 2023 yılında devam edilecektir.

3. Kapasite Geliştirme

3.1. İnsan Kaynağı Geliştirme Programı ve Eğitim Danışmanlığı

Ajans tarafından hazırlatılan “TRB1 Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Stratejisi ve Eylem Planı”nda turizm sektörünün hizmet kalitesinin artırılması ve bu yolla turist memnuniyet düzeyinin yükseltilmesi strateji olarak belirlenmiştir.

Türkiye Turizm 2023 Stratejisi'nde vizyona yönelik ilkeler bölümünde turizm eğitimi ile işgücü kalitesinin artırılması ve sektörde sertifikasyon sisteminin etkin bir şekilde uygulanması gerekliliği özellikle vurgulanmıştır. Ülke turizminin itibarı ve karlılığı, sektördeki personelin



eğitilmiş olmasına, bu eğitimin kalitesine ve sürekliliğine bağlanmış ve turizm sektörünün gelişimi için sektör çalışanlarının ve hizmet sağlayıcıların beceri ve niteliklerinin artırılmasına yönelik mesleki eğitimlerin hayata geçirilmesi hedeflenmiştir.

Bölgede gerek turizm işletmelerinde, gerekse de genel hizmetler sektöründe kalifiye eleman sıkıntısı yaşanmaktadır. Turizm ve hizmetler sektörlerinde istihdam edilen personelin kalitesini ve kapasitesini yükseltmek, bu sektörlerde çalışmak isteyen kişilere yetkinlik kazandırarak istihdam edilme şanslarını artırmak amacıyla bölge illerinde sertifikalı eğitim programının uygulanması planlanmaktadır. Bu sertifikalar kurumlar nezdinde geçerliliği olan sertifikalar olacaktır.

Eğitim programları kapsamında Kalkınma Ajansları 2022 - 2023 teması olan genç istihdamına da uygun olarak, ne eğitimde ne istihdamda olan gençler öncelikli olmak üzere turizm ve ilgili sektörlerde yer almak isteyenlere yönelik meslek edindirme programları düzenlenecektir. Bu faaliyetlerin Fırat Turizm Elçileri adıyla markalaştırılması planlanmaktadır. Bu program kapsamında elde edilen sertifikalar, sektöre hem girişimci hem de nitelikli personel kazandıracaktır.

3.2. Turizm Sektörü Bilinçlendirme Faaliyetleri

Turist memnuniyet düzeyinin artırılmasının bir bileşeni de bölgedeki turizm paydaşlarının ve turizm yöneticilerinin bilinç seviyesinin artırılmasıdır. Turizm sektörünün sosyoekonomik gelişmişliğe katkısının daha yakından kavranması ve politika yapıcılarının turizm vizyonunun geliştirilmesi bölge turizminin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Özellikle bölgenin turizm açısından önemli merkezlerinin yurt içi ve yurt dışındaki benzer özellikteki noktalarla kıyaslanması, zaman içerisindeki gelişim seyrinin ortaya konması ve bölgedeki turizm noktalarının aynı aşamaya nasıl gelebileceği ile ilgili değerlendirmelerin yapılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda bölge turizm potansiyelinin efektif kullanılmasına yönelik tecrübe paylaşım ve vizyon geliştirme programları düzenlenmesi planlanmaktadır.

4. Tanıtım ve Yatırım Destek

4.1. Turizm Blogger Infotur, Fam Trip, Influencer ve Diğer Etkinlikleri Düzenlenmesi

Blogger ve vloggerların bölgeye davet edilerek bölgeyi tanımlarının ve tanıtımlarının sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca bölge tanıtımını etkin yapabilecek tur firmaları, havayolu firmaları, sosyal medya fenomenleri vb. için de fam tripler ve etkinlikler organize edilmesi öngörülmektedir. Ayrıca, bölgede yer alan üniversitelerin öğrenci kulüpleriyle tanıtım



konusunda işbirliği yapılacak olup, yüksek takipçili öğrenciler ile fam tripler düzenlenerek tanıtım faaliyetlerinde devamlılık sağlanacak, bölge üniversitelerinde eğitim alan öğrencilerin birer gönüllü turizm ve tanıtım elçisi olmaları yolunda çalışmalar yapılacaktır. Erasmus öğrencileri ve diğer yabancı öğrencilerin de bölgeyi tanınması ve tanıtması adına faaliyetler düzenlenecektir.

2021 yılı içerisinde Malatya ve Elâzığ'da oluşturulan trekking rotalarının tanıtılması amacıyla 2022 yılı içerisinde doğa ve macera turizmi konusunda faaliyet gösteren seyahat acenteleri ve kulüplerin katılımıyla fam tripler organize edilerek bu rotaların tanıtımı sağlanmıştır. Tanıtım etkinliğine katılan firmalar Fırat Turu Programı'nda da faydalanarak bu rotalara ilk turlarını düzenlemişlerdir. Malatya ve Elâzığ'da başarıyla uygulanan bu süreç Bingöl ve Tunceli için de aynı şekilde uygulanmaktadır. 2022 yılı içerisinde Bingöl ve Tunceli'de belirlenen trekking rotalarının tanıtılması amacıyla 2023 yılı içerisinde doğa ve macera turizmi konusunda faaliyet gösteren seyahat acenteleri ve kulüplerin katılımıyla fam tripler organize edilecektir.

Bölgenin tanıtımı amacıyla gerçekleştirilecek etkinlikler dışında da turizm sektöründe faaliyet gösteren dijital ve basılı medya organlarında yer alınması suretiyle tanıtım faaliyetlerinde süreklilik sağlanması ve geniş kitlelere ulaşılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca bölge turizm ve gastronomi değerleri tanıtımı faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilebilecek etkinlikler Ajans tarafından organize edilebilecektir.

2022 yılı içerisinde faaliyetler planlandığı şekilde gerçekleştirilmiş olup 2023 yılı içerisinde tamamlayıcı ve devam niteliğindeki faaliyetlerin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

4.2. Yukarı Fırat Havzası Turizm Destinasyonu Görsel Kimlik Çalışmaları, Markalaştırılması ve Tanıtımı

“Türkiye 2023 Turizm Stratejisi” belgesinde tanıtım stratejilerinde halkla ilişkiler faaliyetlerine önem verilmesi, yeni iletişim teknolojilerinin kullanılması yoluyla markalaşma sağlanmasına atıfta bulunulmuştur. Tanıtımdan, ürün pazarlamaya, bilgilendirmeye kadar internetin geniş bir yelpazede kullanımının önemine değinilerek turizm pazarında yarışabilmek ve pazar payını kaybetmemek için imajın kurumsallığının ve sürekliliğinin sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

Sonuç odaklı programın yukarıdaki “amaç ve müdahale gerekçesi” başlığı altında değinilen üst ölçekli strateji belgeleri, TRB1 Bölge Planı ve Ajans tarafından hazırlatılan Turizm Strateji Belgesi'nde turizmi geliştirme faaliyetlerinde destinasyon odaklı bir markalaşma ve tanıtım



politikası benimsendiği görülmektedir. Bu strateji belgeleri ışığında Ajansın önceliği TRB1 Bölgesinin turizm değerlerini destinasyon odağında ele almak ve markalaşmayı sağlamaktır.

Yukarı Fırat Havzası kapsamında markalaştırılacak turizm destinasyonunun bölgenin tüm paydaşları tarafından sahiplenilmesi, desteklenmesi ve destinasyon markalaşmasına dair gerçekleştirilecek tüm faaliyetlerin iş birliği içerisinde yürütülebilmesi oldukça önemlidir. Bu kapsamda ilgili tüm paydaşlarla istişare toplantıları düzenlenecek, marka adı ve imajı bir ortak karar sonucu oluşturulacaktır. Turizm destinasyonunun markalaşması, etkin tanıtımı ve sürdürülebilirliği adına en önemli konu paydaşların benimseyeceği bir destinasyon markası ve imajıdır.

Yukarı Fırat Havzası'nın mevcut marka değerinin yenilikçi yöntemlerle teknoloji ve görsel kimliğe dayalı olarak geliştirilip tüm dünyada kullanılabilecek kapasiteye ulaştırılarak yaygınlaştırılması, tüm tanıtım faaliyetlerinin tek bir marka çatısı altında toplanması amacı ile Ajans tarafından bölgedeki ilgili paydaşlarla iş birliği içinde destinasyona yönelik markalaşma çalışması 2021 yılı içerisinde yapılmıştır ve "Fırat'ı Keşfet" markası ortaya çıkarılmıştır. Teknolojinin her geçen gün destinasyon tanıtımında önemli bir yer edinmeye başlaması ve tüketici davranışları üzerinde dijital mecraların etkisinin artması nedenleriyle oluşturulan markanın dijital platformlarda kullanımına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda www.firatikesfet.com adıyla bölgenin tüm turizm unsurlarının yer aldığı bir web sitesi, @firatikesfet adı ile instagram, twitter, facebook, youtube, wikiloc gibi sosyal medya ve diğer turizme dair dijital platformlarda hesaplar açılmıştır. Dijital markalaşma ve görsel kimlik oluşturmaya yönelik çalışmalar sürdürülmekte olup geliştirilmekte olan bazı faaliyetler aşağıda belirtilmiştir;

a) Bölge Dijital Tanıtım Altyapılarının Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması

Bölgenin tanıtımına yönelik sabit, detaylı ve yönlendirici dijital bilgi kaynaklarının (web sitesi, aplikasyon) olması bölgeyi ziyaret edecek turistler açısından oldukça önemlidir. Bölgenin turistik ve gastronomik tüm değerlerine ait harita tabanlı dinamik veri ve görsellerin bulunduğu dijital bilgi kaynakları 2022 yılında www.firatikesfet.com.tr web adresi üzerinden kullanıma açılmış olup bölgenin turizm değerleri ile ilgili içerikler tamamlanmıştır. 2023 yılı ve ilerleyen yıllarda kullanıcılardan gelecek geri bildirimler kapsamında web sitesinin geliştirilmesi ve güncel tutulması süreci devam edecektir. Ayrıca, sitenin İngilizce olarak yayına geçmesi için çalışmalar devam edecektir.



b) Sosyal Medya Yönetimi, Dijitalleşme ve Yenilikçi Teknolojilerle Markalaşma

Destinasyon markası için Ajans tarafından oluşturulacak sosyal medya hesaplarının (Twitter, Instagram, Facebook, Youtube, Spotify) etkin şekilde kullanılarak güncel tutulması, ulusal ve uluslararası takipçi sayılarının artırılması amacıyla profesyonel danışmanlık hizmeti satın alınmış olup markanın daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak amacıyla da online platformlarda çeşitli aktivasyon kampanyaları düzenlenmektedir. Fırat'ı Keşfet markasının bilinirliğinin artırılması sürecinde kritik önem arz eden sosyal medya platformları 2023 yılı içerisinde aktif bir şekilde yönetilmeye devam edilecektir.

Fırat'ı Keşfet markasının ve dolayısıyla bölgenin tanıtımına yönelik fotoğraf, video, tanıtım filmi vb. içerik oluşturma faaliyetleri gerçekleştirilecek ve ihtiyaç duyulduğunda profesyonel hizmet alımı sağlanacaktır. Tanıtım sürecinde oluşturulacak içerikler ihtiyaç duyulduğu takdirde basılı materyallere dönüştürülebilecektir.

c) Tanıtım Materyali Çalışması

Yukarı Fırat Destinasyon markası ile TRB1 Düzey 2 Bölgesi illerinin Ajans tarafından katılım sağlanan faaliyetlerde tanıtımını sağlamak amacıyla çeşitli tanıtım materyali ve promosyon ürünlerinin tasarım, illüstrasyon tasarımı ve baskı işleri gerçekleştirilecek, tüketime yönelik mal ve malzeme satın alımları yapılacaktır. Bu kapsamda 2021 yılı ve 2022 yılları içerisinde il ve bölge turizm haritaları, bunların İngilizce versiyonları, yürüyüş rotaları, bisiklet rotaları, tanıtım seti kutusu gibi tasarımlar hazırlanmış ve ilgili paydaşlarla paylaşılmıştır. 2023 yılı içerisinde Bingöl ve Tunceli illerine ait yürüyüş ve bisiklet rotaları broşürleri de hazırlanacaktır. Alternatif rotaların ortaya çıkması ile yeni broşür tasarımları da hazırlanacaktır.

d) Yönlendirme Tabelaları Yapımı

Görsel kimlik çalışmaları sonucu oluşturulan logolarında kullanıldığı yönlendirme ve tanıtım tabelaları 2021 yılında gerçekleştirilen faaliyetlerle belirlenmeye başlanan ve 2022 yılı içerisinde tamamlanması planlanan bölge bisiklet rotaları, trekking rotaları ve diğer alternatif turizm destinasyonlarının altyapı eksikliklerinin giderilmesine yönelik çalışmalarda kullanılacaktır. Faaliyete başlanması için 2022 yılında da çıkarılan rotaların bitmesi beklenmektedir. Bölge illerindeki rota çalışmaları tamamlandığında yönlendirme tabelaları hazırlama ve sahada yerleştirme faaliyetlerine başlanacaktır.



4.3. Yatırım Ortamının Geliştirmesine Yönelik Lobi ve Tanıtım Faaliyetleri

“Türkiye 2023 Turizm Stratejisi” belgesinde turizmde farklı, özgün ve ulusal değerlere sadık kalınarak çağdaş değerlerin vurgulanmasına, hedef kitleye yönelik turizm ürünlerinin ön plana çıkarılmasına, turizm pazarında yarışabilmek ve pazar payını kaybetmemek için imajın kurumsallığının ve sürekliliğinin sağlanmasına ve bu faaliyetlerin lobi, ağırlama gibi halkla ilişkiler etkinlikleri ile desteklenmesine özellikle değinilmiş ve hedefler arasında belirtilmiştir.

Yukarı Fırat Havzası turizminin gelişimi ve markalaşması yönünde turizm sektöründe yatırım yapacak yatırımcıların bölgeye daveti, yatırımcıların yerinde ziyareti ve yatırım yapmaları yönünde lobi faaliyetleri yürütülecektir. Destinasyonun tanıtımı, markalaşması, pazarlanması ve markanın sektörde tutundurulması adına yurt içi ve yurt dışı tanıtım ve lobi faaliyetlerine katılım sağlanacak ve aynı şekilde benzer faaliyetlere ev sahipliği yapılacaktır.

Ulusal ölçekteki turizm paydaşları ve politika yapıcıları tarafından katılımın gerçekleşeceği ve etkinliği ön planda olan tanıtım organizasyonlarına ilgili özel sektör temsilcileriyle ziyaretçi sıfatıyla Ajans uzmanlarınca organizasyonlara katılım sağlanması planlanmaktadır. Bölgeye ait tur paketleri, gezi rotaları ve bölgeye dair etkin tanıtım materyalleri ile birlikte hazırlıklı bir şekilde bu tanıtım etkinliklerine katılım sağlanacak ve böylelikle bu organizasyonlar aracılığıyla bölgeye yatırım yapma potansiyeli olan iş insanlarına erişme imkânı sağlanacak ve iş ağı oluşturulacaktır.

Bununla birlikte lobi faaliyetlerinin yoğun olarak gerçekleştirildiği organizasyonlarında bulunulması ve bu yolla bölgenin yatırım ve turizm potansiyelinin tanıtımının yapılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yatırımcıya yönelik dijital ve basılı içerikler üretilecek ve dağıtımı yapılacaktır. Fırat’ı Keşfet markalaşma çalışmasında yapılacak tanıtım faaliyetlerinin bir kısmı da turizm ekosistemine bu markayı tanıtmak olmalıdır.

Ayrıca Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda Ajans tarafından hazırlanan/hazırlanacak yatırım fizibilitelerinin yatırımlara dönüştürülmesi ilgili kurumlarla iş birliği içinde yatırımcılara tanıtımı yapılacak ve düzenlenecek yatırım zirvesi organizasyonlarına katılım sağlanacaktır.

2022 yılı boyunca turizm trendlerinin yerinde görülmesi ve turizm paydaşları ağına direkt entegre olabilmek adına yurt içinde düzenlenen bazı turizm fuarlarına katılım sağlanmıştır. Bölge proje havuzunun oluşturulması kapsamında turizm yatırımcılarına rehber niteliğinde ön fizibilite çalışmaları hazırlanmıştır. Ayrıca bölge tanıtımında devamlılığı sağlayabilmek adına



ulusal çapta yayınlanan turizm dergilerinde Ajans olarak yer alınarak bölge illeri tanıtımı gerçekleştirilmiştir. 2023 yılı içerisinde Fırat'ı Keşfet projesini ulusal ve uluslararası bazda tanıtmaya yönelik lobi faaliyetlerine devam edilecektir.

4.4. Munzur Doğa ve Su Sporları Festivali

2017 yılında Dünya Rafting Federasyonu (WRF) tarafından resmi rafting parkuru ilan edilen Munzur Nehri'nde; 2018 yılında Türkiye Rafting Şampiyonası ve 2019 yılında Dünya Rafting Şampiyonası düzenlenmiştir. Bununla birlikte, 2022 yılında Ajans tarafından belirlenen trekking rotaları yapılacak bir doğa festivali ile tanıtılmış olacaktır. Bu çerçevede, Tunceli'nin doğa ve akarsu – rafting turizmi konularında markalaştırılması çalışmaları kapsamında alternatif turizm etkinlikleri yapılması planlanmaktadır. Ayrıca bu kapsamda Oturarak Voleybol Uluslararası 2. Munzur Turnuvası'nın da düzenlenmesi planlanmaktadır.

Tunceli Valiliği ve Tunceli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile iş birliği gerçekleştirilerek 2023 yılı içerisinde Munzur Doğa ve Su Sporları Festivali düzenlenecektir.

4.5. Tunceli'yi Pedallıyoruz

2022 yılında Ajans tarafından belirlenen bisiklet rotalarının tanıtımı amacıyla ilgili paydaşların katılımıyla etkinlikler organize edilecektir.

4.6. Ovacık ve Hesarek Kar Festivalleri

Tunceli Ovacık ve Bingöl Hesarek Kayak Merkezleri bölgenin diğer illerinden ve farklı bölgelerden turist çeken iki önemli turizm merkezidir. Bu merkezler şehrin sakinlerine hizmet verdiği gibi özellikle komşu bölgelerden misafirleri yoğun şekilde ağırlamaktadır. Bu merkezlerin daha geniş kitlelere tanıtımı ve dolayısıyla bu merkezlere yapılacak kamu ve özel sektör yatırımlarının özendirilmesi amacıyla ilgili paydaşlarla iş birliği içerisinde kar festivalleri düzenlenecektir.

4.7. Malatya Mutfağının UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Gastronomi Dalında Dahil Olması

Gastronomi, geniş istihdam olanakları ile birlikte sosyal ve ekonomik kalkınmayı sağlamanın yanında yüksek katma değerli etkisini turizme ekleyerek restoranları, gıda ürünlerini ve mutfakı ihraç ürünleri haline getirebilen, ülke ve şehirleri destinasyon markalarına dönüştürebilen “yaratıcı endüstrilerden” biridir. Gastronomi turizminin kökeni tarım, kültür ve turizmde yatmaktadır. Bu üç unsur, gastronomi turizminin bölgesel bir çekicilik ve deneyim olarak



pazarlanmasına ve konumlandırılmasına fırsat sağlamaktadır. Tarım, ürünü sunmaktadır; kültür, tarihi ve otantikliği; turizm ise alt yapıyı ve hizmetleri sağlamaktadır. Tüm bu unsurlar, gastronomi turizmi altında buluşmaktadır.

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, şehirler için çok güçlü ve başarılı bir pazarlama aracıdır ve bu sayede bir şehir en iyi olduğu sanat alanını yaratıcı prizma üzerinden kendi tarihi, sanatı, gelenekleri, kültür mirası ve turizm potansiyeli ile tanıtmaya ve hem ziyaretçilere hem de yerlilere yeni deneyimler sunabilme fırsatına sahip olmaktadır. Bu sayede yaratıcı şehir ağına dâhil olan bir şehir, kendi halkla ilişkiler ve pazarlama faaliyetleri yardımıyla bir marka haline gelebilir. Kültürel ekonomik cazibe arttıkça kent, tüm dünyadan çeşitli yatırımcıları ve turistleri kendisine çekmeye başlar, bu da ekonomik büyümeyi ve yerel halka daha yüksek yaşam standartları sağlar.

Malatya'nın bulunduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde ağırlıklı olarak hayvansal gıdalardan oluşan bir beslenme tarzı mevcut olmasına rağmen Malatya'nın kendine has bir yemek çeşitliliği bulunmaktadır. Malatya mutfak kültüründe dikkate değer ve ayırt edici özellik olarak et ve bulgur yemekleri ön plandadır. Köfteler, Malatya mutfağında önemli bir yer tutar. Köftelerde kullanılan ana malzeme bulgurdur. Malatya'da 70'ten fazla köfte çeşidi olduğu bilinmektedir.

Sadece buğday ve buğdaydan elde edilen bulgurla yapılan onlarca çeşit köfte, sarma ve dolma işte bu özelliği ile Malatya'yı bulunduğu bölgede hatta ülkemizde ayrı bir konuma oturtmaktadır.

Bu kapsamda, Malatya'nın UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına gastronomi dalında 2023 yılında dâhil olmasına yönelik faaliyetlerde Malatya Büyükşehir Belediyesi ile birlikte öncü rol oynanacak olup süreç içerisinde danışmanlık hizmeti alınması planlanmaktadır.

5. Ajans Destekleri

5.1. Teknik Destek Programı

Turizm sektörünün gelişmesine katkı sağlayabilecek kurum ve kuruluşların kapasitesinin artırılmasına yönelik eğitim ve danışmanlık desteği sağlanacaktır.

5.2. Mali Destek Programı

5.2.1. 2022 Yılı Fırat Turu Pilot Destek Programı



Yeni bölgeler ve kültürler tanıma, farklı yöresel mutfakları deneyimleme ve yeni destinasyonlar keşfetme isteği, turistlerde talep farklılaşmasına sebep olmaktadır. Bu talep farklılaşması seyahat acenteleri için yeni tur güzergâhları belirleme noktasında itici güç olmuştur. Bu eğilimler Yukarı Fırat Bölgesi turizm destinasyonlarının geliştirilmesi ve markalaştırılması adına büyük bir fırsat olarak görülmektedir. Bu kapsamda Bölgeyi yeni bir tur rotası haline getirebilmek amacıyla “Fırat Turu” Destek Programı tasarlanmıştır.

"Fırat Turu" markasını oluşturarak bölgeyi yeni bir turizm destinasyonu olarak yerli turiste ve turizm ekosistemine tanıtmak ve bölgeye düzenli turların düzenlenmesini sağlamak amacıyla tasarlanan Fırat Turu Destek Programı “Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği” madde 7.2 kapsamında yenilikçi destek türü pilot uygulaması çerçevesi içerisinde uygulanacaktır.

6. Diğer Proje ve Faaliyetler

6.1. Bingöl Kentpark Projesi

Ilıcalar Bölgesi’ndeki termal kaynak, Bingöl Özel İdaresi tarafından Bingöl kent merkezine getirilmiş olup bu termal kaynak odağında bir konaklama, alışveriş ve yaşam merkezi kompleksinin yap-işlet-devret modeli ile hayata geçirilmesi planlanmaktadır. İlgili merkezin fizibilitesi Ajans desteği ile hazırlanmış olup Ajans ve Bingöl Valiliği tarafından yatırımı yapabilecek özel sektör müteşebbislerinin bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetler devam etmektedir. Bu alanın yap işlet devret modeliyle işletmeye alınabilmesi için idari ve teknik şartname ile uygulama sözleşmesi oluşturma çalışmaları 2022 yılında tamamlanmış olup 2023 yılında yatırımcı bulma, yatırım takip ve koordinasyon çalışmaları yürütülecektir.

6.2. Hesarek Kayak Merkezi

DAP İdaresi desteği ile Hesarek Kayak Merkezi Master Planı Projesi 2020 yılında tamamlanmıştır. Bingöl Valiliği başta olmak üzere ilgili kurumlarla yakın temas içerisinde 2021 yılında proje uygulama süreci için gerekli arazi tahsis işlemleri için çalışmalar başlatılmış olup 2023 yılında bu çalışmaların tamamlanarak merkezde yeni yatırımlara başlanması için Ajans tarafından yatırımcı bulma, yatırım takip ve koordinasyon faaliyetleri yürütülecektir.

6.3. Harput’un UNESCO Kültür Mirası Kalıcı Listesine Girmesine Yönelik Faaliyetler

Sahip olduğu tarihi ve kültürel özelliklerle önemli bir turizm destinasyonu olan Harput 2018 yılında UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınmıştır. Elâzığ Belediyesi koordinasyonunda yürütülen kalıcı miras listesine alınmasına yönelik çalışmalar Ajans tarafından takip edilmekte

ve koordinasyon toplantılarına katılım sağlanmaktadır. Önümüzdeki dönemde kalıcı listeye girmesine ve tanıtımına yönelik faaliyetlere 2023 yılında aktif katılım sağlanması hedeflenmektedir.

6.4. Yöresel Ürünler Platformu “anadoludakiler.org” Web Sitesine Yönelik Faaliyetler

Ün ve kalitelerini bulundukları yerin özgün koşulları ya da beşeri faktörünün bilgi, beceri, deneyim ve geleneklerinden alan yöresel ürünler var oldukları coğrafyaların kalkınmasında önemli rol oynamaktadırlar. Yöresel ürünlerin taşıdığı potansiyelin daha iyi kullanılabilmesi, üretici-girişimci-tüketici zincirinin daha sağlıklı, katma değerli ve sürdürülebilir işleyebilmesi amacıyla Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve Kalkınma Ajansları tarafından çeşitli çalışmalar yürütülmektedir.

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü girişimleri ve öncülüğünde, Japon hükümetinin donörlüğü, UNDP Türkiye Ofisi’nin uygulama ortaklığında “İşten Sosyal Uyuma Projesi” hayata geçirilmektedir. Projenin bileşenleri arasında yöresel ürünlerin belirli kriterler dâhilinde seçilmesi, hikayelendirilmesi, özgün yönleriyle tanıtılması ve görselleştirilerek bir web portalı aracılığıyla üretici ve girişimcilerle buluşturulması bulunmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde “anadoludakiler.org” web platformu hayata geçirilmiştir. Platformun teknik bakım ve geliştirme çalışmalarının yanında markayla ilişkili tanıtım, tutundurma, danışmanlık ve paydaşlarla iş birliği faaliyetleri yürütülecektir.

e. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Yukarı Fırat Turizm Destinasyonu Geliştirilmesi ve Markalaştırılması Sonuç Odaklı Programı 6 aylık dönemler çerçevesinde 3 senelik olarak planlanmıştır. Yıl içindeki faaliyet takvimi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13: YFT SOP Faaliyet Takvimi

Bileşen Adı	Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Yukarı Fırat Havzası Tematik ve Alternatif Rotaların Belirlenmesi	Mart	Eylül
Mekân BazMekânlı Konsept Yatırım Projeleri İçin Fizibilite ve Plan Hazırlanması	Ocak	Aralık
Turizm Yönetişim Ağı	Ocak	Aralık
Sakin Şehir Unvanı Alınmasına Yönelik Faaliyetler	Ocak	Aralık
Yukarı Fırat Destinasyonu Tanıtım ve Markalaşma Organizasyonlarına Yönelik İlgili Paydaşlarla İş Birlikleri	Ocak	Aralık
İnsan Kaynağı Geliştirme Programı ve Eğitim Danışmanlığı	Mart	Kasım
Turizm Blogger Infotur, Fam Trip ve Influencer Etkinlikleri Düzenlenmesi	Ocak	Aralık



Bileşen Adı	Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Yukarı Fırat Destinasyonu Görsel Kimlik Çalışmaları, Markalaştırılması ve Tanıtımı	Ocak	Aralık
Yatırım Ortamının Geliştirmesine Yönelik Lobi ve Tanıtım Faaliyetleri	Ocak	Aralık
Munzur Doğa ve Su Sporları Festivali	Mayıs	Temmuz
Tunceli'yi Pedallıyoruz	Nisan	Eylül
Ovacık ve Hesarek Kar Festivalleri	Ocak	Şubat
Malatya Mutfağı'nın UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Gastronomi Dalında Dâhil Olması	Ocak	Aralık
Teknik Destek Programı	Ocak	Aralık
Mali Destek Programı	Mart	Kasım
Diğer Proje ve Faaliyetler	Ocak	Aralık

f. İzleme ve Değerlendirme

Turizm, Tanıtım ve Markalaşma Birimi tarafından haftalık faaliyet raporlarında SOP'un gidişatı ile ilgili durum bilgisi verilecektir. SOP'ların ilerleme durumu ve faaliyet planlaması ile ilgili 3'er aylık dönemlerde Genel Sekreter başkanlığında koordinasyon toplantıları düzenlenecektir. Turizm, Tanıtım ve Markalaşma Birimi faaliyet takvimini takip edecek, ilgili paydaşlarla koordinasyonu sağlayacak ve gerekli tedbirleri uygulamaya alacaktır.



2.3. TARIMSAL ÜRETİMDE KATMA DEĞERLİ ÜRETİME GEÇİŞ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI

a. Amaç

TRB1 Bölgesinde tarım sektöründe verimliliğin artırılması ve katma değerın yükseltilmesi, Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programının genel amacı olarak belirlenmiştir.

Programın özel amaçları;

1. Süt ve yem bitkileri üretimi artırılarak Bölgede son dönemde gerçekleştirilen yatırımlar dâhilinde süt sektöründe azami katma değer artışının sağlanması,
2. Bölgede tarımsal üretici örgütlenmelerinin etkinlik düzeyi artırılarak üreticiler arasındaki iş birliklerinin geliştirilmesi,
3. Tarımda verimliliği artırmaya ve dijitalleşmeye yönelik tekniklerin yaygınlaştırılması,

olarak belirlenmiştir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TRB1 Bölgesi, 2021 TÜİK verilerine göre 523.923 büyükbaş, 2.644.428 küçükbaş hayvan varlığı ile tarım ve kırsal kalkınma alanında önemli bir potansiyele sahiptir. TÜİK'in hane halkı iş gücü verilerine göre 2021 yılı için Bölge'de istihdamın %29,1'ini tarım sektörü oluşturmaktadır. Bu oran %17,2'lik ulusal ortalamanın neredeyse 2 katıdır. Toplam 170 bin kişilik tarım istihdamı ile 26 bölge arasında tarımsal istihdam sayısının en fazla olduğu 13'üncü bölgedir. Ancak tarım sektöründeki bu yoğun istihdam, tarımsal üretime yansımamaktadır. Bölge, 2021 Yılı Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri istatistiklerine göre 16'ncı sıradadır. Fırat Nehri havzasının varlığına rağmen nadas oranının yüksek oluşu, Bölge'de sulu tarım ve dönüşümlü ekim uygulamalarının yaygın olmaması ile açıklanabilir. Nüfusun üçte birinin tarım sektöründe faaliyet gösterdiği Bölge'de tarımsal katma değer açısından bölgenin diğer Düzey-2 bölgelerine göre daha düşük performans sergilediği görülmektedir. Tarımsal üretimde katma değerın ve verimliliğin artırılması, bölge kalkınması ve refahın eşitlikçi anlayışla kırsal nüfusa yayılması için elzemdir.

Tarımsal istihdamın büyük çoğunluğunun orta yaş ve üzeri üreticiler olması gelecekte bu sayının büyük oranda düşeceğinin göstergesidir. Ayrıca orta yaş ve üzeri çiftçilerin modern üretim tekniklerine ve teknolojiye yavaş uyum sağlamalarının üretimde verimliliği olumsuz etkilemesi nedeni ile tarımsal nüfusun gençleştirilmesi gerekmektedir. Genç nüfusun sosyal ve



ekonomik beklentilerinin karşılanamaması nedeni ile şehirlere göç etmesinin engellenerek tarımsal ekonomiye katkı sunmalarını sağlamak, hem bölge hem de ülke ekonomisinin geleceği için büyük önem arz etmektedir.

Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı'nın, 2014-2023 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde, Mekânsal Amaçların altında yer alan Tarımsal Üretimin Yükseltilmesi ile Tarım Sektöründe Yapısal Dönüşümün Hızlandırılması hedeflerine hizmet edeceği değerlendirilmektedir.

Kırsal nüfus başına düşen tarımsal katma değer ve verimliliğin artırılması için tarım sektöründe modernizasyon projelerinin yaygınlaştırılması ve doğru bilgiyle tarımsal faaliyetin geliştirilmesi gerekmektedir. TRB1 2014-2023 Bölge Planı'nda Sürdürülebilir Ekonomi ekseninde Tarımsal Üretimin ve Verimliliğinin Artırılması, 6 öncelikten biri olarak belirlenmiştir.

Ayrıca 2021-2023 DAP Bölge Kalkınma Programının 3 önceliğinden biri "Tarımsal Üretimde Katma Değerin Artırılması ve Kırsal Kalkınma" olarak belirlenmiştir. Program önceliği kapsamında bölgede yetişen ürünlerin pazarlanabilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla işleme, muhafaza ve pazarlamaya yönelik yöresel ürün çarşıları/pazarları kurulumu ile hayvansal ürünlerin katma değerini artırmaya yönelik üreticilerin birlikte hareket etmesini sağlayan projelerin desteklenmesi; Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı'nın birinci ve ikinci özel amacı ile doğrudan ilgilidir.

2018 yılında "Proje Bazlı Yatırım Teşvik Sistemi" kapsamında desteklenen ve Ulusal bir firma tarafından hayata geçirilmeye başlanan "Doğu-Güneydoğu Anadolu Sütçülük Projesi Bingöl Entegre Teknik Hayvancılık Yatırımı", Bölge tarımı için bir kaldıraç olarak öngörülmektedir. Türkiye'deki 4. Entegre Tesis yatırımı için Bingöl'ü seçen Firmanın yatırımı, "Proje Bazlı Yatırım Teşvik Sistemi" kapsamında desteklenmektedir. Yatırım ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın 20.05.2018 tarihinde Resmi Gazete 'de yayınlanması ile Bingöl yatırımına başlanmış olup, tesis kademeli olarak 2021 yılında faaliyete geçmiştir. Proje bütçesi 1 Milyar 115 Milyon TL olan bu yatırım tüm bileşenleri ile tamamlandığında, tesis 1.012 kişiye doğrudan istihdam sağlayacak ve yaklaşık 8.000 aileye dolaylı gelir sağlamış olacaktır. 5000 civarında gebe düvenin getirildiği tesiste deneme üretimlerine başlanmış olup yaklaşık 250 kişi istihdam edilmiştir.



Tablo 12: Doğu-Güneydoğu Anadolu Sütçülük Projesi Bingöl Entegre Teknik Hayvancılık Yatırımı Kapasite Verileri

Ürün	Kapasite
Damızlık Süt Sığırı Yetiştiriciliği	6.500 Baş/Dönem
Süt Yönlü Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği (Sağmal)	10.000 Baş/Dönem
Et Yönlü Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği	5.000 Baş/Dönem
Süt İşleme	1.063 Ton/Gün
Genomik Boğa Yetiştirme Merkezi	50 Baş/Dönem
Embriyo Üretim Merkezi	10.000 Adet/Yıl
Yem Üretimi	600 Ton/Gün
Yem Bitkileri Yetiştiriciliği	3.000 Dekar/Alanda
Organomineral Gübre	23.000 Ton/Yıl
Elektrik (Biyogazdan)	39.000 Mw/Yıl

Tesisin tamamen faaliyete geçmesi ile birlikte 250 km’lik yarıçaptaki alanda üretilen süt ve yem bitkileri sayesinde Ulusal Entegre Süt İşleme tesisi ve KKDYD desteği ile bölgede kurulan diğer süt işleme tesisleri için önemli bir pazar olacaktır. Bölgede hayvancılığa ve yem bitkilerine ilişkin; makina/ekipman üretimi, ambalaj malzemeleri üretimi, inşaat, yeni tarımsal teknolojilerin, otomasyonun ve sürü yönetiminin gerektirdiği yazılım ve programların üretimi, mekanik, elektrik ve elektronik alanlarında destek hizmetlerinin sağlanması gibi yatırımla ilişkili sektörlerde yatırımın çarpan etkisi de hesaba katıldığında önemli gelişmeler yaşanacağı öngörülmektedir. Bu tesisler, sadece Bingöl’ün değil, çevre illerin de ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlayacak olup yaklaşık 8.000 aile bu tesisin pozitif dışsallığından etkilenecektir. Tesis tam kapasite ile çalışmaya başladığında ise süt, kaba yem, kesif yem ve ham madde alımı ile taşıma ve dağıtım hizmetleri, diğer bölgesel mal ve hizmet alımları, gübre ve atık alımları ve tesiste çalışacak işçi ücretleriyle Bölge insanına ayda ortalama 110 Milyon TL gelir sağlanacaktır. Söz konusu yatırımın bir “Bölgesel Kalkınma Projesi” olarak hayata geçirilerek, Bölgenin Bingöl merkezli olarak süt hayvancılığı, yem bitkileri ve tarıma dayalı sanayi konusunda Pilot Bölge olarak belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Yatırımdan beklenen bölgesel faydanın sağlanabilmesi için; hayvancılığın, firmanın temel girdileri olan süt ve yem bitkisi üretiminin hem miktar hem kalite olarak geliştirilmesi şarttır. Bu kapsamda özel sektörün yönlendirmesi ve Bölgedeki Üniversiteler, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, TKDK İl Koordinatörlükleri, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, Ziraat Bankası, TOKİ gibi kurumların destekleri ile süt ve bitkisel yem üretimi yapacak işletmelerin kurulması, mevcutların bu yönde geliştirilmesi, çiftçilerin, öğrencilerin, ilgili kamu görevlileri ve diğer paydaşların eğitilmesi ve verimli bir üretim ekosisteminin kurulması gerektiği



değerlendirilmektedir. Ayrıca, sözleşmeli süt sığırcılığı uygulamalarının hayata geçirilmesi ve tarım ve hayvancılık alanındaki sigorta uygulamalarının geliştirilmesi, yatırımdan beklenen faydaların sağlanmasında önemli rol oynayacaktır. Ajans, Bölgede 20, 30, 50, 100, 150 baş ve daha büyük ölçekli süt hayvanı çiftliği için uygun tip projelerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, süt hayvancılığı ve yem bitkileri üretimi konularında Bölgede eğitimlerin düzenlenmesi, tarımsal birlik ve kooperatiflerin geliştirilmesi, tarımsal tesislerin sayısının ve verimliliğinin artırılmasına yönelik iş birliklerinin tesis edilmesi ile Bölgenin rekabet gücünün geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Üniversitelerin “Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programı” kapsamında “Tarım ve Havza Bazlı Kalkınma” alanında bölgemizde bulunan Bingöl Üniversitesi pilot üniversite seçilmiştir. Bingöl ilinde tarımsal çalışmalar kapsamında “Arı ve Arı Ürünleri” ile “Ekonomik Değeri Yüksek Bitkilerin Tespiti ve Değerlendirilmesi” başlıkları altında proje teklif çağrıları uygulanmaktadır. Bingöl Üniversitesi’nde “Tarım ve Havza Bazlı Kalkınma” kapsamında verilecek destekler ajans tarafından yakinen takip edilecek olup, olası iş birliği çalışmaları ile tarımsal üretimde verimlilik ve katma değer sağlama çalışmaları planlanacaktır.

Ülkemiz tarımının en önemli sorunlarından biri üreticilerin örgütlenerek güçlenememesi veya var olan üretici örgütlerinin misyonlarını yerine getirebilecek insan kaynağı, kurumsal ve fiziki altyapıya sahip olmamalarıdır. Bölgede, 2022 yılı itibarıyla çoğunluğu Malatya ilinde faaliyet göstermekte olan ve yoğunlukla yöresel ürünlerin katma değerli ürünlere dönüştürülerek pazarlanması faaliyetini yürüten yirmiden fazla kadın girişimi ve işletme kooperatifi bulunmaktadır. Ayrıca Bölge illerinde çoğu KASDEP desteklerinden yararlanmak üzere kurulmuş yüz ellinin üzerinde tarımsal kalkınma kooperatifi bulunmaktadır. Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın önemli araçlarından biri olan tarımsal üretim örgütlenmesi kapsamında Bölgedeki üretici örgütlerinin sürdürülebilir güçlü yapılara dönüştürülerek kurumsal kapasitelerinin artırılması gereklidir. Üretici örgütlenmelerinin önemi konusunda farkındalık oluşturularak tarımsal üretimle ilgili kooperatifler ve üretici birliklerinin kurulması koordine ve teşvik edilecek, mevcut üretici örgütlerinin etkinlik düzeyi artırılacaktır. Ayrıca düzenlenecek eğitim ve organizasyonlarla üretici örgütlerine üye olan üreticilerin tarımsal üretim ve pazarlama konusunda bilgi, beceri ve yeteneklerinin artırılmasına devam edilecektir.

Coğrafi işaretler, bölgelerin ekonomilerinin gelişmesi, yöresel üreticilerin yerel kaynakları daha iyi değerlendirmesi, yerel istihdamın artırılması ve hayat şartlarının gelişmesi, bölgelerin marka

kimliğinin desteklenmesi, bilinirlik ve olumlu algının artmasıyla bu ekonomik iyileşmenin sürekliliğini sağlamak anlamında önemli avantajlar taşımaktadır. Coğrafi işaretli ürünlerin kendi değer zinciri içerisinde üretici/çiftçi açısından sağladığı katkılar; coğrafi işaretli ürün yetiştiren bireysel üretici/çiftçilerin, diğer bölgelerdeki üretici/çiftçilerden farklı olduğunun bilinmesi, ürünün ayırt edici (tadı, aroması, lezzeti, vitamin/mineral değeri vs.) özelliği ve yıllar boyunca taşıdığı karakteristik özelliği ile diğer benzer ürüne göre avantaj sağlaması, bilinirliği nedeniyle yurt içi ve yurt dışı pazarlara satış potansiyelini artırması, bireysel üretici/çiftçilerin gelirlerinde artış sağlama ve yeni iş fırsatlarını ortaya çıkararak tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilir ve kalıcı olmasına öncülük etmesi olarak sıralanabilir.

Nüfus artışı ve kuraklık ile artan gıda sorunu, iklim değişikliği ve orman yangınları sebebiyle tarım alanlarının azalması, tarımda kaynak verimliliğinin gerekliliğini ön plana çıkartırken, tarıma bilimsel temelde yaklaşmayı da gerekli kılmaktadır. Bu nedenle kaynak verimliliği çalışmaları Bölgede tarıma yönelik ciddi adımların atılması konusunda önem arz etmektedir. Ayrıca farkındalık çalışmaları ile kaynak verimliliği ilkesi içerisinde de kendine yer bulan tarımda dijital dönüşüm ile ilgili bilgilendirme ve kapasite geliştirme faaliyetleri yürütülecektir.

Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonun da güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programının hedeflenen sonuç ve çıktıları aşağıda verilmiştir;

Tablo 13: TÜK SOP Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Ekolojik Köy Geliştirilmesi	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Tarım Yönetişim Ağı Odak Grup Toplantısı Sayısı	Adet	5	Toplantı Tutanakları
İş Birliği ve Koordinasyon	Tıbbi Aromatik Bitkilerin Tohum ve Soğanlarının Kültür Ortamında Üretilmesi Kapsamında Gerçekleştiren İşbirliği Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Yöresel Ürünlerin Ticarileştirilmesine Yönelik Koordinasyon Faaliyeti Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	DAP'a yönelik Güdülenen Proje Sayısı	Adet	6	Ajans Faaliyet Raporu



Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Kapasite Geliştirme	Süt Hayvancılığının Geliştirilmesi Etkinlik Sayısı	Adet	5	Katılımcı Listeleri
Kapasite Geliştirme	Süt Hayvancılığının Geliştirilmesi Etkinlikleri Katılımcı Sayısı	Kişi	300	Katılımcı Listeleri
Kapasite Geliştirme	Geliştirilen Üretici Örgütlenmesi Sayısı	Adet	30	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Tarımda Katma Değer ve Verimlilik Artışı Etkinlik Sayısı	Adet	2	Katılımcı Listeleri
Kapasite Geliştirme	Tarımda Katma Değer ve Verimlilik Artışı Etkinlikleri Katılımcı Sayısı	Kişi	100	Katılımcı Listeleri
Kapasite Geliştirme	İpekböceği Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik Farkındalık ve Eğitim Çalışmaları	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Genç İstihdamının Artırılması Kapsamında Düzenlenen Kapasite Geliştirme Faaliyetleri ile İşgücüne Kazandırılacak Genç Sayısı	Adet	50	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırımcı Çekmeye Yönelik Lobi Faaliyetleri Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yöresel Ürünlerin Markalaştırılması, Ticarileştirilmesi ve Tanıtımına Yönelik Faaliyet Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Uygulanan Teknik Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Geliştirilen ve Uygulanan Güdümlü Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Diğer Proje ve Faaliyetler	"İşten Sosyal Uyuma" Projesi kapsamında takip edilen kooperatif sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Diğer Proje ve Faaliyetler	İzleme ve Değerlendirmesi Yapılan DAP Proje Sayısı	Adet	10	Ajans Faaliyet Raporu
Diğer Proje ve Faaliyetler	Güdümlenen SOGEP Projesi Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Diğer Proje ve Faaliyetler	Verilen Proje Yazma Eğitimi Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu

Tablo 14: TÜİK SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Mevcut Durum	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Yeni Kurulan Çiftlik Sayısı	Adet	-	60	İlgili Kurumların Faaliyet Raporları
1	Bitkisel Yem Üretimi Artış Oranı	Yüzde	-	20	TÜİK
1	TRB1 Bölgesi Süt Üretimi Artış Oranı	Yüzde	-	20	TÜİK
2	Tarımsal Üretici Örgütleri Tarafından Pazarlaması Gerçekleştirilen Tarım Ürün Değeri Artış Miktarı	TL	-	3 Milyon	Tarımsal Üretici Örgütleri Bilançoları
2	Kadın Kooperatiflerinin Yıllık Cirosundaki Artış Miktarı	Yüzde	-	20	Kadın Kooperatiflerinin Bilançoları
3	Birim Tarım Arazisinden Elde Edilen Katma Değer Artış Oranı	Yüzde	-	15	TÜİK

d. Proje ve Faaliyetler

1. Araştırma, Analiz ve Programlama

1.1 Ekolojik Köy Geliştirilmesi

Son yıllarda doğal kaynakların azalması, çevre kirliliği, iklim değişikliği ve kent yaşamının karmaşıklığının artması nedeni ile doğayla uyum içinde yaşamak için kurulan ekolojik köyler giderek yaygınlaşmaktadır. Ekoköy olarak da adlandırılan bu yeni nesil kırsal yaşam biçimi hem çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlamakta hem de kurulu olduğu yerlerde ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Bu bağlamda Tunceli'nin önemli turizm destinasyonlarından olan Ovacık ve Pülümür İlçelerinde ekolojik köy potansiyeli taşıyan ekolojik tarımın yapılabileceği, hobi bahçelerinin tesis edilebileceği ve yerel mimari geleneklerin sürdürülebileceği 2 köyün geliştirilmesi planlanmaktadır. Faaliyet kapsamında Tunceli'de ekolojik köy olarak dönüştürülecek arazisi olan köylerin belirlenmesi, ardından tasarımlarının gerçekleştirilmesi ve fizibilitelerinin hazırlanması amaçlanmaktadır.

2. İş Birliği ve Koordinasyon

2.1 Tıbbi Aromatik Bitkilerin Tohum ve Soğanlarının Kültür Ortamında Üretilmesi

2022 yılında "Tunceli ili Tıbbi Aromatik Bitkilerin Mekânsal Yayılımının Tespiti ve Raporlanması" faaliyeti ile 2011 yılında hazırlanan "Tunceli Ekonomik Değeri Olan Bitkiler Raporu" kapsamında tespit edilen tıbbi aromatik bitkilere yenileri eklenmiş, piyasadaki güncel



değerleri tespit edilmiş ve lokasyonları ile doğal yayılım alanlarının belirlenmesine yönelik saha çalışması tamamlanarak raporlanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda öne çıkan tıbbi ve aromatik bitkilere ilişkin tohum ve soğanlar, yazılı izin alınarak toplanacak ve Tunceli Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ile yapılacak protokol kapsamında Tarım Orman Müdürlüğü'nün deneme sahalarında üretilecektir. Deneme üretimleri sonrasında yaygınlaştırma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2.2 Tarım Yönetişim Ağı

2022 yılı Mart ayında Elazığ İpek Yolu Uluslararası Çocuk ve Gençlik Çalışmaları Merkezinde İklim Değişikliği Odağında Kırsal Kalkınma İstişare Toplantısı organize edilerek katılım sağlanmıştır. Toplantıya Bölge İlleri Tarım ve Orman Müdürleri, Meteoroloji 13. Bölge Müdürü, TKDK İl Koordinatörleri ve DSİ Bölge Müdürü katılım sağlamıştır. Toplantılar 6 aylık periyotlar halinde önceden belirlenen gündemle tekrarlanacaktır. Toplantılarda, davet edilen kurumların her birinin gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeyi hedeflediği faaliyetler ile sonuçlarının katılımcılara aktarılması, görüş ve önerilerin alınarak raporlanması sağlanmaktadır.

Tarım Yönetişim Ağı kapsamında gerçekleştirilen bu toplantının sonucu olarak kararlaştırılan Bingöl ilinde ceviz yetiştiriciliği ve toplu üretim alanları hakkında istişare toplantısı Bingöl İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürlüğünde gerçekleştirilmiştir.

Yönetişim ağında yer alan paydaşlar ile tarımsal üretimde verimliliğin artması ve üretici örgütlerinin sürdürülebilir yapılara dönüştürülmesi amacıyla yürütülecek olan eğitim ve danışmanlık faaliyetleri ile proje fikirleri oluşturma çalışmaları; online toplantı, yüz yüze görüşme ve birebir ziyaretler şeklinde 2023 yılında da yapılmaya devam edilecektir.

2.3 Yöresel Ürünlerin Ticarileştirilmesine Yönelik Koordinasyon Faaliyetleri

Bölgede coğrafi işaret tescili almış 42 yöresel ürün ve coğrafi işaret alma potansiyeli olan diğer ürünlerin ticarileşmesi ve ekonomik değerinin artırılmasına yönelik olarak Ajansın danışmanlık desteği kooperatifler ve yerel yönetimler aracılığı ile sürdürülmektedir. Bu kapsamda Büyükşehir ve İlçe Belediyelerine öne çıkan tarımsal ürünlere coğrafi işaret almaları, kadın kooperatifleri başta olmak üzere üretici örgütlerine tarımsal ürünlerin üretimi, katma değerli ürünler haline dönüştürülmesi, pazarlanması konularında teknik destek ve danışmanlık desteği enstrümanları ile desteklenmeye devam edilecektir.



Üniversitelerin Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Programı kapsamında “Tarım ve Havza Bazlı Kalkınma” alanında Pilot Üniversite seçilen Bingöl Üniversitesi’nin ev sahipliğinde, Atatürk Üniversitesi ve Gebze Teknik Üniversitesi’nin de iştirakleriyle gerçekleştirilen 1. Bingöl Arıcılık Çalıştayı’na katılım sağlanmıştır. Bal başta olmak üzere arı ürünlerinde önemli bir potansiyele sahip Bingöl ilinde arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi konulu çalıştayda sektörle ilgili bilgi paylaşımı yapılmış ve faaliyet önerileri sunulmuştur. Bal, arı ve propolis gibi arı ürünlerinin markalaştırılması ve ticarileştirilmesine yönelik çalışmalarını hali hazırda yürüten ve mali destekler vermiş olan Bingöl Üniversitesi ile iş birliğine devam edilecektir.

2.4 DAP Projelerinin GÜDÜLENMESİ

Bölge Kalkınma İdareleri ile Kalkınma Ajansları arasında artan iş birliği faaliyetlerine paralel olarak Ajansımız ile DAP Bölge Kalkınma İdaresi arasında da çeşitli alanlarda iş birlikleri gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında da DAP projelerinin güdülenmesinde yerelde aktif rol alınacaktır. Projeler güdülenirken 2023 teması olarak belirlenen “Genç İstihdamı” kapsamında, gençlerin kırsal alanda istihdamını kolaylaştıran projelerin geliştirilmesine özen gösterilecektir.

3. KAPASİTE GELİŞTİRME

3.1 SÜT HAYVANCILIĞININ GELİŞTİRİLMESİ

2020 SOGEP kapsamında desteklenen “Sütün Bereketiyle Kırsal Kalkınma” projesi kapsamında 10 adet süt toplama merkezi kurulmasının yanında 2021 yılında 290’ı kadın olmak üzere yaklaşık 1250 kişiye süt hijyeni ve hayvan besleme konularında eğitimler verilmiştir. Edinilen saha tecrübesi sonucunda bire bir sahada danışmanlık desteğinin sektörde oldukça yararlı olduğu tespit edilmiş ve 2022 yılında Elazığ ilinde hali hazırda günlük 15 ton süt toplama kapasitesi olan süt üreticileri birliği üyelerine süt hayvancılığının geliştirilmesine yönelik eğitim ve danışmanlık desteği verilmiştir.

Süt ve Süt Ürünleri Değer Zinciri çalışması sonuçları incelendiğinde Elazığ ilinde 2020 verileri ile yaklaşık 850 ton peynir üretimi yapıldığı buna karşın süt ve süt ürünleri üretiminde küçük işletmelerin çoğunlukta olması nedeniyle sütün soğutulması ve taşınması, sütün işlenmesi gibi süreçlerin entegre olarak gerçekleştirilmesinde sorunlar olduğu görülmektedir. Kamu - Üniversite - Özel Sektör işbirliğinde paydaşların bir araya getirilerek örgütlenme modelleri ve yeni teknolojilerin işletmelere aktarılması ile süreçlerin geliştirilmesi ve katma değerli ürün üretimine katkılar sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, Elazığ İl Tarım Orman



Müdürlüğü ve Elazığ Ticaret Borsası işbirliği ile Elazığ ilinin ve bölgenin ekonomik gelişmesinde önemli potansiyeli olan peynir üretiminin gelişiminin sağlanması amacıyla “Elazığ Peynir Paneli” düzenlenmesi planlanmaktadır.

Panel kapsamında,

- Peynir ve süt işleme sektörü özelinde firma temsilcilerini bir araya getirerek, Süt ve Süt Ürünleri Değer Zinciri Analizi çalışmasının yükseltme planını istişare etmek,
- Sektör ile ilgili güncel gelişmeler, süt işleme teknolojileri, gıda ambalajında teknolojik yenilikler, gıda kodeksi uygulamaları ve mevzuat değişiklikleri konularında ilgili kurum temsilcileri ve araştırmacıların bilgi birikimlerinden faydalanmak,
- Peynir sektöründe yeni pazar olanakları, coğrafi işaret, markalaşma, başarı hikâyeleri vb. konularda sektörde öncü firmalar ile ilimizdeki firmaları bir araya getirmek,
- Sektör temsilcilerinin, proje oluşturma, yapma ve yürütme kapasitelerini geliştirmek ve örgütlenme ve işbirliği kapasitelerinin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirmek,

amaçlanmaktadır.

Ayrıca Bakanlığın 2022-2023 yılları teması “Genç İstihdamı” olarak belirlendiğinden 2023 yılı içerisinde kırsaldaki gençlere yönelik süt hijyeni ve süt ürünleri (peynir çeşitleri) imalatı, kooperatifleşme ve süt hayvancılığı eğitimleri verilmesi planlanmaktadır.

3.2. Tarımsal Üreticilerin ve Üretici Örgütlenmelerinin Geliştirilmesi

Kadın kooperatifleri başta olmak üzere üretici örgütlerinin geliştirilmesi ile ilgili danışmanlık faaliyetleri ajansımızca oluşturulan WhatsApp grubu ve telefon yolu ile devam etmektedir. Bölgemizde kurulan yaklaşık 30 kooperatife hali hazırda devlet destekleri, sosyal medya pazarlama, ürün geliştirme, e-ticaret gibi konularda danışmanlık desteği verilmektedir. Ayrıca kooperatifler KOOP-DES, SOGEP gibi destekler hakkında da bilgilendirilip gerekli durumda güdülenmektedir.

2022 yılında bölge kooperatiflerine yönelik 5 günlük online eğitim programı düzenlenmiştir. Eğitimde kooperatif yönetimi, kurumsallaşma, markalaşma, kooperatiflerde muhasebe ve bütçe yönetimi, etkili pazarlama ve iletişim teknikleri, e-ticaret, sosyal medya ticareti ile ambalaj tasarımı ve ürün geliştirme konuları işlenmiştir.

2023 yılı genç istihdamı teması kapsamında; sosyal medya kullanımı, ürün tanıtım ve pazarlama gibi konularda kooperatiflerin genç ortakları bünyelerine alarak güçlenmeleri



hususunda yönlendirmede bulunulacak, hem genç istihdamın artırılmasına hem de kooperatiflerin beşerî sermayesinin güçlendirilmesine katkı sağlanacaktır.

3.3. Tarımsal Üretimde Dijitalleşme ve Kaynak Verimliliği

2022 yılında bölgemizdeki üreticilere ve Tarım İl Müdürlüklerinden mühendislere yönelik Bingöl, Elazığ, Malatya ve Tunceli illerimizde “Tarımda Dijitalleşme ve Verimlilik” temalı seminerler düzenlenmiştir. Seminerlerde

- “Sulama sistemleri ve verimlilik eğitimi,
- Doğru tarım uygulamaları (mekanizasyon, toprak analizi, doğru ilaçlama, gübreleme) eğitimi,
- İyi tarım ve organik tarım uygulamaları eğitimi,
- Ulusal ve uluslararası tarımsal ürün ticaret platformları hakkında bilgilendirme,
- Tarım 4.0 uygulamaları hakkında bilgilendirme,
- E-Tarım portalı hakkında bilgilendirme,
- Akıllı tarım alanında devlet destekleri hakkında bilgilendirme,

konuları işlenmiştir.

2023 yılında da akıllı tarım uygulamalarının Bölgede yaygınlaştırılmasına yönelik farkındalık artırma, eğitim, danışmanlık ve koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine devam edilecektir.

3.4. İpekböceği Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması

Tarım ve Orman Bakanlığı’nın 5 Aralık 2020 Tarih ve 31325 sayılı tebliğinde Bölge illerimizden Bingöl, Elâzığ ve Tunceli’de ipekböcekçiliğine %100 destek sağlayan bir program ilan edilmiş ve Bingöl ili Genç ilçesinde bir tesis kurulmuştur. Ayrıca Bölge illerimizden Tunceli’de ipekböcekçiliği için dut yetiştirmeye başlayan bir girişimci mevcuttur. 2020 yılında ipekböceği yetiştiriciliği konusunda ajans uzmanlarınca hazırlanan ön fizibilite raporu da ayrıca yatırımcıların hizmetine sunulmuştur. TRB1 Bölgesi, dut üretimi bakımından önde gelen Bölgeler arasındadır. Tarım ilaçları, endüstriyel atıklar, emisyon gazlarından uzak doğal alanlarda yapılabilen ipekböcekçiliği, görece düşük yatırım maliyetleri ile gerçekleştirilebilecek, iş gücü ihtiyacının 1 ay süre ile sınırlı olması nedeniyle ek gelir yaratabilecek bir tarımsal faaliyettir. 2023 yılında başta Tunceli olmak üzere Bölge illerinde ipekböceği yetiştiriciliğine uygun türlerin yer aldığı dut bahçelerinin çoğaltılarak ipekböcekçiliği üreticiliğinin yaygınlaştırılması için farkındalık artırma faaliyetleri, bilgilendirme toplantıları ve eğitimler yapılması planlanmaktadır. Diyarbakır’ın Kulp



ilçesindeki İpek İplik Üretim Fabrikası ile iş birlikleri geliştirilecek ve mevcut yatırımların izlenmesine devam edilecektir.

3.5. Nitelikli Tarımsal Girişimciliğin Geliştirilmesi

Bölge illerimizde, kırsaldan kente doğru yaşanan yoğun göç dalgası mevcuttur. Tarım ve hayvancılık ile uğraşan genç nüfus sayısında da bu sebeple günden güne azalma söz konusudur. Bu sektördeki kişilerin yaş ortalamasının bir hayli yüksek olduğu bilinmekle birlikte genç nüfusun tarım ve hayvancılığa yönlendirilmesinin gelecek nesillerin sağlıklı gıdaya erişimlerinin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Özellikle tarımsal alanda eğitilmiş gençlerin genç nüfusun tarımsal üretime girişimci veya çalışan olarak aktif katılımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bölgemiz Üniversitelerinde ziraat mühendisliği, veterinerlik ve su ürünleri gibi bölümlerin son sınıf öğrencilerine girişimcilik, proje hazırlama, tarımsal alandaki devlet destekleri, kooperatifleşme ve CV hazırlama konularında eğitimler verilmesi planlanmaktadır.

4. Tanıtım ve Yatırım Destek

4.1. Yatırım Ortamı Tanıtımı ve Lobi Faaliyetleri

Bölge proje havuzunun oluşturulması kapsamında kırsal kalkınma alanında yatırımcılara rehber niteliğinde 9 adet ön fizibilite çalışması hazırlanmıştır. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Koordinasyonunda Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ve diğer kurumlarla yatırım promosyon çalışmalarına devam edilecektir. Ayrıca, bölgenin tarımsal potansiyelinin yatırımcılara tanıtılmasına yönelik içerik hazırlanması ve dağıtımı ile yeni yatırımların gerçekleştirilmesine yönelik yatırım destek ve lobi faaliyetlerine devam edilecektir. Yine sektöre yönelik destek ve teşviklerin anlatılması amacıyla Bölge illerinde belirli aralıklarla bilgilendirme toplantıları ve eğitimlere devam edilmesi planlanmaktadır.

4.2. Yöresel Ürünlerin Markalaştırılması, Ticarileştirilmesi ve Tanıtımı

TRB1 Bölgesi ekonomisinin geliştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması amacıyla yöresel ürünlerin ticarileştirilmesi ve katma değerinin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmesi için coğrafi işaret tescili almış ve alma potansiyeli olan ürünlere odaklanılacak, büyük kısmını tarım ürünlerinin oluşturduğu coğrafi işaretli ürünlerin ticarileştirilmesi ve tanıtımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.

2023 yılında başta gençler ve kadınlar olmak üzere, bölgemizde çeşitli yöresel ürünleri üretmekte olan kooperatif ve girişimcilerin ürünlerine yönelik başarı hikâyelerinin yer aldığı



kısa tanıtım filmleri çekilerek ürünlerin tanıtım ve pazarlanmasına katkı sunulması planlanmaktadır.

5. Ajans Destekleri

5.1. Yönetim Danışmanlığı Teknik Destek Programı

Özellikle gençlerin kırsal alanlardaki istihdam olanaklarının artırılmasına, tarım sektörünün gelişmesine katkı sağlayabilecek; kooperatifleşme, girişimcilik, modern seracılık, verimlilik, akıllı tarım gibi konularda eğitim ve danışmanlık desteği sağlanacaktır.

6. Diğer Proje ve Faaliyetler

6.1. İşten Sosyal Uyuma (Business to Social Cohesion) Projesi

Japonya Hükümeti tarafından finanse edilen, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) iş birliğiyle yürütülen "İşten Sosyal Uyuma" Projesi kapsamında kadın girişimciler ve kadın kooperatiflerinin sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının ve kendilerine yeterliliklerinin artırılması yolu ile sosyal uyumun desteklenmesini amaçlamaktadır. Proje ile kadın kooperatiflerinin ve kadın girişimcilerin ihtiyaçlarına yönelik danışmanlık hizmeti verilmesi, danışmanlık hizmeti sonucu ortaya çıkan ihtiyaçlar için aynı destek sağlanması ve desteklenen kooperatiflerin ticarileşme ve satış kanallarını geliştirmeleri amacıyla yerel, bölgesel ve uluslararası tedarik zincirleri, e-ticaret platformları ve hedef illerdeki potansiyel alıcılar nezdinde girişimde bulunulmasına yönelik faaliyetler yer almaktadır. Yerel ürünlerin ticarileşmesi ve tanıtımı için envanter çalışması yürütülerek Türkiye'nin yöresel ürün haritasının çıkarılması ve yöresel ürün platformu oluşturulması da proje kapsamında gerçekleştirilecek çalışmalar arasındadır. Bölgemizden 4 kadın kooperatifi (Malatya-3K Kale, Malatya-Hekimhan, Elazığ-Ağın ve Bingöl-Genç) proje kapsamına dahil edilmiş olup, kooperatiflerimiz danışmanlık desteği ve aynı destekten yararlanmıştır. 2023 yılında projenin bölge kooperatiflerine yönelik izleme ziyaretleri ajans uzmanlarımız tarafından gerçekleştirilecektir.

6.2. DAP Projelerinin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

DAP tarafından bölge illerimizde yürütülen ve geliştirilen projelerin içerikleri 2021 yılından itibaren Ajansımıza resmi yazı ile iletilmektedir. Proje uygulama alanlarına yapılan inceleme ve izleme ziyaretleri aracılığı ile kırsal kalkınma alanındaki güncel projeler yerinde



görülmektedir. DAP projelerinin izlenmesi ve değerlendirilmesine 2023 yılında da devam edilecektir.

6.3 Proje Yazma Eğitimleri

Ajansımız tarafından Destek Programı süreçleri dışında da bölgemizde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara talepleri durumunda veya Ajans önerisi ile “Proje Yazma Eğitimi” verilmektedir. Bu kapsamda 2022 Yeşilyurt Kaymakamlığı proje hazırlama ekibine ve KADEM Derneği Malatya Şubesi üyelerine temel proje döngüsü yönetimi eğitimi verilmiştir. 2023 yılında da Proje hazırlama konusunda Ajans uzmanları tarafından özellikle gençlere yönelik eğitimler verilmesi planlanmaktadır.

6.4 SOGEP Projelerinin Güdülenmesi ve İzlenmesi

Öncelikle genç istihdamı temasına uygun olarak Kırsal Kalkınma alanında projelerin güdülenmesi ve süreç takibi yapılacak olup gerekli durumlarda destek sağlanacaktır. Yine Kırsal Kalkınma alanında başarılı olan SOGEP projelerinin izleme değerlendirme çalışmaları da birim uzmanları tarafından gerçekleştirilecektir.

Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı 6 aylık dönemler çerçevesinde 3 senelik olarak planlanmıştır. Yıl içindeki faaliyet takvimi aşağıda sunulmuştur.

Tablo 15: TÜK SOP Faaliyet Takvimi

Bileşen Adı	Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Ekolojik Köy Geliştirilmesi	Mart	Aralık
Tıbbi Aromatik Bitkilerin Tohum ve Soğanlarının Kültür Ortamında Üretilmesi	Mart	Kasım
Tarım Yönetişim Ağı	Ocak	Aralık
Yöresel Ürünlerin Ticarileştirilmesine Yönelik Koordinasyon Faaliyetleri	Ocak	Aralık
DAP Projelerinin Güdülenmesi	Haziran	Aralık
Süt Hayvancılığının Geliştirilmesi	Ocak	Aralık
Tarımsal Üreticilerin ve Üretici Örgütlenmelerinin Geliştirilmesi	Ocak	Aralık
Tarımsal Üretimde Dijitalleşme ve Kaynak Verimliliği	Ocak	Aralık
İpekböceği Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması	Nisan	Eylül
Yatırım Ortamı Tanıtımı ve Lobi Faaliyetleri	Ocak	Aralık
Yöresel Ürünlerin Markalaştırılması, Ticarileştirilmesi ve Tanıtımı	Ocak	Aralık
Teknik Destek Programı	Ocak	Aralık



Bileşen Adı	Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Bingöl Kaba Yem Üretim ve Tarım Makineleri MerkeziGüdümlü Projesi	Ocak	Aralık
"İşten Sosyal Uyuma" Projesi	Ocak	Haziran
DAP Projelerinin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi	Ocak	Aralık
SOGEP Projelerinin Güdülenmesi	Şubat	Mayıs
Proje Yazma Eğitimleri	Ocak	Aralık

e. İzleme ve Değerlendirme

Kırsal Kalkınma Birimi tarafından haftalık faaliyet raporlarında SOP'un gidişatı ile ilgili durum bilgisi verilecektir. SOP'ların ilerleme durumu ve faaliyet planlaması ile ilgili 3'er aylık dönemlerde Genel Sekreter başkanlığında koordinasyon toplantıları düzenlenecektir.



3. KURUMSAL GELİŞİM

Ajansın kurumsal dönüşümündeki genel amacı; Ajansın araştırma, işbirliği ve koordinasyon işlevini geliştirmek ve yatırımlarda rehberlik ve kolaylaştırıcılık rolünü artırmak ve kurumsallaşma anlamında yeterli ve gerekli işlevleri yerine getirmektir. Bu doğrultuda insan kaynağının etkin ve verimli kullanılması amaçlı bireysel/kurumsal fayda odaklı gelişimini sağlamak, bölgedeki ve bölge dışındaki kurumlar ve işletmeler arası işbirliği ve koordinasyon faaliyetlerinde lider kurum olmak, çalıştığı kurumu sahiplenmek, kurumsal yapıdan memnun bir personel rejimi inşa etmek, kurumsal iç işleyişe yönelik idari düzenlemeleri güncel tutmak ve kurumsal iletişim süreçlerini güçlendirmek hedefleri belirlenmiştir.

Ajans Bölgedeki beklentileri, Bölge içi gelişmişlik farklarını dikkate alarak uygun şekilde yönetebilmek maksadıyla kurumsal yapısını büyük ölçüde tamamlamış ve Bölge içindeki tanınırlığını azami düzeye ulaştırmıştır. Hizmetlerin etkin şekilde yürütülebileceği Merkez Hizmet Binası ve dört ildeki Yatırım Destek Ofisleri kurumsal olarak oluşturulmuş ve çalışmalarını sürdürmektedir. Dönüşen Yeni Kamu Yönetimi olgusunun yönetişimi yaygınlaştırma açısından önemli bir kaynağı olan Ajansın önümüzdeki süreçte Bölgedeki etkinliği artırılacaktır. Nitekim 2015 yılında Malatya’da yapılan Paydaş Analizi çalışmasında Ajansın algısı hala büyük oranda “hibe veren kuruluş” biçiminde olup, koordinasyon ve işbirliği fonksiyonunu geliştirmesi gerekmektedir. Ajans insan kaynağının ve kurumsal yapısının ihtisaslaşma özelinde geliştirilmesi temin edilecektir. Bu durumu sağlamak üzere hizmet içi eğitimler, çalışma ziyaretleri ve sektörel uzmanlaşma faaliyetleri kurumsallaştırılacaktır.

Ayrıca hâlihazırda mevcut olan ve etkin bir şekilde kullanılan iç kontrol sistemi bileşenlerinin yapısal ve mevzuat kapsamındaki değişikliklerle koordine olacak şekilde güncelliği sağlanarak, iş akış süreçlerinin yönetimi, bilgi ve belge yönetimi, birim yönergeleri, iş tanımları, insan kaynakları yönetimi, personel performans yönetimi, paydaş yönetimi, sosyal medya ve web sitesi gibi dijital platformların yönetimi ile görünürlük gibi işlevlerin talebe cevap verme durumu değerlendirilerek yeniden ele alınacak, personel motivasyonunu artırıcı etkinlikler üzerinde çalışılacaktır.

a. Faaliyetler

Kurumsal gelişim kapsamında hedeflenen çıktılar aşağıda verilmiştir;

Tablo 14: Kurumsal Gelişim Çıktı Hedefleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Program Sonrası Değerlendirme Raporu	Adet	2	Değerlendirme Raporu
Kapasite Geliştirme	Eğitim Alan Personel Sayısı	Adet	53	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Kurum İçi Organizasyon Sayısı	Adet	6	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Yeni İşe Başlayan Personel Sayısı	Adet	...	Ajans Faaliyet Raporu

1. Araştırma, Analiz ve Programlama

1.1. Program Sonrası Değerlendirme Raporu

2018 yılında çıkarılan Turizm ve Endüstriyel Gelişme ve 2019 yılında çıkarılan Endüstriyel Gelişim mali destek programlarının sosyo-ekonomik etkisi bu çalışma ile analiz edilecektir.

2022 yılının 3. çeyreğinde başlayıp 4. çeyreğinde sonlandırılması planlanan çalışmada Ajansın bölge illerine olan etkisi analiz edilip bu kapsamda bir rapor hazırlanacaktır.

1.2. Girdi-Çıktı Analizi

Bölgemizdeki sektörler arasındaki karşılıklı bağımlılıkları ve ilişkileri incelemek için girdi-çıktı analizi yapılacaktır.

2023 yılının 3. çeyreğinde başlayıp 4. çeyreğinde sonlandırılması planlanan çalışma kapsamında bir rapor hazırlanacaktır.

2. İş Birliği ve Koordinasyon

2.1. Teknik Destek Programları Kapsamında Eğitimler

Teknik Destek kapsamında desteklenen eğitim programlarına ilgili Ajans personelinin katılımı sağlanacaktır. Böylece hem desteğin etkinliği yakından takip edilmiş olacak hem de verilen destekten personel de yararlanmış olacaktır.

2.2. Kalkınma Ajansları Siber Vatan Programı

Kalkınma Ajansları Siber Vatan Programı, sistematik ve çok taraflı işbirlikleri çerçevesinde ülkemizin siber güvenlik uzmanı ihtiyacının karşılanması amacıyla üniversitede öğrenim gören



öğrencilerin farkındalıklarını arttırmak ve potansiyel yetenekleri tespit ederek eğitim ve yetenek geliştirme faaliyetleri uygulanarak siber güvenlik teknolojileri alanında kariyer planlamalarını teşvik etmek ve desteklemek amacıyla geliştirilmiştir.

Programın amacı, bilgi teknolojileri alanlarıyla ilgili eğitim gören öğrencilerin siber güvenlik alanında nitelikli personel olarak yetiştirilmesi ve önemli sertifikasyon programlarının ücretsiz bir şekilde sunulması siber güvenlik alanında istihdamın sağlanmasıdır.

Siber Vatan Programı kapsamında, Ajans ve ilgili üniversitenin beraber belirleyeceği 40 öğrenciye Beyaz Şapkalı Hacker (Certified Ethical Hacker, CEH) eğitimi, Linux işletim sistemi eğitimi, Zararlı Yazılım (Malware) Analizi eğitimi ve Sızma Testi (PenTest) eğitimleri ücretsiz şekilde verilecek olup eğitimlerin sonunda sınav yapılarak ilgili öğrencilere katılım belgesi verilecektir. Ayrıca eğitim programına katılarak teknik eğitimlerde başarı gösteren öğrencilerin; Türkiye Siber Güvenlik Kümelenmesine üye firmaların ve çeşitli kurum ve kuruluşların stajyer programına dâhil edilmek üzere ilgili yerlere bildirilmesi ve bu yerlerde staj yapabilme imkânı sağlanacaktır.

Ajansımız, programa katılan 14 Kalkınma Ajansından biri olup ilk olarak TRB1 bölgesinde bünyesinde Bilgisayar Mühendisliği, Adli Bilişim Mühendisliği, Teknoloji Fakültesi Yazılım Mühendisliği ve Mühendislik Fakültesi Yazılım Mühendisliği bölümlerini barındıran Fırat Üniversitesi ile işbirliği içerisinde yürütülmeye başlanan faaliyetin 2023 yılında da devam ettirilmesi ve Fırat Üniversitesine ilave olarak Malatya’da yer alan üniversiteler ile de işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

3. Kapasite Geliştirme

3.1. İnsan Kaynakları Uygulamalarının Kurumsallaşması

Hizmet içi eğitimler, yeni personeller için oryantasyon eğitimleri, çalışma ziyaretleri ve SOP’lar çerçevesinde sektörel uzmanlaşma faaliyetleri kurumsallaştırılacaktır. İş akış süreçlerinin yönetimi, insan kaynakları yönetimi, bilgi ve belge yönetimi, birim yönergeleri ve iş tanımları, personel performans yönetimi, paydaş yönetimi, sosyal medya ve web sitesi gibi dijital platformların yönetimi gibi işlevler güncellenme ve güçlendirilme amaçlı yeniden ele alınacak, personelin motivasyonunu artırıcı etkinlikler üzerinde çalışılacaktır. Bu çalışmalar doğrultusunda 2023 yılı için tüm personelin alacağı ortak eğitimler ve yine her personelin veya birimin kendi görev alanı ile ilgili ihtiyaç duyduğu eğitimler belirlenerek program kapsamına alınması öngörülmektedir.



Her ajans personelinin kendi bireysel tercihleri ve öncelikleri de göz önünde bulundurularak hizmet içi eğitim ihtiyaç talepleri doğrultusunda toplam 10 gün süre olarak uygulanması düşünülmekte olup bu sürenin 5 günü tüm birimlere yönelik kalan 5 günü ise birimler özelinde planlanmaktadır. Uzman ve destek personel için planlanan eğitim başlıklarından bazıları;

- Proje Yönetimi Eğitimi (PMP - PMI),
- İleri Düzey MS Office Kullanımı Eğitimi,
- Yönetim Danışmanlığı,
- Yalın Üretim ve Enerji verimliliği,
- Fizibilite Hazırlama Eğitimi,
- KOBİ Danışmanlığı Eğitimi,
- Finansal Okur Yazarlık Eğitimi,
- Değer Zinciri Eğitimi,
- Taşınır Mal Yönetimi Eğitimi,
- Kurumsal İletişim ve Sosyal Medya Yönetimi Eğitimi,
- Kurum İçi Yenilikçilik Eğitimi,
- Program Etki Analizi Eğitimi

Yardımcı Hizmetler personellerine yönelik hizmet içi eğitim başlıkları ise kişisel gelişime yönelik olacaktır.

3.2. Ajans İçi Koordinasyon ve Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

2023 yılında kurumsallaşma faaliyetlerine öncelik verilecektir. Bu kapsamda, iş akış süreçlerinin yönetimi, insan kaynakları yönetimi, bilgi ve belge yönetimi, birim yönergeleri ve iş tanımları, personel performans yönetimi, paydaş yönetimi, kurumsal kimlik (tasarım, görünürlük vs.), sosyal medya ve web sitesi gibi dijital platformların yönetimi ile görünürlük faaliyetlerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi sağlanacaktır.

Birimler arası bilgi akışını ve sinerjiyi artırmak maksadıyla her ay tüm personelin katılım sağladığı bir toplantı organize edilerek tecrübe ve bilgi paylaşımı sağlanacaktır. Bununla birlikte bu toplantılara bölge içi ve dışından STK'lar, akademisyenler ve iş insanları davet edilerek Ajans personeli ile tecrübe paylaşımı maksatlı söyleşiler düzenlenmesi planlanmaktadır.



3.3. Bilgi-İşlem Altyapısının Merkezileştirilmesi ve KAYS Bakım ve İyileştirme Süreçleri

Ajansların bilgi-işlem altyapısının merkezileştirilmesi ve bu kapsamda KAYS (Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi) nde gerçekleştirilecek bakım ve iyileştirme süreçlerine ilişkin iş ve işlemler gerçekleştirilecektir.

3.4. Personel Alımı

Ajans insan kaynakları kapasitesini güçlendirmek, iş ve işlemlerin daha hızlı yapılmasını sağlamak amaçlı; verilebilecek muhtemel izinler doğrultusunda uzman personel alımı süreci başlatılacaktır. Personel alımında özellikle programların izleme ve değerlendirme faaliyetleri, SOP birimlerinin insan kaynağı ihtiyaçları ve yatırımcıların ihtiyaç duyduğu desteği ve yönlendirmeyi sağlaması amacıyla YDO' ların personel durumu dikkate alınmıştır.

4. Tanıtım Faaliyetleri

2022 yılında Ajansın sosyal medya hesapları ve web sitesi aktif olarak kullanılarak Ajans faaliyetleri ve destek programlarına ilişkin kamuoyu bilgilendirme çalışmaları yürütülmüş ve basın bültenlerinin hazırlığı ve dağıtımı yapılmıştır. 2023 yılında Ajans görünürlük faaliyetleri kapsamında desteklenen projelerin tanıtımı daha nitelikli bir biçimde yapılması hedeflenmektedir. Sosyal medyada ve web ortamında yayınlanacak video çekimleri ve görseller ile etkili bir halkla ilişkiler çalışması yürütülecektir. Ayrıca Ajans web sitesinin güncel tutulması ve kullanıcı deneyimine yönelik iyileştirmelerin yapılması sağlanacaktır.

Genç istihdamının artırılması ve genç girişimciliğin sağlanması amaçlı 2022 yılı için belirlenen “Genç İstihdamı” temasına 2023 yılında da devam edilecek olup Ajansımız tarafından Bakanlıkça hazırlanan Uygulama Çerçevesi kapsamında çalışmalar yürütülecek ve ilerleme raporları Bakanlığa sunulacaktır.

4. YEREL KALKINMA FIRSATI

4.1. ULUSLARARASI BÖLGESEL KALKINMA KONFERANSI

1. Amaç

Gerek bölgenin gerekse de ülkenin kalkınmasına akademik tartışmalar ışığında katkı sağlamak yerel kalkınma fırsatının genel amacı olup özel amaçlar aşağıda belirtilmiştir:

- Bölgesel Kalkınma alanındaki yeni yaklaşımların aktarılmasını ve yaygınlaştırılmasını sağlamak.
- Ajansların akademik dünya ile iş birliği faaliyetlerini geliştirmek.
- Kalkınma alanındaki akademik çalışmaların artmasına katkıda bulunmak.

2. Arka Plan ve Müdahale Gereçesi

2011 yılında Ajans öncülüğünde İnönü Üniversitesi ile Malatya’da düzenlenen Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı daha sonra sırasıyla 2013 yılında Fırat Üniversitesi iş birliği ile Elâzığ’da, 2015 yılında Bingöl Üniversitesi iş birliği ile Bingöl’de, 2017 yılında Munzur Üniversitesi iş birliği ile Tunceli’de, 2019 yılında ise Malatya Turgut Özal Üniversitesi iş birliği ile Malatya’da düzenlenmiştir.

Yaklaşık 750 bildirinin sunulduğu Konferanslar dâhilinde kalkınma alanındaki farklı paradigmalara tartışılmasına olanak sağlanmıştır.

Ajans öncülüğünde başlatılan ve geleneksel hale gelen konferansın bölge dışına taşınarak, Ajans koordinasyonunda Bakanlık, Üniversiteler ve diğer Ajansların iş birliği ile kalkınma çalışmalarına katkı sağlamaya devam edilmesi planlanmaktadır.

3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Tablo 16: UBKK YKF Sonuç ve Çıktı Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç ve Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Konferans Sonuç Raporu	Adet	1	Konferans Elektronik Kitabı
2	Katılımcı Sayısı	Adet	500	Konferans Raporu

4.2. DEVAM EDEN PROJELER VE FAALİYETLER İLE DİĞER BİLEŞENLER

Bu başlık altında önceki dönemlerden sarkan, SOP’larla ilişkisi olmayan projeler, faaliyetler, mali ve teknik destek ödemeleri, CUGEP/SODES/CMDP projeleri ile proje havuzunun oluşturulması ve bölge planı hazırlık çalışmalarına yer verilmektedir.



4.2.1. Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı (CMDP)

Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı (CMDP) ile nispeten geri kalmış ve sürekli göç veren bölgelerdeki bölgesel çekim merkezi niteliğini haiz şehirlerin katma değeri yüksek üretim, teknoloji, ihracat, istihdam ve yenilikçilik kapasitelerinin artırılması ve bu şekilde ülke sathında daha dengeli bir yerleşme düzeninin sağlanması ve göçün kademeli olarak yönlendirilebilmesi amaçlanmaktadır. Tebliğ edilecek 2023 Yılı Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı Uygulama Usul ve Esasları çerçevesinde cazibe merkezleri olan Malatya ve Elâzığ illerindeki ilgili kurumlarla yeni projeler güdülenecektir. Program kapsamında geçmiş yıllarda sözleşme imzalanan ve uygulama süreci devam eden projelerin izleme ve değerlendirme faaliyetlerine devam edilecektir.

4.2.2. Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)

Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP), dezavantajlı kesimlerin ekonomik ve sosyal hayata daha aktif katılımlarını sağlamayı, üretkenlik ve yetenek gelişimini desteklemeyi amaçlamaktadır. Tebliğ edilecek 2023 Yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı Uygulama Usul ve Esasları çerçevesinde bölge illerindeki ilgili kurumlarla yeni projeler güdülenecektir. Program kapsamında geçmiş yıllarda sözleşme imzalanan ve uygulama süreci devam eden projelerin izleme ve değerlendirme faaliyetlerine devam edilecektir.

4.2.3. Çalışan ve Üreten Gençler Programı (CUGEP)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından gençlerin kişisel ve sosyal gelişimini destekleme ve istihdam edilebilirliğini artırma amacıyla “Çalışan ve Üreten Gençler Programı” geliştirilmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı ile iş birliği içerisinde hazırlanan bu program kapsamında genç işsizliğin görece yüksek ve kadın istihdamının da görece düşük olduğu bölgelerde istihdam yoğun alanlarda (mobilyacılık, çağrı merkezi, vb.) üretim/hizmet altyapılarının oluşturulabilmesi doğrultusunda atıl altyapıların tespiti ve yeni altyapıların kurulması amacıyla istinaden var olan potansiyeller ve ihtiyaçlar kalkınma ajanslarının bölgelerinde yapmış oldukları çalışmalar sonucu belirlenmiş olup bu alanların özel sektör yatırımcılarının kullanımına sunulması hedeflenmektedir. Program kapsamında yeni kaynak oluşturulması durumunda bölge illerindeki ilgili kurumlarla yeni projeler güdülenecektir. Program kapsamında geçmiş yıllarda sözleşme imzalanan ve uygulama süreci devam eden projelerin izleme ve değerlendirme faaliyetlerine devam edilecektir.



4.2.4. Mali ve Teknik Destek Ödemeleri

Önceki yıllardan sarkan mali destek programı ve teknik destek programı ödemeleri 2023 yılı bütçesine aktarılacaktır.

4.2.5. 2024-2028 TRB1 Bölge Planı Hazırlıkları

Bölge planı hazırlıkları kapsamında önümüzdeki süreçte bölgemizin gelişim eksenlerinin belirlenmesi önem arz etmekte olup bu kapsamda paydaşların katılımı ile Bölge Planına altlık teşkil edecek, araştırma ve analiz çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Bölgenin mevcut durumu analiz edilerek, potansiyel teşkil eden sektörlerle yönelik anketler/saha araştırmaları uygulanacaktır. Mevcut durum analizi, saha araştırmaları düzenlenecek odak grup toplantıları ve çalıştaylar aracılığı ile 2024-2028 dönemi için yerel düzeyde bölgenin, illerin ve ilçelerin strateji ve eylem planlarının belirlenerek Bölge Planı çalışmasının tamamlanması amaçlanmaktadır.

4.2.6. 2024-2028 TRB1 Bölge Planı Hazırlıkları

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen, merkez üssü Kahramanmaraş ili Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan iki deprem (Mw 7.7 ve Mw 7.6 büyüklüğünde) Kahramanmaraş'ın yanında çevre illeri de ciddi şekilde etkileyerek, önemli oranda can ve mal kaybına neden olmuştur. 08/02/2023 tarihli ve 32098 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 6785 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde 8/2/2023 tarihinden başlamak üzere üç ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmiştir. Olağanüstü hal ilan edilen 10 ilde yer alan, Fırat Kalkınma Ajansı'nın da içinde bulunduğu 5 Kalkınma Ajansı'nın ulusal düzeyde koordinasyonundan sorumlu olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, afet bölgesinde ortaya çıkan ihtiyaçların hızla tespit edilmesi, sosyo-ekonomik toparlanmanın sağlanması ve kalkınmanın sürdürülebilirliğinin temin edilmesi amacıyla 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrasında Bölgesel Kalkınma Odaklı Toparlanma Acil Eylem Programı (BOTAP) 'nı 28 Mart 2023 tarih ve E-42359965-106.03-4605300 yazılı yazısı ile uygulamaya almıştır. Orta ve uzun vadede; bahse konu amaçları gerçekleştirmek üzere altyapı ve yaşam kalitesi, ekonomik kalkınma, sosyal kültürel toparlanma ve dayanıklılık türlerinde eylem ve faaliyetler oluşturulmuştur. Fırat Kalkınma Ajansı, Malatya ilinin deprem sonrası ihyası çerçevesinde acil eylem programında yer alan örnek projelerden yararlanmak veya yenisini eklemek suretiyle program öncelikleri doğrultusunda ilgili paydaşlarla birlikte projeler hazırlayacak ve güdüleyecek, Bakanlığın onayına müteakip bu projeleri ivedilikle uygulamaya geçirecektir. Program kapsamında geliştirilecek projeler ile Malatya ilinde altyapının ve yaşam



kalitesinin hızla iyileştirilmesi, ekonomik toparlanma ve büyümeye yönelik tedbirlerin alınması, bölgede sosyal ve kültürel canlanmanın sağlanması ve bölgenin yaşanılabilirlik afetler karşısında dayanıklılığını artıracak tedbirlerin alınması amaçlanmaktadır.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile dönüşüm süreci ivme kazanan Kalkınma Ajansları; üst ölçekli planların çizdiği çerçevede, stratejik olarak belirlenmiş kalkınma hedeflerini yakalamak üzere bölgelerinde yerel potansiyeli harekete geçirmek ve bölge kalkınmasına dinamizm kazandırmak amacıyla, her alana müdahale ederek etki yoğunluğunu düşürmektense, Sonuç Odaklı Programlar çerçevesinde belirlenen alanlara odaklanmış şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Ajans 2021-2023 yılları arasında uygulanması öngörülen üç adet Sonuç Odaklı Program temelinde, ilgili paydaşlarla iş birliği ve koordinasyon içerisinde, çalışmalarını sürdürecektir.

- İmalat Sanayinde Kurumsallaşma ve İhracatın Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı ile imalat sanayinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin kurumsal yapısının güçlendirilmesi, stratejik yönetim yetkinliklerinin geliştirilmesi sağlanarak rekabet gücünün artırılması ile bölge ihracatının artırılması amaçlanmaktadır.
- Yukarı Fırat Havzası Turizm Destinasyonu Geliştirilmesi ve Markalaştırılması Sonuç Odaklı Programı ile bölgede turizmin geliştirilerek turist ve geceleme sayılarının ve turizmden elde edilen gelirin artırılması amaçlanmaktadır. Komşu bölgelerle rekabet içerisinde değil entegrasyon içerisinde bölgenin turizm değerinin artırılması amaçlanmaktadır.
- Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı ile bölgede tarım sektöründe verimliliğin artırılması ve katma değerın yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Bölge illeri Malatya ve Elâzığ'ın seçilmiş imalat sanayi sektöründe yenilikçilik, ürünlerde katma değer artışı, kaynak verimliliği, temiz üretim ve ihracat konularında ilerleme hedeflenmektedir. Doğu Anadolu Bölgesi'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik, sanayi işletme sayıları, donanımlı insan kaynağı, girişimcilik, ihracat, Ar-Ge ve tasarım merkezleri kapasitesi bakımından gelişmiş iki ili olan ve bölgesel cazibe merkezi olarak birlikte değerlendirilen bu illerde tarıma dayalı sanayi, makine, tekstil-konfeksiyon sanayi kolları başta olmak üzere dış pazarlarda rekabetçiliğin artırılması, altyapının güçlendirilmesi, verimli ekonomilere geçişin hızlandırılması, katma değerın yükseltilmesi ve bu sayede bu illerin Orta Doğu, Afrika ve Kafkas ülkeleri başta olmak üzere dış pazarlara açık birer üretim merkezine dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. Bingöl ve Tunceli illeri ise öncelikle tarım (bitkisel üretim, hayvancılık, organik tarım alanları) potansiyeli ve turizm değerleriyle gelişerek, ihracat, turizm ve tarım



alanlarında uygulanan sonuç odaklı programlar ve yerel kalkınma fırsatları ile bölgenin yakalayacağı gelişim ivmesine dâhil olacaktır.

İmalat Sanayiinde Kurumsallaşma ve İhracatın Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı kapsamında bölgedeki işletmelerin kurumsal yönetim yetkinliği ile tasarım, Ar-Ge, ürün geliştirme yeteneklerinin artırılması amacı ile kapasite geliştirme faaliyetlerine devam edilecektir. 2023 yılında “Fırat’ın Yeni Nesil Girişimcileri Destek Programı” uygulanarak bölgede girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, güçlü bir girişimcilik ekosisteminin oluşturulması ve girişimcilik yolunda gerekli kişisel donanımların kazandırılması amacıyla pilot bir destek türünün tasarlanması planlanmıştır. Ayrıca “İlçe Bazlı İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı Raporu”, imalat sanayi alanında potansiyel sahibi olduğu değerlendirilen 3 ilçe için hazırlanacaktır. Ajans uzmanları tarafından bölgedeki firmalara yönelik sağlanan dış ticaret istihbarat danışmanlığı hizmeti, yeni çalışma yılında daha fazla firmaya ulaşma hedefiyle sürdürülecektir. 2023 yılında da “Genç İstihdamı” teması kapsamındaki faaliyetlerin önceliklendirmesine devam edilecek, gençlerin geleceğin işlerinin gerektirdiği beceriler ile donatılması için yazılımcı yetiştirme programları yürütülecektir.

Yukarı Fırat Havzası doğal, tarihi ve kültürel birçok turistik ve özgün öğeye sahip bir bölgedir. Bölgenin öncelikle destinasyon yaklaşımı içerisinde ele alınarak markalaşma çalışması yapılmış olup oluşturulan bu turizm çatı markası ile hem tanıtım, hem tutundurma hem de turizm ekosistemine entegre olmaya yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir. Bölgenin bilinirliğinin artırılması için yapılacak çalışmalar yanında eş zamanlı olarak dijital ve fiziksel altyapıya yönelik projelerle de bölgeye gelen turist sayısının ve bölge turizm gelirlerinin artırılması hedeflenmektedir. Yapılacak faaliyetlerin bölgede var olan potansiyeli tetiklemesi ve bölgenin turizm ekosistemi içerisinde kendi yerini alması amaçlanmaktadır.

Tarımsal Üretimde Katma Değerli Üretime Geçiş Sonuç Odaklı Programı kapsamında Kayısı ile Süt ve Süt ürünleri değer zinciri analizleri 2022 yılında tamamlanmış bu analizler ışığında eylem planı oluşturulmuştur. 2023 Çalışma Programında eylem planından Ajans tarafından yapılabilecek başta kapasite geliştirme faaliyetleri olmak üzere çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Yine Tunceli ili Tıbbi Aromatik Bitkilerin Mekânsal Yayılımının Tespiti ve Raporlanması çalışması 2022 yılında tamamlanmış olup, bu çalışma sonucunda öne çıkan tıbbi ve aromatik bitkilere ilişkin tohum ve soğanların 2023 yılında kültür ortamında çoğaltılması ve üretiminin yaygınlaştırılması faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Öte yandan kırsal alanda genç nüfusun azalmasına bir tedbir olarak “Genç İstihdamı Teması”nı da



destekleyecek şekilde 2023 Çalışma Programında yeni bir kapasite geliştirme faaliyeti olarak “Nitelikli Tarımsal Girişimciliğin Geliştirilmesi” başlığı altında faaliyetler gerçekleştirilecektir. 2023 çalışma programında yeni önerilen faaliyetlerden biri de kırsal turizm alanında olup, yeni nesil bir kırsal yaşam biçimi olan Ekolojik köy geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu faaliyetler dışında Sonuç Odaklı Programın tüm yıllarında uygulanması planlanan “Tarımsal Üreticilerin ve Üretici Örgütlenmelerinin Geliştirilmesi”, “Tarımsal Üretimde Dijitalleşme ve Kaynak Verimliliği”, “Yöresel Ürünlerin Markalaştırılması, Ticarileştirilmesi ve Tanıtımı” ile destek programları uygulanması, proje geliştirilmesi, başarılı olan projelerin izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi Sonuç Odaklı Programın “Bölgede Tarım Sektöründe Verimliliğin Artırılması ve Katma Değerin yükseltilmesi” temel amacına doğrudan hizmet edecek faaliyetlere de 2023 yılında da devam edilecektir.



1. EKLER

EK-A Güdümlü Proje Bilgi Formu

Yıl içerisinde gerçekleştirilecek ihtiyaç analizi ve Bakanlık görüşleri kapsamında yeni bir güdümlü proje veya projeler kurgulanacaktır. Proje güdülenirken ilgili yararlanıcı kuruma proje süresi içinde stajyer alıştırılmasına yönelik yönlendirmeler yapılacak ve projeye zorunlu staj bileşeni eklenecektir.



EK-B Ön Fizibilite Konusu Proje Önerileri Listesi

Sıra No.	Ajans Adı	Proje Konusu	Sektörü	Uygulama Yeri (İl-İlçe)	Yatırım Büyüklüğü (milyon USD)	Açıklama



EK-C Yurtdışı Fuarlar ve Çalışma Ziyaretleri Tablosu

Hedef Ülke	Ziyaret Amacı	Ziyaretin İlişkili Olduğu SOP	Beklenen Fayda	Kurulması Planlanan İşbirlikleri	Ajans Katılımcı Sayısı	Ziyarete Bölgeden Katılan Firma/Kurum/Kuruluş/Kişi Sayısı
Belçika, Polonya, Hırvatistan	Ajans tarafından uygulanan AB tarafından desteklenen <i>TRB1 Bölgesindeki Dezavantajlı Kişilerin İş gücü Piyasasına Sürdürülebilir Entegrasyonu</i> projesi kapsamında gerçekleştirilecek çalışma ziyaretleri ile Ajans personelinin kurumsal kapasitesini artırılması hedeflenmektedir.	İG, TÜK, YFT	Ziyaretler kapsamında ajansın programlama ve genç istihdamın geliştirilmesi konularında kurumsal kapasitesini artırılması hedeflenmektedir. Çalışma ziyaretine ilişkin sonuç ve çıktı hedefleri süreç içinde detaylandırılacaktır.	Genç istihdam ve programlama konularında faaliyet gösteren Avrupa'daki iyi uygulama örneği olan kurumlarla iş birlikleri gerçekleştirilecektir. (Süreç içerisinde ziyaretlere ilişkin detaylı planlama yapılacaktır.)	23	-



EK-D Düzenlenecek Etkinlikler Tablosu

Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı	UBKK YKF	Gerek bölgenin gerekse de ülkenin kalkınmasına akademik tartışmalar ışığında katkı sağlamak.	Bölgesel Kalkınma alanındaki yeni yaklaşımların aktarılması ve yaygınlaştırılması, Ajansların akademik dünya ile iş birliği faaliyetlerini geliştirilmesi, Kalkınma alanındaki akademik çalışmaların artmasına katkıda bulunulması.	Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğümüz ile birlikte belirlenecektir.	25 Kalkınma Ajansı, KAGM, Üniversiteler	Tüm Birimler	2023 İlkbahar
Tarım Yönetişim Ağı Toplantıları	TÜK	İlgili paydaşlarla iş birliği koordinasyonu sağlamak.	Yönetişim ağında yer alan paydaşların, katılımcı yaklaşımını artırmak.	TRB1 Bölgesi	Üniversiteler, DAP, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, TKDK, tarımsal üretici örgütleri, ziraat odaları ve diğer ilgili STK'lar	KKB ve YDO'lar	Ocak – Aralık
Süt Hayvancılığının Geliştirilmesine Yönelik Eğitimler ve Bilgilendirme Toplantıları ve Peynir Paneli	TÜK	Bölge koşullarına uygun modern süt hayvancılığına yönelik farkındalığın ve teknik kapasitesinin artırılması.	Süt üretiminin ve verimliliğinin artırılması Yem üretiminin ve verimliliğinin artırılması.	TRB1 Bölgesi	DAP, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, TKDK, tarımsal üretici örgütleri ile diğer ilgili STK'lar ve iş dünyasının temsilcileri	KKB ve YDO'lar	Ocak - Aralık



Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Tarımsal Üreticilerin ve Üretici Örgütlenmelerinin Geliştirilmesi Eğitimleri, Bilgilendirme Toplantıları	TÜK	Tarımsal Üreticilerin geliştirilmesi, Üretici Örgütlenmelerinin etkinlik düzeyinin artırılması.	Üretici örgütlenmesi konusunda farkındalığın artırılması, modern tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, tarımsal üretim verimliliğinin artırılması.	TRB1 Bölgesi	Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, TKDK, tarımsal üretici örgütleri ile diğer ilgili STK'lar ve iş dünyasının temsilcileri	KKB ve YDO'lar	Ocak- Aralık
Tarımsal Üretimde Dijitalleşme ve Kaynak Verimliliğine Yönelik Eğitimler	TÜK	Tarımsal üretimde verimliliği arttırabilecek başlıklarda bölge çiftçilerine yönelik eğitimler düzenlemek.	Eğitime katılan üreticilerimizin eğitim konularında ihtisaslaşmasının sağlanması.	TRB1 Bölgesi	Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, Tarımsal üretici örgütleri, ÇKS'ye kayıtlı çiftçiler	KKB ve YDO'lar	Ocak - Aralık
İpekböceği Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik Farkındalık Çalışmaları	TÜK	Üreticilerin ipekböceği yetiştiriciliği konusunda bilgilendirilmesi.	İpekböceği yetiştiriciliğinin potansiyelinin ortaya çıkarılması.	TRB1 Bölgesi	Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, Tarımsal üretici örgütleri, ÇKS'ye kayıtlı çiftçiler	KKB ve YDO'lar	Ocak - Aralık
İnsan Kaynağı Geliştirme Programı ve Eğitim Danışmanlığı	YFT	Turizm ve hizmet sektöründe çalışmak isteyenlere yönelik eğitim ve danışmanlık programı düzenlemek.	Turizm ve hizmet sektörlerinde çalışmak isteyen ne eğitimde ne istihdamda olan 100 gencin programa katılması.	Bingöl, Elâzığ, Malatya, Tunceli	İl Valilikleri ve Ticaret Sanayi Odaları, İŞKUR, Halk Eğitim Merkezleri, Bölge Üniversiteleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, İl	TTMB ve YDO'lar	1 Ocak - 31 Aralık



Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
					Kültür ve Turizm Müdürlükleri		
Turizm Sektörü Bilinçlendirme Faaliyetleri	YFT	Turizm Potansiyelini etkin kullanmak	Bölgedeki paydaşların konu ile ilgili farkındalığının artması.	Bingöl, Elâzığ, Malatya, Tunceli	İl Valilikleri ve Ticaret Sanayi Odaları, İŞKUR, Halk Eğitim Merkezleri, Bölge Üniversiteleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri	TTMB ve YDO'lar	1 Ocak – 31 Ekim
Munzur Doğa ve Su Sporları Festivali	YFT	Tunceli'nin rafting potansiyelinin ve alternatif turizm türlerinin tanıtımı.	100 Katılımcı, 5.000 Ziyaretçi Trekking rotalarının tanıtımı.	Tunceli	Rehberlerin ve davetlilerin ulaşım, yemek ve konaklama giderleri. Tanıtım ve materyal giderleri	Tunceli YDO	15 Mayıs – 15 Temmuz
Tunceli'yi Pedallıyoruz	YFT	Tunceli bisiklet rotalarının tanıtımı	100 Katılımcı, 1.000 Ziyaretçi Bisiklet rotalarının tanıtımı.	Tunceli	Rehberlerin ve davetlilerin ulaşım, yemek ve konaklama giderleri. Tanıtım ve materyal giderleri	Tunceli YDO	15 Mayıs – 15 Eylül
Ovacık ve Hesarek Kar Festivalleri	YFT	Tunceli ve Bingöl'ün kış turizminde daha geniş kitlelere tanıtılması	2.000 Katılımcı	Tunceli, Bingöl	Davetlilerin ulaşım, yemek ve konaklama giderleri. Tanıtım ve materyal giderleri	Tunceli YDO, Bingöl YDO	1 Ocak – 1 Mart



Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Bingöl Fam Trip	YFT	Bingöl'de açılan yeni rotaların acente ve kulüplere tanıtılması.	Destinasyona olan ilginin artması.	Bingöl	Bingöl Valiliği, Bingöl Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Bingöl İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	TTMB, Bingöl YDO	Mayıs
Tunceli Fam Trip	YFT	Tunceli'de açılan yeni rotaların acente ve kulüplere tanıtılması.	Destinasyona olan ilginin artması.	Tunceli	Tunceli Valiliği, Tunceli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Tunceli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	TTMB, Tunceli YDO	Mayıs
Dijitalleşme, Kurumsallaşma ve Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Hizmetleri	İG	Firmaların rekabet gücünü artırmak amacıyla alanında uzman kişilerin katılımıyla paneller / eğitimler düzenlenmesi ve danışmanlık hizmeti sunulması amaçlanmaktadır.	Firmaların kurumsal kapasitesinin geliştirilerek ihracat yapabilir hale gelmeleri veya ihracatlarını artırmaları.	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	OSB Müdürlükleri, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Ticaret ve Sanayi Odaları genelinde aynı katkı sağlayacaklardır.	İSDB ile YDO'lar	1 Ocak – 31 Aralık



Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Dış Ticarete Uzmanlaşma Danışmanlık Hizmetleri	İG	Firmaların ihracat kapasitesini artırmak maksadıyla danışmanlık hizmeti sunulması amaçlanmaktadır.	Firmaların ihracat yapabilir hale gelmeleri veya ihracatlarını artırmaları.	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	OSB Müdürlükleri, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Ticaret ve Sanayi Odaları genelinde aynı katkı sağlayacaklardır.	İSDB ile YDO'lar	1 Ocak – 31 Aralık
E-İhracat Eğitimi ve Danışmanlığı Programı	İG	İnsan kaynağı yeterliliği, lojistik kabiliyetler, dijital pazarlama altyapısı gibi kriterler dikkate alınarak ve e-ihracat danışmanlığı konusunda firma özelinde yol haritaları oluşturularak 4 firmaya danışmanlık hizmeti verilecektir.	Firmaların kurumsal kapasitesinin geliştirilerek e-ihracat kapasitelerinin geliştirilmesi.	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	OSB Müdürlükleri, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Ticaret ve Sanayi Odaları genelinde aynı katkı sağlayacaklardır.	İSDB ile YDO'lar	1 Haziran – 31 Ekim



Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
E-İhracat Eğitimi ve Danışmanlığı Programı	İG	Ticaret Ataşeleri ile ticaret müşavirlerinin deneyimlerinden faydalanma ve fırsatların değerlendirilmesine zemin hazırlama maksadıyla düzenlenecektir.	Firmaların Pazar ihtiyaçlarını analiz edecek birikimine kavuşarak ihracatlarını artırmaları.	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	Ticaret ve Sanayi Odaları	İSDB ile YDO'lar	1 Temmuz – 31 Aralık
Kaynak Verimliliğine Yönelik Faaliyetler	İG	Kaynak Verimliliği çerçevesinde; işletmelerin sektörlere göre atık analizi, enerji yöneticisi yetiştirme programları, kaynak verimlilik konusu üzerine eğitim, danışmanlık, farkındalık artırma ve diğer etkinlikler gerçekleştirilecektir.	Firmaların kaynak verimliliği konusunda farkındalığı artırılması, verimlilik artırıcı uygulamaların yaygınlaştırılması.	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	Ticaret ve Sanayi Odaları, OSB'ler	İSDB ile YDO'lar	1 Şubat – 30 Kasım
Devlet Destekleri Bilgilendirme Faaliyetleri	İG	Firmaların destek almasını sağlamak maksadıyla düzenlenecektir.	Firmaların destek alarak daha rekabet edebilir konuma gelmeleri ve ihracatlarını artırmaları.	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	Ticaret ve Sanayi Odaları	PPKB ile YDO'lar	1 Ocak – 31 Aralık



Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikte Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Arge Mühendisleri Yetiştirme Programı	İG	Arge firmaları tarafından istihdam garantili, işsiz/yeni mezun mühendislerden oluşan 20 kişilik bir gruba eğitim verilmesi.	20 Arge Mühendisi yetiştirilmesi.	Malatya	OSB Firmaları	İSDB	1 Nisan – 31 Aralık
Ar-ge Merkezlerine Yönelik Faaliyetler	İG	Ar-ge merkezlerinin sayısının ve niteliğinin artırılmasına, uluslararası fonlardan yararlanmalarına yönelik, Ar-Ge mentorluğu, danışmanlık, eğitim hizmetlerinin verilmesi ve panellerin düzenlenmesi.	Ar-Ge Merkezi sayısının Artırılması. Ar-Ge Merkezlerinin Kurumsal Kapasitelerinin Artırılması	Malatya	OSB Firmaları	Malatya YDO	1 Nisan – 31 Aralık
Nitelikli Genç İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Genç İstihdamının Artırılması Faaliyetleri	İG	Bölgede genç istihdamının artırılmasına destek verilmesi	Genç istihdamının ve genç girişim sayısının artırılması	Malatya, Elâzığ, Bingöl, Tunceli	TSO, İŞGEM'ler, İŞKUR	İSDB, YDO'lar	1 Ocak – 31 Aralık



EK-E Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar Tablosu

Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	Hazırlanış Şekli	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
Ekolojik Köy Geliştirilmesi	Tunceli'nin önemli turizm destinasyonlarından olan Ovacık ve Pülümür İlçelerinde ekolojik köy olarak dönüştürülebilecek arazisi olan köylerin belirlenmesi, ardından tasarımlarının gerçekleştirilmesi ve fizibilitelerinin hazırlanması amaçlanmaktadır.	Hizmet Alımı	Söz konusu çalışmanın alanında uzman bir ekip tarafından detaylıca hazırlanması gerekmektedir.
Yukarı Fırat Bölgesi Tematik ve Alternatif Rotaların belirlenmesi	Bölgeyi ziyaret eden konuklara farklı deneyimler sunulması amacıyla özgün ve tematik rotalar Ajans tarafından belirlenecektir.	Ajans eliyle	-
Mekân Bazlı Konsept Yatırım Projeleri İçin Fizibilite ve Plan Hazırlanması	Turizm potansiyeli yüksek alanlarda yatırıma ve projeye dönüştürülebilecek parsellerin belirlenerek bu parsellere sahip kurumlarla görüşülmesi ve yapılacak protokoller ile bu alanların yatırıma açılması hususunda çalışmalar yürütülecektir. İlgili kurumlardan olumlu dönüşler alınması durumunda doğrudan ilgili parsellere yönelik mekânsal bazlı konsept projeler için fizibilite ve avan projeler hazırlatılarak bu alanların yatırıma dönüşmesi sağlanacaktır.	Hizmet alımı	Söz konusu çalışmanın profesyonel bir ekip tarafından detaylıca hazırlanması gerekmektedir.
Bölge Proje Havuzunun Oluşturulması	2023 yılında Fizibilite Desteği Programına çıkılmayacağı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra bölgesel gelişme için önem arz eden ve yerel, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarından yararlanılabilmesi için güdülebilecek projeler için anket, analiz, araştırma ve fizibilite çalışmaları yürütülecektir. Bu kapsamda özellikle yatırımcıların hizmetine sunulabilecek yeni sanayi parsellerinin oluşturulması hususu önceliklendirilecektir.	Hizmet alımı	Söz konusu fizibilite raporun profesyonel bir ekip tarafından detaylıca hazırlanması gerekmektedir.
Firma Bazlı İhracat Stratejisi Raporları	Bölgemizde faaliyet gösteren imalat sanayii firmalarından, henüz dış ticaret yapmayan ve ihracat yapsa da henüz bu süreçte sürdürülebilirliği sağlayamayan veya hedef pazarı dar olan firmalar için üretim süreçlerinde ihracata uygunluğun sağlanması, ihracat süreçlerinin yönetilmesi noktasında hizmet alımı veya departman teşekkül edilmesi gibi çözümlerden hangisinin uygun olacağı, dijital ürün	Hizmet Alımı / Ajans eliyle	Dış ticarete uzmanlaşma danışmanlığı kapsamında firma bazlı ihracat strateji raporları da hazırlanacaktır.



Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	Hazırlanış Şekli	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
	kataloglarının hazırlanması, kalite standartları ve sertifikasyon süreçlerinden yapılması gerekenler vb. konularda yol haritası niteliği taşıyacak firma bazlı ihracat stratejisi raporları hazırlanacaktır. 2023 yılında imalat sanayiinde faaliyet gösteren 10 yeni firma için ihracat strateji raporu hazırlanacaktır.		
İhracat Analiz Raporu	Odak ülke pazarlarının ve ticari fırsatların belirlenmesi maksadıyla 2023 yılında bölge bazlı ihracat analiz raporu hazırlanarak bölge ihracatını artırma noktasında alınacak tedbirler ve uygulanacak faaliyetler belirlenecektir.	Ajans eliyle	
İlçe Bazlı İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı Raporu	İmalat sanayi alanında potansiyel sahibi belirlenecek 3 ilçe için İmalat Sanayiinin Geliştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanacaktır.	Ajans eliyle	